

Дніпропетровське обласне управління лісового та мисливського господарства
Зелене майбуттє Дніпропетровщини в нашії руки!

Наша адреса: м.Дніпропетровськ
 вул. Набережна Перемоги, 38
 Тел: (056) 726 -21-75,
 факс 726-71-75
 dnoulg_ohorona@dp.ukrtel.net

«ПЕРША МІСЬКДРУКАРНЯ»

вул. Степового Фронту, 11-а, м. Павлоград, Україна, 51400
 Тел.: + 380 5632 61909, 61458, e-mail: reklama@tn-express.dp.ua

ПОЛІГРАФІЧНІ ПОСЛУГИ:

ДРУК ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ
 (газети, журнали, книги, бланки, афіші, візитки).

ПАЛІТУРНІ ПОСЛУГИ - книги, брошури,
 дипломні курсові роботи.

ЗАВЖДИ У ПРОДАЖУ:

бланки, канцтовари,
 щоденники, блокноти,
 розрахункові книжки
 з комунальних платежів.

ЕФЕКТИВНА РЕКЛАМА У ГАЗЕТАХ:

ТН ЕКСПРЕС ОБЛАСНА РЕКЛАМНО-ІНФОРМАЦІЙНА ГАЗЕТА
Безкоштовні оголошення
Планета TV

ВІДДІЛ РЕКЛАМИ: т. + 380 5632 63829, 60377,
 www.tn-express.dp.ua, e-mail: reklama@tn-express.dp.ua

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ «СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я»
ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН
 2013 рік № 11 (269)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
 ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

**ВІДКРИТТЯ ПОЧЕСНОГО КОНСУЛЬСТВА
 БРАЗИЛІЇ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ**

Редакція журналу «Бористен» продовжує здійснювати інформаційну та організаційну підтримку ідеї щодо відкриття почесного консульства Бразилії в Дніпропетровську. В рамках цього проекту всередині листопада відбулася поїздка редактора нашого щомісячника Фіделя СУХОНОСА до країни карнавалу та футболу. Докладніше про перебіг подорожі читайте в матеріалах цього номеру та на кольоровій вклейці журналу.
 На фото (зліва направо): координатор створення почесного консульства Бразилії в Січєславі Олег ВАСИЛЕНКО, пані Олена ВАСИЛЕНКО, редактор Фідель СУХОНІС, пані Фабіана ТРОНЕНКО, перший секретар посольства України в Бразилії Сергій КОРОЛЬ та амбасадор України в Бразилії пан Ростислав ТРОНЕНКО під час відвідин посольства нашої країни в столиці Бразилії.

ЗМІСТ

ВІРШ	2	СТОР. ОБКЛАДИНКИ
ІНФ. ДОН ОДА, «ПЕРШИЙ РІК ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРОЕКТУ «НАУКА ДВОХ НАРОДІВ»	1	
ІНФ. ДОН ОДА, «ПРОФЕСІОНАЛ РОКУ - 2013»	2	
ІНФ. ДОН ОДА, «НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНА СТАРТУВАЛА «ШКОЛА МОЛОДОГО ЛІДЕРА» ДЛЯ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНИХ УЧИЛИЩ»	2	
ІНФ. ДНУ, «ТАНЦЮЙТЕ, ДРУЗИ, І СПІВАЙТЕ, НЕХАЙ ПОЧНЕТЬСЯ ДИВО-БАЛ!»	3	

ВАЛЕНТИНА ШАБЕТА, «НЕБЕЗПЕЧНО ВІЛЬНА ЛЮДИНА» - В НГУ	4
ІНФ. ДНУ «НАУКА БЕЗ КОРДОНІВ»	5
НАТАЛІЯ АНДРЮШЕНКО, «СЛАВНОМУ ГЕТЬМАНОВІ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ...»	6
ІНФ. ДНУ, «МОНОЛОГ ДОВЖИНОЮ В ЖИТТЯ» ПАВЛА ЗАГРЕБЕЛЬНОГО	7
ІАЦ НГУ, «НГУ ВСТУПАЄ ДО МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ IREG OBSERVATORY»	8
ІНФ. ДНУ, «ЗАХІДНИЙ КАНОН ВИВЧЕННЯ СХІДНИХ МОВ»	9
ВАЛЕНТИНА ШАБЕТА, «УЧАСТЬ НГУ У СТВОРЕННІ ВСЕСВІТНЬОГО ФОРУМУ УНІВЕРСИТЕТІВ РЕСУРСІВ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ - ЗНАКОВА ПОДІЯ В ІСТОРІЇ НАШОГО ВНЗ»	10
ІНФ. ДОН ОДА, «НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ В ЗАКЛАДАХ ПТО ПРОТЯГОМ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ ПРОВОДЯТЬСЯ УРОКИ МИСТЕЦТВА»	10
НАТАЛІЯ ДЕВ'ЯТКО, «НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ ВІДБУЛАСЯ Х НАЦІОНАЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ»	11
ІНФ. ДОН ОДА, «РЕКЛАМНО-ПРОСВІТНИЦЬКА КАМПАНІЯ «МИ ЗА ЖИТТЯ БЕЗ ТЮТЮНУ, АЛКОГОЛЮ, НАРКОТИКІВ»	11
ДАРИНА СУХОНИС-БУТКО, «УКРАЇНО-БРАЗИЛЬСЬКА СПІВПРАЦЯ НАБИРАЄ ОБЕРТІВ»	12
Т.В. КЕРНИЦЬКА, «УСТАНОВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ ЛІДЕРІВ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПТНЗ»	12
НАТАЛІЯ ДЕВ'ЯТКО, «НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ ШКІЛЬНІ БІБЛІОТЕКАРІ ДІЛИЛИСЯ ДОСВІДОМ, ЯК ЗАОХОТИТИ ДІТЕЙ ДО ЧИТАННЯ»	13
ЕЛІНА ЗАРЖИЦЬКА, «МИКОЛА МИКОЛАЄНКО: «ЗАКОХАНО ДИВЛЮСЬ НА СВІТ...»	14
ІНФ. ДНУ, «ФРАНЦУЗЬКІ ТА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТИ ПОКРАЩУЮТЬ ЗОВНІШНЮ МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ»	15
Ф. СУХОНИС, «РІО-ДЕ-УКРАЇНА - ДВА»	16
ОКСАНА МАКОВЕЦЬ, «ЗОЛОТА ПРАГА»	17
ОЛЕНА РИБАЛЬЧЕНКО, ВІРШ	18
Л. ЯКОБЧУК, Л. ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ, «ПРО НЕРОЗУМНОГО БАГАТІЯ»	19
І. КОЧЕРГІН, «КОСИОР: ОДИН ІЗ ГЕНЕРАЛІВ ГОЛОДОМОРУ»	20
ІРИНА ГОЛУБ, «НЕСТОР МАХНО»	20
А. БОНДАРЧУК, «ДРУГЕ ЖИТТЯ «ДІАМАНТА У ПОПЕЛІ»	24
Д. СНЕГІРЬОВ, «ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ НА ЛУГАНЩИНІ. 1921 Р. ОТАМАН КАМЕНЮКА»	26
ОЛЬГА КАЙ, «НЕБЕСНА СЮІТА» НОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	27
«НОВА КНИГА ІВАНА ДЗЮБИ»	27
А. ПОПОВСЬКИЙ, «ГНАТ БЕРДО ПРО ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХІ-ХІІІІІ СТОРІЧ»	28
МАРИНА ГРОМОВА, «ЧЕРЕПАХА НАТАЛКА ГОВОРІТЬ «ДО ПОБАЧЕННЯ» СВОЇМ ДРУЗЬЯМ»	29
В.ГОЛЯНИК, «ЦЕ ВІДБУВАЛОСЯ НА МОЇХ ОЧАХ»	30
О. КОНОВАЛ, «МИ ОБВИНУВАЧЕМО МОСКВУ ЗА 1933 РІК»	31
М. ВІНГРАНОВСЬКИЙ, «БОЖИЙ ДАР УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»	32
СВІТЛАНА ІГНАТЬЄВА, «РОЗКРИПЛЯ ДУШІ»	34
КРАЩІ СТРАВИ УКР. КУХНІ, РЕКЛАМА	3-4
СТОР. ОБКЛАДИНКИ КОЛЬОРОВА ВСТАВКА	

Перший рік діяльності міжнародного проекту «Наука двох народів»

Міжнародний проект «Наука двох народів» є співпрацею освітніх галузей Дніпропетровщини та Польщі. Партнерські відносини двох країн у цих сферах були встановлені у 2012 році. Проект орієнтується на тих, хто бажає отримати освіту за кордоном, а саме у Польщі.

«Наука двох народів» вивчає інтереси випускників загальноосвітніх шкіл та коледжів Дніпропетровщини. Найближчим часом передбачається також і залучення студентів вищих навчальних закладів.

Одними з ключових переваг проекту вбачаються можливість зарахування до польських вищих навчальних закладів за спрощеними умовами та значні знижки у оплаті навчання.

Найбільш популярними серед абітурієнтів у польських вишів є такі спеціальності, як будівництво, економіка і фінанси, журналістика, менеджмент та програмування.

Протягом року діяльності проекту на Дніпропетровщину з презентаціями своїх навчальних закладів завітали представники 5 провідних вишів Польщі, були проведені дні відкритих дверей та конференції обміну досвідом для директорів та педагогів.

Під час першої в історії проекту вступної кампанії до польських вишів були зараховані 40 абітурієнтів – випускників наших шкіл та коледжів.

Строки навчання звичні для наших студентів – 5 років, з різницею лише на те, що здобувати бакалаврат у Польщі треба буде протягом 3 років, а магістратура, відповідно, триватиме ще 2 роки. Випускники вишів-учасників проекту отримують дипломи державного польського зразка.

Наразі вищі навчальні заклади Дніпропетровщини також готуються приймати за умовами проекту польських абітурієнтів. Очікується, що першим у цій справі стане Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту.

«Перспективи євроінтеграційних процесів освіти України – це новий досвід та нові можливості не лише для студентів, а й для наших

педагогів. Вивчення кращих європейських методик дозволить освіті Дніпропетровщини вийти на рівень світових стандартів. Під керівництвом нашого губернатора Дмитра Валерійовича Колеснікова учні та студенти у навчальних закладах отримують знання, використовуючи не лише сучасні методики, а й нове технічне обладнання. Підготовку конкурентоздатних спеціалістів міжнародного рівня, на якій наголошує Президент України Віктор Федорович Янукович, зможуть здійснювати саме завдяки таким проектам як «Наука двох народів», – зазначає директор департаменту освіти і науки Олександр Демчик.

Крім того, генеральним консулом Польщі Яном Гранатом та Олександром Демчиком розробляється стратегія введення у «Науку двох народів» внутрішнього проекту «Подвійного диплому», який передбачає видачу випускникам вишів Дніпропетровщини освітнього документу міжнародного зразка.

Інф. ДОН ОДА.

«ПРОФЕСІОНАЛ РОКУ – 2013»

Тридцятого листопада відбулась офіційна щорічна церемонія нагородження лауреатів «Професіонал року – 2013». Конкурс проходить у декілька етапів, де у фіналі переможцям присвоюється почесне звання та вручаються нагороди, дипломи, ордени. Звання «ПРОФЕСІОНАЛ РОКУ» отримує тільки кращий з кращих у своїй професійній діяльності. Щорічний конкурс «Професіонал року» проходить за ініціативою ПРИДНІПРОВСЬКОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ФОНДУ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА в рамках громадсько-рейтингового конкурсу «ЛЮДИНА РОКУ ПРИДНІПРОВ'Я».

Цього року Національний гірничий університет визнано лауреатом у номінації «Вищий навчальний заклад року 2013 – за ініціювання спеціальних проектів, спрямованих на об'єднання наукової діяльності університету з дослідними установами підприємств України для створення високотехнологічної продукції». Ректору НГУ, академіку НАН України Геннадію Півняку вручено почесний орден «Людина року Придніпров'я – за тридцятирічну успішну освітню, виховну, навчальну діяльність та вагомий науковий внесок у розвиток галузі гірничої та металургійної електроенергетики України».

Інф. ДОН ОДА.

НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ СТАРТУВАЛА «ШКОЛА МОЛОДОГО ЛІДЕРА» ДЛЯ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНИХ УЧИЛИЩ

У регіоні розпочала свою роботу Друга Школа молодого лідера. Цього року її цільова аудиторія – учні професійних навчальних закладів області. Цей освітній проєкт реалізується за підтримки губернатора Дмитра Колеснікова. Зараз у Школі молодого лідера проходять підготовку 30 учнів професійно-технічних навчальних закладів з Дніпропетровська, Кривого Рогу, Дніпродзержинська, Жовтих Вод, Нікополя та інших міст області, яких відібрала експертна комісія.

Школа молодого лідера для молоді, що навчається у професійно-технічних навчальних закладах та розпочинає свою робітничу діяльність, стала першим важливим кроком з реалізації принципово нових підходів у молодіжній політиці регіону, які представив голова облдержадміністрації Дмитро Колесніков під час I обласного форуму «Молоді – впевнений старт!» Важливий акцент на посилення уваги до інтересів та потенціалу робітничої та сільської молоді зроблено у Стратегії розвитку молодіжної політики області до 2020 р., яку першою в Україні розробила Дніпропетровська обласна молодіжна рада при голові облдержадміністрації. А вже саме ці категорії молодих людей, поряд зі студентством, молодими вченими та інноваційно активною та творчою молоддю, мають великий потенціал та відіграватимуть значну роль у розвитку регіону.

«В цьому році за ініціативи губернатора Дмитра Колеснікова Школа молодого лідера проходить саме для учнів професійних училищ регіону. Це – унікальна можливість

для молодих людей набути нових знань та розвинути власні лідерські якості. Програма навчання спрямована на розвиток у слухачів навичок ефективної командної роботи, управління проєктами, ведення переговорів, ораторської майстерності, управління проєктами, фандрайзинга, ознайомлення з основами діловодства, – значив директор департаменту облдержадміністрації Олександр Демчик. – Для професійних училищ області це шанс показати, що освітню підготовку своїх учнів вони здійснюють на високому рівні».

Школа молодого лідера проходить на базі Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. Програма навчання включає 5 днів семінарських та лекційних занять, а також насичену культурну програму.

«Навчання в Школі молодого лідера – це дуже цікаво і корисно, – зазначає Катерина Бондарева, що навчається у Криворізькому професійному училищі ГМК. – Лідерські якості потрібні мені для успішного саморозвитку та самореалізації. Я вдячна губернатору Дніпропетровщини Дмитру Колеснікову, завдяки підтримці якого в цьому році Школа проходить саме для представників робітничої молоді, а також активно розвиваються численні проєкти для нового покоління».

«Минулого року я був учасником Школи молодого лідера, а сьогодні працюю одним з координаторів проєкту, – говорить Ігор Чикаренко, куратор з питань освіти і науки Дніпропетровської

обласної молодіжної адміністрації. – Школа навчає головному – грамотно формулювати свою точку зору та не боятися її озвучувати. За сприяння губернатора Дмитра Колеснікова та за підтримки департаменту освіти і науки облдержадміністрації ми успішно розпочали роботу цього року Школи. Учні професійно-технічних училищ – це ерудовані та амбітні молоді люди. Сподіваюсь, в результаті навчання вони відкриють для себе багато нового та цікавого».

Після курсу навчання слухачі у командах працюватимуть над підготовкою власних проєктів соціального спрямування. Фінальним акордом Школи молодого лідера стане публічний захист проєктів. Після завершення Школи усі слухачі отримають іменні сертифікати. А кращі проєкти будуть реалізовані за сприяння обласної влади. Нагадаємо, за результатами 1-ї Школи молодого лідера вже реалізовано низку молодіжних ініціатив. Зокрема, це проєкт «Міжнародний літній університет», який зібрав в нашій області студентів з 6 європейських країн – Італії, Іспанії, Нідерландів, Естонії, Польщі та Росії. Триває реалізація проєкту «Працевлаштування молоді». У рамках цієї ініціативи молоді люди, які навчаються, можуть знайти вакансію або підробіток. Невдовзі автори проєкту планують відкрити власний сайт.

«Мій проєкт присвячений майбутньому розвитку власної справи, – говорить учасник Школи молодого лідера Владислав Земляков, учень Вищого професійного училища №55 з Дніпропетровська. – Я набуваю професію кравця, і в перспективі планую займатися виробництвом одягу та створити власний бренд. В мене вже є задум, є команда, а завдяки навчанню у Школі я отримаю корисні знання і навички, що допоможуть реалізувати мій проєкт».

Інф. ДОН ОДА.

«Танцюйте, друзі, і співайте, нехай почнеться диво-бал!»

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара відсвяткував яскравим балом своє 95-річчя.

У цей день, щоосені, університетську родину збирає гостинний Палац студентів ДНУ, високі і ошатні стіни якого саме й призначені для таких урочистостей. Дрес-код – вишукане вечірнє й бальне вбрання учасників – також забезпечує особливий настрій. «Цей день завжди красивий. Я із задоволенням спостерігаю за святково одягненими студентами і викладачами – у нас дійсно талановиті і гарні колеги, – переконаний голова університетської родини, ректор Микола Вікторович Поляков. – Сьогодні ми відзначаємо стипендіями Вченої ради університету кращих студентів, які досягли особливих успіхів у навчальній, науковій роботі, художній самодіяльності, спорті. За традицією, будемо нагороджувати і викладачів, професорів, співробітників. Це не лише звання, а й пошана і вдячність від нас тим, хто є зірочками і рідзинками нашого університету. У цей, повний несподіванок і гарних виступів, святковий день бажаємо студентам, щоб вони якнайповніше провели студентські роки, викладачам – натхнення, а всім разом – щасливої життєвої дороги».

Цього року почесним званням «Заслужений професор ДНУ» відзначені завідувач кафедри порівняльної філології східних та англомовних країн Вікторія Іванівна Ліпіна, завідувач кафедри геоботаніки, ґрунтознавства та екології Леонід Павлович Мицик, завідувач кафедри економіки та управління національним госпо-

дарством Лідія Михайлівна Тимошенко. «Заслужені викладачі ДНУ» – доцент кафедри диференційних рівнянь Юрій Леонідович Меншиков, доцент кафедри загального та російського мовознавства Ірина Іванівна Турута та доцент кафедри мікробіології, вірусології та біотехнології Наталія Василівна Черевач. «Заслуженим працівником ДНУ» стала начальник відділу кадрів Тетяна Сергіївна Коновал. Дебютантів університетського балу – дев'ятнадцятьох студентів нагородили іменними й персональними стипендіями Вченої ради університету.

Приємно схвилювані та вдячні за нагороди викладачі і студенти. Вікторія Іванівна Ліпіна, завідувач кафедри порівняльної філології англомовних і східних країн понад сорок років працює у університеті. «Це, практично, моя сім'я, – говорить Вікторія Іванівна. – Я починала працювати на кафедрі англійської філології, кандидатську і докторську захистила у Московському державному університеті ім. М. Ломоносова. Потім запропонували створити східне відділення – і ось, як сходовознавець, двадцять років очолюю і надишаю східне відділення ДНУ. З власного досвіду знаю, що інтелектуальна любов до своєї справи поширюється і на те місце, де ти що любов втілюєш у життя. Люблю своїх студентів і своїх колег, і бажаю усім, хто стає на цей складний шлях науки, успіху і також бути щасливим і затребуваним».

Студентка третього кур-

су факультету психології Вікторія Дмитренко – дебютантка балу, цього року вона отримала стипендію Вченої ради ДНУ. «За роки навчання університет став для мене рідним.

Я люблю свій університет, у нас на факультеті найкращий декан у світі – Дмитро Сергійович Волков. Сьогоднішня премія для мене важлива, оскільки вона є стартом у майбутнє, і можливо, визначає його», – вважає Вікторія.

Стипендіатка Вченої ради ДНУ, студентка факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Євеліна Шиян: «Вважаю відзнаку маленьким дзвіночком, який свідчить про те, що я в житті щось зробила правильно. Що усі прикладені зусилля є не даремними. Можливо, це поштовх, який допоможе розвиватися далі. Сьогодні у нас прекрасний бал – це гарна можливість відпочити і зробити час нашого навчання незабутнім, адже не тільки ж нам навчатися».

Талановиті творчі колективи Палацу студентів подарували учасникам балу яскраві виступи: старовинний «Менует» театру танцю «La Vie», пісню «Білий вальс» народної студії сучасного вокалу «Мрія». Затамувавши подих, усі спостерігали за заворожуючим шоу зі звичайних мильних кульок. Керівники колективів Палацу студентів влаштували танцювальні майстер-класи: керівник танцспорту клубу «Ритм» Катерина Лепескіна – з танго, керівник Театру танцю «La Vie» Сергій Бормотов – з сучасного танцю. На учасників свята чекала вікторина з розіграшем призів, показ колекції вечірнього вбрання у виконанні фіналісток «Міс ДНУ та містер ДНУ-2012». І обов'язково святковий торт та шампанське до Дня народження університету.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

«НЕБЕЗПЕЧНО ВІЛЬНА ЛЮДИНА» - В НАЦІОНАЛЬНОМУ ГІРНИЧОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

До 90-річчя визначного кінорежисера Сергія Параджанова в Україні проходять виставки світлин, головним героєм яких і є сам видатний кінорежисер. У багатьох містах і місцях України вже побувала експозиція, яку організував і створив відомий кінорежисер і фотограф Юрій Гармаш. А 1 листопада відбулося відкриття виставки в приміщенні Дніпропетровського Будинку мистецтв (вул. Філософська, 23, колишній кінотеатр «Червоногвардієць»).

Напередодні цієї неординарної культурної події у рамках «Днів Параджанова» в Україні студенти Національного гірничого університету переглянули документальний фільм «Небезпечно вільна людина» (автор сценарію заслужений діяч мистецтв України Сергій Тримбач, режисер – заслужений діяч мистецтв України Роман Ширман). У Центрі культури української мови ім. Олесея Гончара, де відбувався показ фільму, були присутні голова Дніпропетровського осередку Національної Спілки кінематографістів України, секретар НСКУ Валентина Слобода, заслужений діяч мистецтв України Юрій Гармаш і заслужений діяч мистецтв України, головний режисер Дніпропетровського академічного музично-драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка Анатолій Канцедайло.

ПРО ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ФІЛЬМ «НЕБЕЗПЕЧНО ВІЛЬНА ЛЮДИНА»

Відразу зауважимо, що після його перегляду в Гончарівській світлиці пролунали оплески. Студенти-першокурсники – майбутні інженери-гірники, геологи і програмісти – сприйняли цей фільм по-особливому, не просто як того вимагає молодий вік. Більшість з них задумалися, чому відеоряд показує веселу історію про винахідливого художника, в той час, як дикторський голос за кадром розповідає про переслідування цього художника органами КДБ.

Переслідування у життя Сергія Параджанова дійсно були, його було засуджено на п'ять років (в обвинувальному вирокі були статті і «за спекуляцію», і «за український націоналізм»). Але фільм про нього вийшов живий, легкий і вишуканий і приносить масу задоволення.

В одному з інтерв'ю автор сценарію поділився, чому героя не було показано мучеником, над яким висів страшний Дамоклів меч влади. «Коли я запропонував режисерові Роману Ширману зняти фільм про Параджанова, - сказав Сергій Тримбач, - він одразу ж відповів: «Так, я з ним в одному будинку жив! У дитинстві... Дядько Серьожа...» І відразу засипав ідеями, як це виглядатиме.

Зокрема, запропонував перевести в анімаційний, мальований ряд новелетки Параджанова про своє життя. Точніше, байки, на які він був здатен. Саме так і зробили — художник Радна Сахалтуєв (відомий завдяки фільмам Давида Черкаського) блискуче справився із завданням створити «комічну Одіссею», яка доповнює фантазії самого Параджанова й розповіді друзів про його витівки. А їх безліч. Саме вони багато в чому і створюють міф художника».

Кінознавець, близький друг Параджанова, Кора Церетелі висловила про фільм так: «Яке точне влучення у Параджановський жанр (до речі, уперше)! Як багато нових деталей і фарб відкрито цим жанровим ключем!» Жанр цей — «весела гра-оповідання». Церетелі впевнена: «Якби сам Сергій вирішив розповісти про себе, він би зробив це у такій формі». Рятуй Боже, ніякої млюсною (й незрозумілою) значності, ніяких заупокійних зітхань і придихів. Про веселу, живу, карнавальну людину й розказано мовою карнавалу.

ЖИТТЯ МОЖЕ БУТИ ТАКИМ НЕЗВИЧАЙНИМ

Після показу фільму слово взяла науковий консультант Центру культури української мови ім. Олесея Гончара Світлана Ігнат'єва і коротко

познайомила присутніх з творчістю Сергія Параджанова. Він відомий у світі як видатний український і вірменський кінорежисер, народний артист України і Вірменії, лауреат Державної премії України ім. Т.Г.Шевченка (1991 р., посмертно). З Україною пов'язана значна частина його творчої біографії.

Прізвище Параджанова стало легендарним після виходу фільму «Тіні забутих предків», створеного в 1964 році за повістю М.Коцюбинського «Тіні забутих предків». Стрічка отримала 39 міжнародних нагород, 28 призів на кінофестивалях у двадцять одній країні. Параджанову надсилали свої привітання видатні кіномитці світу Федеріко Фелліні, Мікеланджело Антоніоні, Акіра Куросава, Лукіно Вісконті. У колах кінематографістів розповідають, як всесвітньовідомий польський режисер Анджей Вайда, схвилюваний від перегляду кінострічки, став перед Параджановим на коліна й поцілував йому руку з подякою за цей шедевр.

Пані Валентина Слобода звернулася до студентів з цінними життєвими порадами, як от: життя може бути незвичайним, якщо ми будемо дивитися на нього незвичайно, як дивився на нього Сергій Параджанов. Причому ця істина Валентини Володимирівни перегукується зі

«Наука без кордонів»

Три тисячі стипендій для українських студентів виділив Уряд Бразилії для реалізації програми «Наука без кордонів». Урядову програму студентської мобільності представив у Дніпропетровському національному університеті імені Олесея Гончара Надзвичайний і Повноважний Посол Федеративної Республіки Бразилія в Україні Антоніо Фернандо Круз-де-Мело.

студентами ДНУ факультативно або як третьої іноземної (для студентів факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ). «Ваш університет – гідний партнер для співпраці, – зазначив Антоніо Фернандо Круз-де-Мело. – Нині Уряд Бразилії реалізує лише два

бінаціональні проекти, обидва – в галузі високих технологій. І ми сподіваємося, що наступного 2014 року, матимемо привід для святкування першого запуску української ракети-носія «Циклон» в Алкантарі. Тому я бачу великі перспективи для кооперації, розвитку наукових і студентських обмінів між нашими країнами. Міністерство освіти і науки України активно залучилося до реалізації бразильської програми «Наука без кордонів». Минулого тижня міністерства наших двох країн уклали угоду про це. Програма «Наука без кордонів» була ініційована Президентом Бразилії, і сьогодні ми не бачимо перешкод для того, щоб українські і бразильські студенти навчалися в обох країнах і отримували подвійні дипломи. Рівень вищої освіти в Україні дуже високий, і ми зацікавлені у виконанні спільних проектів, обміні професорами, кооперації в галузі освіти. Сподіваємося, що реалізація цієї програми стане одним з найважливіших елементів співпраці наших двох країн», – зазначив пан Круз-де-Мело.

Декани факультетів ДНУ у відповідь на запити бразильських університетів, які посольство попередньо направило в ДНУ, надали Пану Послу свої пропозиції щодо пріоритетних напрямків наукових досліджень і академічних обмінів, які можуть стати перспективними для обох сторін. Антоніо Круз-де-Мело пообіцяв сприяння і всебічне посередництво у налагодженні нових контактів.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

словами очільника НГУ ректора академіка НАН України Геннадія Півняка, який не був присутній на показі фільму, але досить часто каже: «Один дивиться в калюжу і бачить там зорі, а інший – лише багноку...» - Дуже багато у вузі залежить від керівництва. В НГУ надзвичайно часто проходять духовні заходи, тут отримують не лише технічні знання, але й уроки культури. І ми сьогодні пересвідчилися у цьому, – підкреслила Валентина Володимирівна.

СПОГАДИ ПРО СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА - ГЕНІЯ КІНО

Юрій Гармаш поділився зі студентами інформацією про створену ним виставку «Параджанов. Дотик». На всіх світлинах митця зображений видатний кінорежисер Сергій Параджанов. З героєм своїх фотографій Юрій Гармаш познайомився ще студентом. На виставці ж фотограф вирішив показати три періоди життя творця «Тіней забутих предків»: 1978 рік, 1982-83 роки та 1988. Взагалі ж, відзначає митець, це вже не перша експозиція фотографій.

До створення виставки, продовжує Юрій Гармаш, долучилися і його колеги з Коста-Ріки, Франції та Києва. Всього ж експозиція налічує шістьдесят одну світлину, кожна з яких, ділиться спеціаліст, коштує близько 200 гривень.

Моїх власних фото – 36. Чому? Хто займався аналоговою фотографією, а не цифровою, була плівка, у якій 36 кадрів. Тому я і вирішив, що це буде 36 кадрів.

Взагалі ж, відзначає Юрій Гармаш, героєм виставки був неординарною людиною. Своєю землею його вважають громадяни України, Грузії та Вірменії. Інколи Параджанов казав: «Я – вірменин, народжений в Грузії, сидів у російській в'язниці за український націоналізм»...

Чорно-білі фотографії Юрія Гармаша супроводжують уривки з листів Параджанова і до Параджанова, висловлювання Фелліні, Еміля Лотяну, Кіри Муратової про нього.

Спогадами про своє спілкування з Сергієм Параджановим поділився і головний режисер Дніпропетровського академічного музично-драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка Анатолій Канцедайло. Він згадав кілька кумедних епізодів з життя Сергія Йосиповича і розповів про його талант художника.

На пам'ять гостям пані Валентина Слободі і панам Юрію Гармашу і Анатолію Канцедайлу проректор НГУ Анатолій Косолапов вручив книги про ювілей університетської кіностудії «Юність».

Валентина ШАБЕТЯ,
ІАЦ НГУ.

Славному гетьманові присвячується...

У військово-патріотичному клубі ім. А. Грязнова НГУ говорили про засновника козацької держави - Богдана Хмельницького.

У Національному гірничому університеті пройшло чергове засідання військово-патріотичного клубу ім. А. Грязнова під керівництвом доцента кафедри історії та політичної теорії НГУ Анатолія Поуха. Цього разу зібрання було присвячене розкриттю особистості і діяльності видатного військового і політичного діяча Богдана Хмельницького.

Першим про талановитого полководця й організатора козацького війська розповів у своїй доповіді студент НГУ, майбутній економіст Микита Нечепоренко. Окрім цікавої інформації про Богдана Хмельницького, він приємно вразив учасників засідання своєю приязню до вивчення історії України, незважаючи на технічний профіль свого ВНЗ.

Про життя очільника Національно-визвольної війни українського народу 1648 – 1754 рр. присутнім розповідали відомі в регіоні науковці. Доктор історичних наук, професор кафедри історіографії, джерелознавства та архівознавства Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара Іван Стороженко довгі роки займається вивченням діяльності Б. Хмельницького.

Його монографії розкривають навіть дещо сенсаційну інформацію. Зокрема, Іван Сергійович дослідив, що за часів українського козацтва існувало три Січі: Базавлуцька, Чортимлицька і Нова Січ. Існування Микитинської Січі виявилось вигаданим фактом, що викликає численні дискусії серед істориків. Окрім трьох Січей на території України, налічувалось і три Січі на території Кримського ханства. Вчений також повідав аудиторії про те, що Жовтоводська битва на-

справді відбувалась не на території Жовтих вод, як пишуть в літературі, а на території П'ятихаток.

Доктор історичних наук, професор кафедри історії та політичної теорії НГУ Віталій Василенко висвітлив політичну діяльність Богдана Хмельницького, його вміння знаходити союзників серед держав-противників Польщі і вдало використувати ці зв'язки вже в спільних діях проти Речі Посполитої. Працівники бібліотеки НГУ розповіли, як образ видатного полководця представлений в художній літературі, адже він ставав героєм творів багатьох письменників і поетів всіх часів.

Керівник клубу Анатолій Поух, зазначив, що Богдан Хмельницький був і творчою особистістю, тому засідання не обійшлося без української пісні – співробітник кафедри фізики НГУ Сергій Давиденко під акомпанемент гітари виконав пісню «Ніч яка місячна...». Завершила засідання професор кафедри історії та політичної теорії Олія Чекушина, яка розповіла про економічну діяльність Богдана Хмельницького.

Довідка з Вікіпедії: Богдан (Зиновій) Михайлович Хмельницький — український військовий, політичний і державний діяч. Гетьман Війська Запорозького, очільник Українського гетьманату (1648–1657). Реєстровий козак, військовий писар, з 1648 року — гетьман Війська Запорозького. Організатор повстання проти панування шляхти в Україні, яке переросло у Національно-визвольну війну українського народу проти Речі Посполитої. Засновник козацької держави — Війська Запорозького, більш відомої як Гетьманщина. Протягом свого гетьманування укладав союзи зі Швецією, Московською державою, Османською Портою.

Наталія АНДРЮЩЕНКО, ІАЦ НГУ.

«Монолог довжиною В ЖИТТЯ» Павла Загребельного

У Дніпропетровському національному університеті на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства пройшли традиційні Загребельнієські читання, присвячені 89-ій річниці від дня народження письменника.

Аудиторія, що носить ім'я Павла Загребельного, наповнена яскравими барвами і пахощами осінніх квітів. На столі розстелений червоногарячий український рушник. Дівчата у віночках із різнокольоровими стрічками готуються до виступу у літературно-музичному есе «Роксолана – жінка, народжена для кохання». З портрету дивиться на присутніх розумне, натхненне обличчя майстра. Викладачі, студенти кафедри української мови та гості свята зібрались, щоб вшанувати пам'ять видатного письменника літературним святом «Монолог довжиною в життя».

Відкрив захід проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді ДНУ ім. Олесь Гончара Валентин Васильович Іваненко. «Цей рік особливий в житті університетської громади. У 2013 році ми відзначили 95-річчя Дніпропетровського націо-

нального університету імені Олесь Гончара. Цей ювілей – гарна нагода вшанувати вихованців, працівників нашого університету різних поколінь, до яких відноситься Герой України Павло Архипович Загребельний, – сказав Валентин Васильович, – ми пишаємося тим, що вісім років повенного життя майстра були пов'язані із нашим містом, нашим університетом. Це був творчий трамплін майстра, який підніс його до вершин письменництва».

Група викладачів та студентів факультету підготувала літературний полілог, літературно-музичне есе, у якому був присутній вічний образ творчості Павла Загребельного – Роксолана, прозвучали українські пісні у виконанні студентів.

Спогадами про особисті зустрічі із великим українцем поділилися доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Нінель

Іванівна Заверталюк та письменниця Леся Степовичка. «Запам'яталися вільність у поводженні, розкутість Павла Архиповича, – згадувала Нінель Іванівна, – на зборах, де я була присутня, він почав розмову про те, що насправді цікавило. Від його виступу всім стало тепло, комфортно».

«Я вельми рада тому, що такі яскраві події відбуваються на моєму факультеті, – сказала у заключному слові декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Ірина Степанівна Попова. – Сьогоднішня подія відволікає нас від суєтності щоденного життя. Поважають тих, хто вміє пам'ятати. На нашому факультеті такий склад викладачів, який дійсно вміє пам'ятати. Ми назвали сьогоднішнє свято «Монолог довжиною в життя», а отримали справжній діалог про життя і творчість видатного письменника».

На білому екрані з'явилися обкладинки найвідоміших книг майстра, герої яких безсмертні особистості, великі душі. «Головне написати так, щоб поєднати людські серця...», – говорив Павло Загребельний. Свято його пам'яті поєднало серця усіх, хто був на ньому присутній.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О. Гончара.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВСТУПАЄ ДО МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ IREG OBSERVATORY

14 листопада у Національному гірничому університеті з робочим візитом перебували голова організаційного комітету «Рейтингу вищих навчальних закладів «Топ-200 Україна» та член виконавчого комітету IREG Observatory доктор філософських наук, професор Олеся Линовицька і прес-секретар організаційного комітету пан Ігор Михайленко - співробітники Центру міжнародних проектів «Євроосвіта».

Візит пов'язано з процедурою вступу Національного гірничого університету до міжнародної організації IREG Observatory, яка об'єднує найбільш відомі рейтингові організації (такі як QS, Perspektywy Education Foundation, Shanghai Ranking), провідні університети світу та громадські організації, що сприяють формуванню спільного європейського освітнього простору та розвивають міжнародні науково-освітні проекти.

Центр міжнародних проектів «Євроосвіта» було створено в 2003 році за ініціативи та підтримки Науково-дослідного інституту прикладних інформаційних технологій Кібернетичного центру НАН України.

Одним з найбільш відомих проектів, який реалізується Центром спільно з кафедрою ЮНЕСКО «Вища технічна освіта, прикладний системний аналіз та інформатика» НТУУ «Київський політехнічний інститут» є щорічне формування рейтингу 200 найкращих вищих навчальних закладів України (більше відомий як «Рейтинг вищих навчальних закладів «Топ-200 Україна» або «рейтинг ЮНЕСКО») на основі застосування принципів міжнародної експертизи та методик рейтингового оцінювання, накопичених ЮНЕСКО.

Організація IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence (IREG Observatory) була створена у 2009 році, її штаб-квартира знаходиться у м. Брюссель (Бельгія), а секретаріат – у м. Варшава (Польща).

Національний гірничий університет за результатами рейтингу «Топ-200 Україна» входить до 10 найкращих вищих навчальних закладів України та до трійки найкращих технічних ВНЗ.

У рамках візиту відбулася зустріч пані Олесі Линовицької та пана Ігоря Михайленка з керівництвом університету, ректором НГУ академіком НАН України Геннадієм Півняком. Гості відвідали низку провідних лабораторій та науково-навчальних комплексів, а саме: лабораторію геомеханіки ДТЕК, навчальні центри «Schneider Electric» та «VACONGROUP». Також гості взяли участь у святкуванні Дня першокурсника НГУ, привітали студентів зі

святом, побажали успіхів і закликали використовувати ті унікальні можливості, які надає гірничий.

В інтерв'ю прес-центру НГУ професор Олеся Линовицька зазначила, що Національний гірничий університет останнім часом має стрімку динаміку розвитку за всіма напрямками діяльності і, зокрема, особливо вона відзначила його міжнародні зв'язки. Тому НГУ заслуговує, щоб стати першим українським вищим навчальним закладом, представленим в організації IREG Observatory. Пані Линовицька також зазначила, вона надає відповідний рекомендаційний лист для входу НГУ в організацію IREG Observatory.

Набуття членства в організації IREG дозволить посилити інтегрованість національної системи вищої освіти до європейського простору та сприятиме більш широкому міжнародному визнанню бренду Національного гірничого університету.

До речі, незадовго до приїзду в НГУ представників IREG Observatory на базі Норвезького університету науки і технологій (м. Тронхейм, Норвегія) відбулася знакова подія, учасниками якої стала делегація НГУ у складі ректора академіка НАН України Геннадія Півняка і начальника НДЧ доцента Романа Дичковського. У цьому місті було створено міжнародний Форум університетів збалансованого розвитку, що стосується саме гірничодобувного комплексу світу. До Норвегії завітали 47 представників із 21 країни світу. Україну представляв лише Національний гірничий університет, делегація якого взяла участь у розробці Статутних документів цього міжнародного об'єднання. Таким чином, участь НГУ у багатьох престижних міжнародних наукових та освітніх організаціях і об'єднаннях ще раз підтверджує його високий статус у мережі визнаних ВНЗ Європи і світу.

ІАЦ НГУ.

ЗАХІДНИЙ КАНОН ВИВЧЕННЯ СХІДНИХ МОВ

Понад 50 синологів та японологів з України, Німеччини, Фінляндії, Росії та Китаю взяли участь у Всеукраїнській конференції «Актуальні проблеми вивчення та викладання східних мов» у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара.

Цим заходом кафедра порівняльної філології та англомовних країн ДНУ відзначила 20-річчя з дня заснування східного відділення.

Зараз на відділенні китайської та японської філології ДНУ навчаються 198 студентів, а починали з 15. За 20 років існування на кафедрі було видано 58 навчальних посібників з різних аспектів східної філології, опубліковано близько 20 міжнародних наукових праць (у США, Німеччині, Італії, Іспанії, Тайвані, Китаї, Туреччині, Франції, Румунії, Литві, Росії). Серед здобутків сходовознавчого відділення ДНУ ім. О.Гончара – і формування нового для української філологічної науки напрямку – трансцивілізаційна літературна компаративістика. «Трансцивілізаційна компаративістика Схід-Захід – це унікальна галузь наукових досліджень, спрямованих на розуміння нової картини світу, в якій східна цивілізація виборює теоретичне і художнє право на формування західного канону», – пояснює Вікторія Іванівна, під керівництвом якої вже захистилися перші відповідні дисертації.

Цей багаторічний успішний досвід спеціалісти кафедри порівняльної філології та англомовних країн ДНУ у день ювілею вирішили розділити з усіма іншими, хто обрала своїм життям Схід. Зокрема, учасниками конференції «Актуальні проблеми вивчення та викладання східних мов» стали провідні фахівці з різних областей сходовознавства (лінгвістики, літературознавства, компаративістики) – загалом понад 50 синологів та японологів з України (Дніпропетровська, Києва, Харкова, Донецька), Німеччини, Фінляндії, Росії та Китаю. Крім видатних учених, до участі у заході також були активно залучені численні аспіранти, магістри, студенти.

Шлях становлення нового напрямку був непростим і потребував величезних зусиль та справжньої відданості тих, хто торував його. «У 90-ті роки, коли створювалося відділення,

досвіду викладання далекодні філології (я говорю саме про філологію, а не лише викладання східної мови) в Україні не було: не було можливості спертися на свою національну школу, було важко знайти фахівців, по частинах збиралися досвідчені викладачі, розповідає співзасновник і незмінний завідувач кафедри порівняльної філології східних та англомовних країн ДНУ доктор філологічних наук, професор Вікторія Іванівна Ліпіна. – Ті окремі спроби ентузіастів розпочати викладання східних мов як другої чи третьої іноземної з часом переросли у цілеспрямовану, ретельно розроблену програму підготовки фахівців (філологів-сходовознавців та перекладачів), які отримують ступені бакалавра та магістра, мають можливість вступи-

ти до аспірантури та захищати дисертації у спеціалізованому відділенні нашого університету. І до сьогодні ми пам'ятаємо всіх, хто будовав цей корабель східної філології, який успішно подолав свій 20-річний шлях».

Дійсно, коли іще 25 років тому Володимир Миколайович Волошин, справжній першовідкривач, розпочав викладання японської мови як другої і третьої іноземної, важко було уявити, що за деякий час в університеті з'явиться відділення японської філології, викладачі якого зможуть витримати відбіркові іспити Міністерства освіти Японії за програмою спеціального філологічного, а не лише мовного навчання у провідних японських університетах. І нині багато учнів В.Волошина продовжують вигравати всеукраїнські міжнародні конкурси й олімпіади, є визнаними фахівцями провідних китайських та японських компаній, працюють у посольствах цих країн. Безумовно, подібні успіхи студентів і випускників – результат довгої й на-

тхненної праці талановитих викладачів.

А першими викладачами на східному були випускники англійського відділення, які вивчали китайську і японську мову як другу і третю іноземну та проходили стажування в китайських та японських університетах. «Сам хід історії становлення нашого відділення став фундаментом особливого рівня вимог до знань англійської мови. Для наших студентів англійська – це, так би мовити, «друга перша мова». Багато в чому така двомовність продиктована часом

і місцем нашого проживання, адже Дніпропетровщина – це індустріальний регіон, який нині потребує спеціалістів-сходовознавців, – говорить проф. В.І.Ліпіна. – Такий англомовний поворот до Сходу визначив і науковий напрямок нашої кафедри – порівняльної філології східних та англомовних країн. І якщо вже говорити про специфіку східного відділення ДНУ ім. О.Гончара, варто виділити саме цю особливість у порівнянні з іншими центрами викладання східної філології в Україні».

На честь ювілею для гостей святкового зібрання організатори підготували інформаційні стенди з історії кафедри, написані різними мовами світу, а також відеозаписи привітань випускників різних років. Вітали гостей і яскравою концертною програмою про культуру східних країн.

Наукова частина заходу також була багатопланою. Тематика представлених у секціях доповідей відобразила різні аспекти східної філології: сучасна інтерпретація китайської та японської літератури, трансцивілізаційна літературна компаративістика як новий напрямок у філологічній науці, транслінгвістичні практики і новітні методики та комп'ютерні технології у дослідженні і викладанні східних мов. Маючи виразний практичний характер, конференція стала надзвичайно корисною для всіх спеціалістів цієї перспективної наукової галузі.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О. Гончара.

Участь НГУ у створенні Всесвітнього Форуму університетів ресурсів зі сталого розвитку – знакова подія в історії нашого ВНЗ

З 7 до 13 листопада 2013 р. делегація Національного гірничого університету у складі ректора академіка НАН України Геннадія Півняка і начальника НДЧ доцента Романа Дичковського перебувала у Норвезькому університеті науки і технологій NTNU (м. Тронхейм, Норвегія). Наші фахівці відбули у Норвегію на запрошення організаційного комітету для участі у роботі 1-ої конференції Всесвітнього Форуму університетів ресурсів зі сталого розвитку.

Ця подія стала знаковою для НГУ, бо подібні заходи світового масштабу не залишаються поза увагою наукової громадськості. До Норвегії завітали 47 представників із 21 країни світу. Україну на Всесвітньому Форумі університетів ресурсів зі сталого розвитку представляв лише Національний гірничий університет, делегація якого взяла участь у розробці Статутних документів цього міжнародного об'єднання.

Наші науковці презентували пропозиції НГУ щодо впливу університетів ресурсів на посилення їхньої ролі й позиції в суспільстві, промисловості та політиці, а також подальшого розвитку міжнародної освіти з гірництва та сталого розвитку. Також вони взяли участь в обговоренні питань стосовно визначення місії, стратегії та плану дій Всесвітнього Форуму Університетів Ресурсів з питань сталого розвитку; відповідності навчальних стандартів з гірництва та сталого розвитку; міжнародних академічних обмінів і стажувань студентів і викладачів; заснування інтернет-платформи для представлення навчального матеріалу та студентських дискусій.

В окремому форматі відбулося обговорення умов і планів подальшої співпраці між структурними підрозділами НГУ і вищими навчальними закладами, учасниками Форуму. Були проведені робочі зустрічі з представниками ВНЗ і науково-дослідних закладів Німеччини, Норвегії, США, Канади, Австрії, Індії, Чилі, Аргентини, Гани, ПАР та інших країн. Накреслені нові напрямки співпраці, зокрема щодо формування єдиного освітнього простору із гірничих та супутніх дисциплін, комунікацій, розвитку наукових ініціатив, розв'язання інших важливих проблем гірництва світу.

Разом з іноземними колегами наші науковці розглянули низку питань щодо пошуку нових зв'язків для виконання спільних науково-дослідних проєктів, у тому числі за рахунок міжнародних фінансових структур. Обговорювалися умови розширення спільної видавничої діяльності, зокрема на сторінках видань із високим рівнем цитування.

Академік НАНУ Геннадій Півняк і доцент НГУ Роман Дичковський взяли участь у роботі 1-ої наукової кон-

ференції Всесвітнього форуму університетів ресурсів з питань сталого розвитку (збереження та стале використання природних родовищ; новітні технології в геофізиці та дистанційному зондуванні; підземна розробка родовищ; великомасштабні відкриті гірничі роботи; гірничі роботи без створення відходів тощо). Наші науковці презентували наукові та освітні проєкти, зокрема розробки кафедри гідрогеології та інженерної геології та кафедри геофізичних методів розвідки.

До речі, НГУ став учасником відкриття і роботи щорічних зборів Всесвітнього форуму університетів ресурсів з питань сталого розвитку напередодні приїзду в університет представників IREG Observatory. Їх візит було пов'язано з процедурою вступу НГУ до цієї міжнародної організації, яка об'єднує найбільш відомі рейтингові організації (такі як QS, Perspektywy Education Foundation, Shanghai Ranking), провідні університети світу та громадські організації, що сприяють формуванню спільного європейського освітнього простору та розвивають міжнародні науково-освітні проєкти.

Таким чином, співробітники IREG Observatory - доктор філософських наук, професор Олеся Линовицька і прес-секретар організаційного комітету пан Ігор Михайленко - ще раз переконалися, що НГУ має високий статус у мережі визнаних ВНЗ Європи і світу. Пані Олеся Линовицька надала відповідний рекомендаційний лист для входу НГУ в організацію IREG Observatory.

Набуття членства в організації IREG дозволить посилити інтегрованість національної системи вищої освіти до європейського простору та сприятиме більш широкому міжнародному визнанню бренду Національного гірничого університету.

Валентина ШАБЕТЯ, ІАЦ НГУ.

На Дніпропетровщині в закладах ПТО протягом навчального року проводяться уроки мистецтва

На Дніпропетровщині в центрі підготовки і перепідготовки робітничих кадрів туристичного сервісу протягом навчального року проводяться уроки мистецтва. Цей напрям виховної діяльності розвивається завдяки співпраці з обласною філармонією.

В листопаді зустріч з артистами філармонії пройшла у формі естрадного концерту за темою «Осінній марафон». На фоні майстерного виконання музичних творів відбулося знайомство з поняттями «сопрано, тенор, баритон». Протягом всього концерту чудово звучав акордеон.

Музично-емоційний вплив є доцільною організацією життєдіяльності у вихованні майбутніх кваліфікованих робітників, що впливає на емоційно-образну сферу мислення особистості.

Інф. ДОН ОДА

На Дніпропетровщині відбулася X Національна конференція «Теорія і практика освіти для сталого розвитку в Україні»

На базі Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти відбулася X Національна конференція «Теорія і практика освіти для сталого розвитку в Україні». Кожного разу ця конференція проходить у різних областях України. В цьому році Дніпропетровська область приймала її вперше.

У конференції взяли участь 50 представників з різних областей України і понад 100 директорів, методистів шкіл із Дніпропетровської області. У цих навчальних закладах викладається курс за вибором «Уроки для сталого розвитку» або вони входять до проєкту «Випереджаюча освіта для сталого розвитку».

Вітаючи учасників Національної конференції, голова обласної державної адміністрації Дмитро Колесніков відзначив, що проведення подібних заходів на Дніпропетровщині є дуже позитивним явищем.

«Новий стандарт освіти Дніпропетровщини спрямований на формування свідомості учнів, які будуть не лише конкурентоспроможні у сучасному глобалізованому світі, але і житимуть за принципом гармонічного розвитку природи і розумного використання природних ресурсів, – зазначив Дмитро Колесніков. – Дніпропетровська область може надати приклад застосування такого стандарту сталого розвитку на практиці».

Національна конференція проводиться за підтримки Академії педагогічних наук України, всеукраїнської благодійної організації «Вчителі за демократію та партнерство», та міжнародної організації GAP (Глобальний план дій), Швеція. Практичний аспект просвіти дорослих у сфері сталого розвитку показала у своїй доповіді «Стале домогосподарство» Галина Гулан, координатор цієї програми проєкту.

Своїм досвідом із методичного супроводу і впровадження освіти для сталого розвитку на Дніпропетровщині на прикладі інтеграції засад освіти для сталого розвитку у зміст навчально-виховної діяльності ділилася Ольга Висоцька, де-

дипломної педагогічної освіти Михайло Ілліч Романенко, розповівши про принципи модернізації системи освіти на заходах сталого розвитку на прикладі Дніпропетровської області.

На конференції були присутні Олена Пометун, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, завідувачка лабораторії суспільствознавчої освіти інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, та Ірина Баранова, координатор шкільної програми проєкту, яка доповідала про підсумки першого року проєкту «Освіта для сталого розвитку в дії».

Особливим гостем конференції була Йоханна Вонг, проєктний менеджер організації GAP (Глобальний план дій), Швеція. Практичний аспект просвіти дорослих у сфері сталого розвитку показала у своїй доповіді «Стале домогосподарство» Галина Гулан, координатор цієї програми проєкту.

Своїм досвідом із методичного супроводу і впровадження освіти для сталого розвитку на Дніпропетровщині на прикладі інтеграції засад освіти для сталого розвитку у зміст навчально-виховної діяльності ділилася Ольга Висоцька, де-

кан факультету відкритої освіти ДООППО. Дарія Новохатна, директор фінансово-економічного ліцею (м. Дніпропетровськ), показуючи здобутки свого навчального закладу, розповіла, як впроваджуються засади сталого розвитку у зміст ліцейської освіти.

Також свій досвід яскравими доповідями проілюстрували представники Вінницької, Київської, Львівської, Луганської, Івано-Франківської, Миколаївської, Донецької, Рівненської, Черкаської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької областей.

У рамках конференції відбулися цікаві майстер-класи «Педагогіка емплауерменту» (О.І.Пометун), «Стале домогосподарство» (Г.Н.Гулан), «Інтерактивні методи навчання в освіті для сталого розвитку» (Л.М.Пилипчатина), «Критичне мислення в освіті для сталого розвитку» (І.М.Сущенко) і «Малювання коміксів для сталого розвитку» (О.В.Зарічна).

Всі охочі могли ознайомитися з виставкою коміксів на тему сталого розвитку, намальованих учнями навчальних закладів Дніпропетровщини в рамках всеукраїнського конкурсу міжнародного проєкту «Комікси задля життя».

Наталія ДЕВ'ЯТКО.

У навчальних закладах Криворіжжя пройшла рекламно-просвітницька кампанія «Ми за життя без тютюну, алкоголю, наркотиків»

Мета кампанії – підвищення інформованості, громадської активності дітей і підлітків у сфері пропаганди здорового способу життя та поширення досвіду альтернативних видів і форм діяльності.

У рамках кампанії проведено години спілкування та виховні години «Профілактика негативного впливу соціального середовища», «Як не потрапити на гачок шкідливим звичкам», конкурси на розробку плакатів, постерів «Ми проти», соціальних рекламних роликів з профілактики шкідливих звичок, ігрових перерв

«Творимо здоров'я»; виставку дитячих малюнків «Чужої проблеми не буває», фото-крос «Дві думки», флешмоб «Ми здорові!», інтелектуальні ігри «Будемо здорові!», акції в мікрорайоні школи «Поміняй цигарку на цукерку», конференції «Батьки і діти проти алкоголю, куріння, наркотиків», спецвипуски шкільних друкованих видань тощо.

За думкою педагогів, ці різноманітні заходи матимуть неабиякий виховний позитивний ефект та сприятимуть пропаганді здорового способу життя серед дітей та підлітків.

Інф. ДОН ОДА.

УКРАЇНО-БРАЗИЛЬСЬКА СПІВПРАЦЯ НАБИРАЄ ОБЕРТІВ

Дванадцятого листопада до Національного гірничого університету з робочим візитом завітав Надзвичайний і Повноважний Посол Федеративної Республіки Бразилії в Україні Антоніо Фернандо Круз-де-Мело. У рамках зустрічі з проректоратом було обговорено подальшу співпрацю гірничого та бразильських університетів, перспективу студентських обмінів та спільні технічні проекти.

З цією метою українська делегація 27 листопада зустрілась в столиці республіки з Послом України в Бразилії паном Ростиславом Троненко. Пан Посол отримав офіційного листа, підписаного ректором НГУ, академіком НАН України Геннадієм Півняком, у якому описані ключові напрямки діяльності університету.

Пан Троненко високо оцінив перспективи співпраці такого прогресивного та інноваційного університету, як НГУ з бразильськими вищими технічними навчальними закладами, і запевнив, що перший крок вже зроблено. Далі бразильська сторона готуватиме перелік напрямів співпраці для гірничого.

Дарина СУХОНІС-БУТКО,
ІАЦ НГУ.

На фото (зліва направо): координатор створення посольства Бразилії в Дніпропетровську Олег ВАСИЛЕНКО, пані Олена ВАСИЛЕНКО, редактор журналу «Бористен» Фідель СУХОНІС, пані Фабіана ТРОНЕНКО, перший секретар посольства України в Бразилії Сергій КОРОЛЬ та Посол України в Бразилії пан Ростислав ТРОНЕНКО.

Установча конференція лідерів учнівського самоврядування ПТНЗ

У Криворізькому професійно-гірничо-металургійному лицейі відбулася установча конференція лідерів учнівського самоврядування ПТНЗ міста.

Рада лідерів учнівського самоврядування ПТНЗ міста доклала чималих зусиль, щоб конференція

пройшла цікаво, жваво і не залишила нікого байдужим до молодіжних проблем.

Відкрила конференцію президент ПТНЗ міста Катерина Бондарева. У своїй промові вона зупинилась на значенні лідерства для кожного, поділилась враженнями від перебу-

вання на Всеукраїнському зборі лідерів у м. Києві, продемонструвала презентацію.

Заступник президента Сергій Левченко, члени ради Булюк Ксенія та Данилов Арнольд не тільки вели саму конференцію, а й звітували про роботу міської ради за 2 місяці та ділились планами на майбутнє.

Слово надавалось лідерам кожного ПТНЗ міста. Хоч і небагато пройшло часу, але було що сказати президентам ПТНЗ. Найцікавіші заходи: акції «Ветеранський двір» (КЦПОММ), «Посади своє дерево» (КПГМЛ); робота євроклубу (КПГЕМЛ); День спорту (КПБЛ, ЦППРК №1); День партизанської слави (ЦППРК №1, КПЛ); Осінній вернісаж (КЦПОРКТРС); Козацьке свято (КНВЦ); вибори президента (КЦПОРКТРС, КПГЕМЛ).

Багато цікавих заходів планують лідери учнівського самоврядування на 2013-2014 н.р., як то: проведення військово-патриотичної естафети; виставка творчих робіт учнів; спільне свято до Дня Європи; фестиваль з нетрадиційних видів спорту; проведення ток-шоу; он-лайн газета тощо.

Подарунком для учасників конференції були пісні у виконанні Сергія Левченка та Катерини Бондаревої.

На завершення конференції було прийнято проект постанови.

Т.В. КЕРНИЦЬКА, координатор з організації учнівського самоврядування ПТНЗ м. Кривого Рогу.

На Дніпропетровщині шкільні бібліотекарі ділилися досвідом, як заохотити дітей до читання

На Дніпропетровщині на базі ЗОШ І-ІІІ ст. №7 міста Павлограда відбувся обласний круглий стіл методистів з бібліотечних фондів, керівників методичних об'єднань і шкільних бібліотекарів. Темою круглого столу були «Інтерактивні форми роботи шкільної бібліотеки щодо підтримки і розвитку дитячого читання».

Присутніх привітали Тетяна Сильогіна, завідувач методичного кабінету відділу освіти і Тетяна Рига, методист навчально-методичного відділу виховних технологій Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Кожен бібліотекар розуміє, наскільки важливим є читання для розвитку особистості, мислення, емоційної сфери дитини. Людина, яка не читає, часто не розвивається ані розумово, ані емоційно. Але під впливом змін у світі й у суспільстві, входженням у життя інформаційних технологій, змінилася і роль книги та читання для молодого покоління. Через це головним завданням кожного бібліотекаря і батьків є знайти нові шляхи, щоб зацікавити дітей книгою і показати різноманітність книжкових світів, завдяки яким читач може прожити багато життів, дізнатися нове і пізнати себе.

Саме тому найбільшу увагу учасники семінару приділили не теоретичному і методологічному аспектам, а ділилися цікавим практичним досвідом.

Після знайомства зі школою №7, директором якої є Юлія Пивоварова, та оглядом фондів шкільної бібліотеки, що гостинна хазяйка Галина Ткаченко розповідала про свої професійні напрацювання, учасники «круглого столу» занурилися у практичну діяльність.

Шкільні бібліотекарі і методисти Павлограда розказали про свій оригінальний підхід до роботи з юними читачами і застосування у роботі комп'ютерних технологій. Фахівці бібліотечної справи обговорили роль батьків і важливість традиції читання

у родині від самого народження дитини, бо саме батьки мають першими прочитати дитині казку, а згодом книга може стати одним із об'єктів спілкування у родині.

Поділилися своїм досвідом про залученню дітей до читання методист відділу освіти м.Павлограда Лідія Жигунова, бібліотекарі Ганна Москаленко (ЗОШ №8), Галина Сорока (ЗОШ №5), Валентина Зайцева (ЗОШ №19), Тетяна Аксьонова (ЗОШ №15), Олена Нестеренко (ЗОШ №2), Ольга Литвиненко (ЗОШ №6), Наталя Місіонжик (ЗОШ №9), Ніна Манжула та Людмила Соколова (ЗОШ №18). А Лідія Черевична, бібліотекар ЗОШ №11, яскраво презентувала книгу І.Голуб «Сім чудес Дніпропетровщини», завдяки якій можливо гарно зацікавити юного читача історією рідного краю.

Обговорювалося й застосування у роботі таких новітніх форм як буктрейлер та бук-кросинг, звернення до

екранізацій відомих творів, зокрема, справжнього гімну книзі і читаючій родині «Чорнильне серце» всевітньо відомої письменниці Корнелії Функе.

У багатьох шкільних бібліотеках Павлограда застосовується новий підхід і до читачьких формулярів, коли у формулярі робляться не лише відмітки про те, коли потрібно

здати книгу, але й вказується її жанр та тематика. Таким чином, завдяки читачьким формулярам можна провести соціологічне дослідження та проаналізувати, як змінюються читачькі інтереси кожної дитини, і побачити тенденції, що подобається дітям у різному віці. Це дозволяє бібліотекарю краще орі-

єнтуватися, які книги можна порадити кожному юному читачеві.

Створюються читацьке портфоліо, завдяки якому діти презентують себе і можуть слідувати за розвитком своїх читачьких інтересів, рекомендаційні списки літератури по жанрах, тематиці, відповідно до віку читачької аудиторії, а читачькі щоденники, побудовані так, щоб розвивати аналітичні здібності дитини та спонукати до творчості.

Павлоградські школярі читають реп про те, що ходити у бібліотеку круто. Вони цікаво представляють прочитані книжки, діляться інформацією про ті, які їм найбільше сподобалися, влаштовують справжні «захисти» читачьких формулярів і порівнюють свої читачькі інтереси з тим, що читали їхні батьки.

Цікавим винаходом шкільних бібліотекарів з Павлограда є «сімейний формуляр», коли дитина може принести зі шкільної бібліотеки книгу і для своїх батьків, бабусі, дідуся, молодших братів і сестер. Подібна форма розвиває комунікацію у родині, спонукає до обговорення прочитаних книжок і виховує почуття відповідальності у школяра, який може бути корисним для своїх близьких. Завдяки такій формі роботи у Павлограді з'являється все більше читаючих родин.

Часто дітей зацікавлюють книгою через ігрові інтерактивні форми. Одну з них було показано на цьому «круглому столі». Учні ЗОШ №6 представили «живу виставку» - цікаве артистичне дійство, в якому оживають літературні персонажі і говорять до читача, переконуючи його, чому саме книга, зі сторінок якої вони зійшли, варта, щоб її прочитали якомога швидше.

Так у цікавій формі пройшла зустріч шкільних бібліотекарів і методистів Дніпропетровщини, а на останок кожен міг залишити своє побажання на «читацькому паркані» гостинної Павлоградської ЗОШ №7.

Наталія ДЕВ'ЯТКО,
старший викладач кафедри філософії випереджаючої освіти та управління інноваційною діяльністю ДОІППО.

Наші інтерв'ю

Микола МИКОЛАЄНКО: «Закохано дивлюсь на світ...»

5 грудня 2013 року виповнюється 94 роки найстарішому поетові Придніпров'я – Миколі Миколаєнку. Не зважаючи на, здається, солідний вік, Микола Антонович не спочиває на лаврах, а веде активну літературну діяльність і наполегливо працює, радуючи своїх прихильників новими поетичними знахідками. Щоб якнайдетальніше вивчити цей поетичний феномен, ми звернулися до пана Миколи з проханням відповісти на декілька питань.

Спогади про побачене й почуте (адже під час екскурсії ми, юні літератори, зустрічалися з відомими письменниками й митцями, відвідували оперні вистави й концерти у Києві, Дніпропетровську, Ленінграді...) не полишають мене й досі.

– Ви завжди захоплювались творчістю Бориса Романицького і Василя Яременко, видатних акторів театру імені М.Заньковецької, у якому підробляли за часів голодного студентства. Як вплинули на Вашу творчість діяльність одного з провідних театрів 20-40-х років ХХ століття театру та особисті знайомства з його провідними акторами?

– При всьому захопленні театром я, молодий студент, все одно більше мріяв не про сцену, а про літературну діяльність. Відвідуючи не тільки вистави, а й репетиції, черпнув від великого режисера й актора – Бориса Романицького – не тільки вміння читати поезію, але й відчув усе багатство мовної палітри, таку собі вишуканість та інтелігентність.

– У своїй автобіографії пишите, що в 1946 році Ваші «Вірші солдата з Кривого Рогу» були надруковані турботами Максима Тадейовича Рильського. Вам довелося особисто з ним спілкуватися?

– Ні, все було так. Коли закінчилася війна, то зібрав я вірші, написані під час 1941-1945 років і відправив листом до Максима Тадейовича. Відповіді не отримав і вже ні на що не сподівався. Ось вже й демобілізувався, їду собі у потязі, аж бачу: газети й журнали по вагонах носять. Я й набрав українських видань. Відкриваю часопис «Україна» і бачу рубрику: «Вірші солдата з Кривого Рогу» (це я так підписався у листі до Максима Тадейовича). І там усі ті вірші, котрі поетові надсилав, надруковані. Але ж я додому поспішав, то подякував Рильському вже потім, коли був прийнятий до письменницької спілки.

Бачив його на з'їздах письменників, куди обирався делегатом. Максим Тадейович дуже схильно, я б сказав, по-батьківськи, до мене ставився. Коли я вперше до нього підійшов, щоб подякувати за надруковані вірші, він запитав: «Ви побачили, що я нічого Вам не виправив?» Бачте, яка делікатність у редагуванні. Питався: «Ви ким працюєте?». «Вчительство пошкодить Вашій творчості». І дійсно. Шкодило! Робота, колеги, повсякчасна зайнятість... Ось пішов на пенсію, думав, попрацюю. Аж тепер сил не вистачає...

А ще Максим Тадейович заповідав: «Маємо підняти Україну». Я й досі пам'ятаю цей наказ і намагаюся – як вмію – його виконувати.

– Тобто, можна стверджувати, що хтось із поетів стає для Вас авторитетом/прикладом у письменстві?

– Кожен впливав на мене по-своєму. Бо з дитинства був таким собі «бібліотечним» хлопцем, багато читав. Найбільше ж полонили поезію Максима Рильського, Володимира Сосюри, Євгена Плузника, Сергія Єсеніна, Михайла Светлова, Володимира Маяковського, сонети Миколи Зерова...

– У чому, на Ваш погляд, головний секрет Вашого поетичного натхнення?

– Закохано дивитися на світ. (читає) «Душа ж моя – не старомодна, // люблю розкованих дівчат, // новини слухаю сьогодні, // і в Інтернеті маю сайт.»

Загалом, намагаюся, щоб все написано, лежало «на паралелях і меридіанах людської душі».

– Зізнайтеся, а не тягне знову писати прозу?

– Ой, тягне, ще як тягне! (сміється) Знаєте, скільки дописів за все життя збиралося? Скільки спогадів хотілося б записати? Все часу не вистачає та й сили вже не ті. Але ж сподіваюся систематизувати зібрані матеріали у велику книжку.

– Ви, Микола Антоновичу, виховали декілька поколінь дніпропетровських поетів. Як вважаєте, можна говорити про «дніпропетровську поетичну школу»?

– Я ж педагог! (сміється) От і виховував. Свого часу для обласної газети «Зоря» готував літературну сторінку «Чиста криниця» з оглядом поетичної пошти. У 90-ті понад десять років вів літсторінку «Першоцвіт» в обласній профспілковій газеті «Позиція» (до речі, і мого віршика колись помітив пан Микола, надрукував! – прим. авт.) Клопотався, щоб вийшла перша поетична книжка Олександра Зайвого. Допомігав молодим поетам Марії Дружко, Наталії Федько, Анатолію Ворфлику, Світлані Поливоді, Віктору Божку і багатьом іншим.

Стосовно школи, то нехай то вирішують літературознавці й критики. Як на мене, школа існує одна – школа справжнього письма. Але стилі у наших дніпропетровських поетів різноманітні і тут можу пригадати Сергія Бурлакова, Володимира Луценка, Григорія Гарченка, Анатолія Шкяра...

– Дякую, що приділили так багато уваги. Чудово, що Ви завжди у доброму гуморі. І, сподіваюся: Ваші читачі насолоджуватимуться ще не однією Вашою чарівною поетичною збіркою.

ДОВІДКОВО:

Миколаєнку Микола Антонович народився 5 грудня 1919 року в с. Мар'янівка Криворізького району Дніпропетровської області. Закінчив Запорізький педінститут, Горьківське зенітно-артилерійське училище. У найперші дні Великої Вітчизняної війни пішов на фронт, був командиром взводу, батареї, начальником штабу дивізіону. За бойові заслуги нагороджений орденом Великої Вітчизняної війни І ступеню та медалями.

Працював директором школи, редактором криворізької міської газети «Червоний гірник», головним редактором дніпропетровської студії телебачення.

Лауреат літературної премії ім. П.Кононенка.

Член Національної Спілки журналістів України і Національної Спілки письменників України (з 1958 року).

Автор п'єс «Мар'яна» та «Іду за тобою».

Співавтор 7 збірок та альманахів, книг «Сяєво жар-птиці: Антологія літератури для дітей та юнацтва Придніпров'я» (2009, 2012, Дніпропетровськ), аудіокниги «Письменники Дніпропетровщини – шкільним бібліотекам» (2012, Дніпропетровськ). Автор 37 книг.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА.

Французькі та українські університети покращують зовнішню мобільність студентів

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара відвідала французька делегація з Університету Париж-13 і Університету м. Мен.

Представники делегації, а саме декан факультету науки та технології Університету міста Мен Бернард Кастанед та професор цього університету Мішель Пізеріль, професор Університету Париж-13 Філіп Олів'є під час зустрічі з ректором ДНУ Миколою Поляковим і деканами факультетів обговорювали можливість розширення переліку спеціальностей для академічного обміну студентами. А вже ДНУ співпрацює з Університетом м. Мен з 2008 року, у рамках двосторонньої угоди між українським і французьким ВНЗ було узгоджено навчальні плани і студенти факультетів міжнародної економіки та прикладної математики ДНУ отримали можливість навчатися у бакалавраті і магістратурі та захищати дипломні роботи у Франції. Так, починаючи з 2010 року, після навчання у цьому університеті одержали дипломи магістрів Університету Мен три студенти факультету міжнародної економіки ДНУ. А минулого року магістрами французького університету були п'ятеро студентів факультету прикладної математики ДНУ, навчання яких фінансувалося стипендіями держбюджетної програми України.

Ректор ДНУ Микола Поляков під час зустрічі з французькими гостями відзначив, що в університеті є гарні приклади співпраці з вищими навчальними закладами та науковими установами Франції. «Так, у минулі роки у ДНУ були укладені договори про освітянську та наукову співпрацю з Університетом Париж-8, університетом Екс Марсель, Університетом Жан Мулен Ліон 3, Вищою комерційною школою Марселю. Нині наш університет реалізує три угоди з ВНЗ та науково-дослідними інститутами Франції: Інститутом новітніх технологій в механіці м. Клермон-Ферран, Університетом Мен, Вищою політехнічною школою Парижу. У нас працює 17 викладачів французької мови, які викладають французьку мову понад 800 студентам. Всього за період з 2002 р. по 2013 р. до Франції були відряджені 35 студентів та 52 співробітника ДНУ на навчання, стажування та виконання спільних наукових робіт у різних навчальних та науково-дослідницьких закладах Франції. Мені приємно, що студенти факультету прикладної математики ДНУ, які зараз навчаються в університеті м. Мен, у рейтингу магістрів займають друге, третє та восьме місце серед інших студентів», - наголосив Микола Вікторович.

М. Поляков передав до Університету

м. Мен пропозиції ДНУ щодо узгодження змісту курсів і модулів для реалізації програм студентської мобільності за напрямом «французька мова та література».

Декан факультету науки та технології Університету міста Мен Бернард Кастанед зауважив: «У нас мало українських партнерів, тому ми вирішили приїхати до Дніпропетровська, і маємо за честь співпрацювати з вашим університетом. Нещодавно у нашому університеті відкрився новий інститут «Ризики і страхування», який поєднує прикладну математику і міжнародне право. Такий диплом є одним з найважливіших у Франції. Вважаю цей напрям також гарною можливістю для співпраці між нашими університетами».

Професор Філіп Олів'є з Університету Париж-13 окреслив п'ять перспективних напрямків співпраці з університетами Дніпропетровська – це філологія, політологія, право, комунікації, медицина та економіка й управління. «Ми ці перспективні напрямки з задоволенням приймаємо і, у свою чергу, передаємо свої пропозиції Університету Париж-13», - відзначив ректор ДНУ.

На пропозицію Миколи Полякова запросити французьких студентів навчатися в ДНУ, Бернард Кастанед зауважив, що зовнішня мобільність у Франції є слабким пунктом вищої освіти. І сьогодні прикладаються зусилля в усіх університетах Франції, щоб ситуація змінилася на краще: найближчі 13-18 місяців планується збільшувати кількість студентів, які навчатимуться за кордоном. Так, 15% наших студентів – це іноземці, а французьких студентів, які беруть участь у зовнішній мобільності, тобто навчаються за кордоном, лише 3%. Ми плануємо ввести для французьких студентів обов'язковий семестр зовнішньої мобільності».

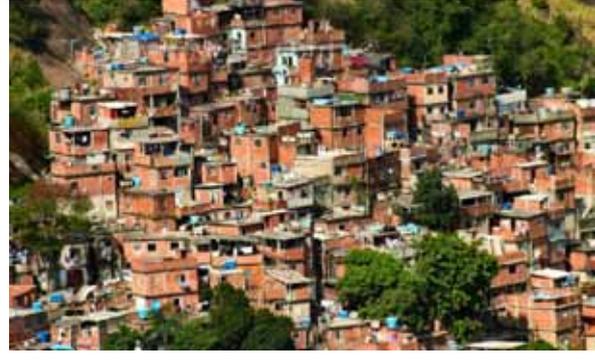
Обидві сторони висловили сподівання, що співпраця між ДНУ та французькими університетами дозволить робити нові вагомі наукові дослідження та підвищить академічну мобільність студентів.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

БРАЗИЛЬСЬКІ ФОТОНОТАТКИ ФІДЕЛЯ СУХОНОСА

Сан-Пауло - перше місто, яке ми відвідали на бразильській землі. Нині воно нараховує близько 20 мільйонів населення і відрізняється надзвичайно великим розшаруванням населення. А ще поміж собою ми називали його португаломовним Нью-Йорком. Таке ж велике згуртування різнокольорової людності, такі ж здається безкраї обшири хмарочосів.

Якщо ви хочете побачити справжню Бразилію, варто побувати не лише на карнавалах, а й у фавелах - районі нетрів. Ці квартали бразильських мегаполісів можна означити у якості великого магазину наркотиків і зброя там на рівні іграшок. Взагалі, фавели - це окремі соціально-ментальний світ, де й по-сьогодні державна влада не має фактичних жодних впливів. Тут панують наркобарони та їх поплічники. А тому відвідувати фавели туристам не радять. Ми дослухалися і не дослухалися цих порад. Як такі фавели не відвідали, але небезпеку спілкування з їх мешканцями у Сан-Пауло змогли відчутти сповна.

Подружжя **Олега та Олени ВАСИЛЕНКО** під час вояжу ґрунтовно поповнили свій родинний подорожній фотоальбом. Попри на відносно молодий вік, як для держави, Бразилія має чимало архітектурних та мистецьких пам'яток.

Попри те, що в Бразилії й понині побутує зневажливе звертання до білих «ґрінго», щоправда, це більше стосується американців, можна вважати цю країну все ж таки не декларованою, а правдивою державою міжрасової толерантності. Тому є чіткі історичні пояснення. Маленька й дуже далека у часи колонізації цих земель Португалія аж ніяк не могла самостійно «перетравити» не лише бразильські обшири, а й забезпечити достатній людський ресурс без залучення інших етносів. А тому з самих початків були прийнятні шлюби поміж білими і чорними, а так само з місцевими індіанцями. З часом тутешню расову палітру збагатили ще й азіати, найперше, японці. Доволі цікаво спостерігати за португаломовними нащадками самураїв на вулицях бразильських міст. Адже вважається, що японці - нація, котра найменше схильна до асиміляції. А з мулаткою на фото ми познайомилися на імprovізованому вуличному базарі в Сан-Пауло. Таких нині і в Україні чимало. Наскільки я зміг зрозуміти, ця чорношкіра красуня не лише ґенділює, а й танцює на карнавалах.

КАЙПІРІНЬЯ - це один символ Бразилії поряд з такими, як карнавал, футбол чи фавели. Якраз у час нашого перебування в країні уряд штату Ріо-де-Жанейро надав кайпірінью статус національного надбання - настільки цей напій ґлибинно увійшов в народний побут. По суті, це бразильський алкогольний коктейль, який виготовляється з кашаси, лайму, льоду та необробленого тростникового цукру. Зізнаюся,

напій залишиться приємним спогадом про далеку тропічну країну. Гарне поєднання специфічного смаку із суто чоловічим алкогольним градусом. Звичайно, до нашої оковитої, як то кажуть, не дотягує. Але, коли на вулиці майже протягом усього року більш як тридцять градусів спеку: чи є тому потреба?

Бразилія - багато в чому парадоксальна країна. Попри привітність і відкритість тутешнього люду, вона займає одне із перших місць в світі за рівнем злочинності. І одночасно ж відрізняється значною релігійністю серед більшої частини населення. Цей кафедральний собор у центрі Сан-Пауло своїми архітектурними формами, здається, сягає самого неба.

Бразилію ще називають **країною каміння**. Тут дуже популярні прикраси з коштовного і напівкоштовного каміння. Ці намиста я сфотографував в одній з крамничок Сан-Пауло і завдяки сучасному диву під назвою Skype зміг того ж дня показати близьким в Україні. Виявляється купувати було не варто - ціна фактично така, як у Дніпропетровську.

БРАЗИЛЬСЬКІ ФОТОНОТАТКИ ФІДЕЛЯ СУХОНОСА

Бразильська юнь як і люди старшого покоління надзвичайно легко і просто йде на контакт. Ці студентки з Сан-Пауло, почувши від нас не знайому для них мову, першими звернулися із запитанням, між іншим, не дуже розповсюдженою в країні англійською: - Where are you from?

І дізнавшись, що з України, з цікавістю почали розпитувати про наші враження від Бразилії. Відомо річ, що ми згадували лише про гарні сугестії від спілкування з їх Батьківщиною. Майбутня журналістка у зеленій футболці ще старанно записала мою е-адресу на свій мобільний, аби я міг їй надіслати ось це фото з подружжям Василенко. Але поки-що не відгукнулася....

Ось така краса не десь в далекому заміському заповіднику, а просто в центрі двадцятимільйонного Сан-Пауло, у міському публічному парку.

З цими школярами зі штату Ріу Гранді ду Сул ми познайомилися в українському національному парку міста Курітіба. Знайомство викликало приємність і піднесеність з обох сторін.

Ось таку цікавинку можна зустріти на вулицях Сан-Пауло – величезна мапа світу, якою можна в буквальному сенсі й подорожувати і відпочити там де, сподобається, щоправда, босоніж. Що доволі таки не просто. Оскільки сонце у Бразилії надзвичайно пекуче, а тому навіть на Північному полюсі буде важко встояти через розігріту поверхню інтерактивної забавки.

А це фото зроблено в Курітібі – столиці штату Парана. На ньому наш добрий приятель і ангел-охоронець під час подорожі - голова українсько-бразильської репрезентації пан Віторіо СОРОТЮК (справа) та його бразильський приятель. По-правді, я не запам'ятав ім'я того сеньйора. Але зовнішність, як на мене, у нього типова для білошкірого бразильця.

Автобусна зупинка «Площа Україна» в Курітібі викликала теплі почуття далеко від рідної землі.

БРАЗИЛЬСЬКІ ФОТОНОТАТКИ ФІДЕЛЯ СУХОНОСА

Жалобний меморіальний знак встановлений в українському національному парку міста Курітіба в пам'ять безвинно закатованих жертв під час геноцидного голоду 1932-1933 років в Україні.

Разом з Владикою ФЕРЕНСОМ - керуючим Українською Православною Церквою в Бразилії.

Пам'ятник Тарасу Шевченку в центрі міста Курітіба - безсумнівно заслуга української громади Бразилії, котру ось вже не один рік успішно очолює правник за фахом пан Віторіо СОРОТЮК.

Разом з генеральним консулом України в штаті Парана пані Ларисою МИРОНЕНКО під час відвідин української дипломатичної установи. В ході спілкування з вітчизняним дипломатом ми дізналися чимало нового про країну Бразилія.

Під час служби Божої в приміщенні Української Православної Церкви міста Курітіба. На жаль, вся церемонія в останні десятиріччя через невблаганну асиміляцію відбувається виключно португальською мовою.

Місто Курітіба, як і штат Парана, одне з найбільш «європейських» у Бразилії. В цих місцях, на відміну від північних територій більше білого населення, набагато менше безпритульних і бомжів на вулиці, практично немає фавел. Однак, навіть тут мені випала нагода поспілкуватися з місцевими темношкірими «гаврошами». Приводом для знайомства стало прохання маленького бразильця поділитися з ним склянкою соку з цукрової тростини. Десь невідомо звідки взявся і його приятель. Ось так і вийшло це фото.

БРАЗИЛЬСЬКІ ФОТОНОТАТКИ ФІДЕЛЯ СУХОНОСА

На одній із вулиць міста Курітіба. Подейкують, що ще в 50-х роках минулого століття на його вулицях не рідко можна було почути українську мову. Але асиміляція річ не минула. На відміну від Канади чи США наша громада довший час не має припливу «свіжої крові» з України. На сьогодні лише 7 відсотків наших людей в Бразилії народжені в Україні, а решта третє, а то й четверте покоління еміграції. За таких умов важко втримати мову. Та незважаючи на це, про майбутнє нашої діаспори в Бразилії можна говорити з оптимізмом. Бо, навіть втративши мову, українці не втрачають свого коріння й традицій. В цьому ми змогли впевнитися не один раз під час відвідин Бразилії.

Це лише незначний фрагмент всевітньо відомого водоспаду Ігуасу на кордоні Бразилії, Аргентини і Парагваю. І хоч автору цих рядків пощастило побувати там вже вдруге, гострота вражень від цього грандіозного витвору природи була такою ж значною, як і в перший раз.

А ось так вичавлюють сік із цукрової тростини. Ще одна бразильська «фішка».

В бразильській кухні м'ясо - надзвичайно популярний продукт. А тому в ресторани Вам запропонують детально ознайомитися з тим, як краще визначитися із м'ясною стравою з огляду на анатомічну будову тварини.

Піднятий вгору великий палець – дуже розповсюджений жест в Бразилії. Як і в Україні він означає позитиви. Лише використовується в набагато більших випадках. Так, наприклад, піднятий догори палець може означати «дякую», чи навпаки «прошу». Що вже там сподобалося **Олегу ВАСИЛЕНКО** та його новому бразильському приятелю не суть важливо.

Сервіс у Бразилії на висоті. Зразу три чоловіки з ресторанної обслуги і на мигах, і у інший спосіб прагнуть зрозуміти побажання **Олега ВАСИЛЕНКА**. Його дружини **Олені** залишається лише з посмішкою чекати, коли не просте спілкування через мовний бар'єр знайде втілення в конкретному замовленні.

Фідель СУХОНИС

«РІО-ДЕ-УКРАЇНА – ДВА»

ЧАСТИНА ПЕРША

Друга половина цьогорічного листопаду виявилася напрочуд теплою і немов би хотіла вибачитися за холодну і похмуру ранню осінь. Але в повітрі, у кольорі неба все одно відчувалося, що зима не омине Україну, що природа все одно не відмовиться від свого щорічного плану, котрий сотні й сотні літ відбувається на планеті Земля – за осінню прийде зима й інакше не буде. А нас трое січславців: автор цих рядків та допитливе й енергійне подружжя Олега та Олени Василенко з не-вибагливими хитрощами запарюючись таки втекти від холодної пори року. Швидкісний експрес Дніпропетровськ – Київ віз нас у столицю, де по обіді ми мали стати пасажирами аеропорту «Бориспіль» та перетнути Атлантику, аби майже десять днів подорожувати спекотною і сонячною Бразилією. Країною, де зима хоч і окреслена календарно, але де немає ані морозу, ані снігу, ані холоду. І тим більше у таку пору, коли в цій державі, можна сказати, початок літа. Ну, а літо в Бразилії пекуче і гаряче, як добра тамтешня кашаса – горілка з цукрової тростини.

Справді цікаво і по-дитячому мило було вітати від зими, від холодних і до-вгих вечорів, замерзлих та слизких дніпропетровських хідників. І щоб це стало реальністю, нам доведеться мати деякі незручності, хоч і підсолонжені бездоганним сервізом німецької авіакомпанії «Люфтганза». З Києва три години перельоту до Мюнхена, але це дрібничка порівняно з тринадцятьма годинами у повітрі до Сан-Пауло. Усвідомлення цього у мене особисто породжувало доволі невеселі настрої. Бо і літати, зізнаюся не дуже люблю, і провести ніч у вузькому кріслі нехай і модерного лайнеру не викликало особливого захоплення. Але рішуче геть увесь негатив! Бо хіба ж це не диво – на порозі зими прилетіти у літо!! Для такого і потерпіти безсонну ніч можна...

Мої супутники – досвідчені подорожувальники та і я відбуваю у дальній краї далеко не в перший раз. А тому ми віримо, що особливих складнощів й пригод на нас попереду не чекає. Що, як виявиться згодом, було не зовсім так. Однак, про це дещо нижче...

На летовищі у Мюнхені на нас чекає величезний, немов елеватор з крилами, аеробус «Боїнг». По-правді, привітні й усміхнені обличчя крилатої залози погано заспокоюють моє ество, коли я опиняюся в нутрощах цього металевго велета. Усвідомлення того, що більше як півдобри я буду добровільним в'язнем цього дива людського розуму і допитливості, не додають позитивних емоцій. Але я знову стараюся подумки заспокоїти себе: повернення з зими у літо того варте і час припинити навіть подумки скиглити!

Аеробус довго, здригаючись усіма своїми металевими суглобами, біжить літньою смугою мюнхенського летовища. Я заплющивши очі й опершись головою на переднє крісло чекаю, коли крилата машинерія відірветься від злітної сму-

ги. І ось нарешті це відбувається. Лише уявляю наскільки відповідально для екіпажу ось так: подолавши силу земного тяжіння спрямувати величезну металеву машину в нічне європейське небо. Я, напевно, як і більшість пасажирів «Боїнгу» сподівається на майстерність екіпажу та надійність літака, на те, що все буде добре, бо попри Божі приписи ми нині в буквальному сенсі відірвалися від землі й все з більшою швидкістю мчимо у темряву нічного неба.

Для нас усіх в деякій мірі приємною несподіванкою став доволі комфортний переліт з Мюнхена до Сан-Пауло. Найперше, мабуть, тому що змучена попередньою дорогою наша трійка більш-менш пересипалася у незручних і затісних кріслах. А тому, опинившись в аеропорту найбільшого міста Бразилії, кожен з нас був готовий шукати нових вражень і емоцій, перефразуючи відому ідіому, з крила.

Інтернет – це справді ціла революція для сучасної комунікації. Саме «світлова павутина», а ще інтерактивна Олена Василенко дозволяє нам буквально за пару годин після приземлення вже розпакувати речі у готелі. Наші номери в оформленому у ретро стилі «Гранд Корона» вона замовила по Інтернет ще у Дніпропетровську. Отож, нині вперше за цілу добу ми зможемо випростувати тіло на ліжкові та прийняти такий рятівний для будь-якого подорожнього душ. Але мої молоді супутники не звикли розслабитися. Вирішено збір у холі готелю за півтори години і оглядова імпровізована екскурсія найбільшим містом Бразилії. Як добре мати молодих приятелів!

Таксист – не пари з вуст англійською. Мені навіть здалося, що і португальською він погано розуміється. Студенти таких називають – гальма. За якусь годину ось ця вайлуватість цього таксиста може обійтися дуже дорого. А поки-що на мигах і з допомогою, клаптика паперу і ручки ми таки домовляємося що він повозить нас протягом трьох годин по найбільш цікавих містах Сан-Пауло.

Так ми потрапили у літо! За пару годин в Бразилії око вже призвичаїлося до яскравої зелені, сліпучого сонця і вологої спекоти. Немов і немає у світі нудних сірих осінніх вечорів та змерзлих на холодному вітрі голих дерев. Шорти, футболки на найбільш жаркі дні стануть нашим головним одягом.

Таксист гальмує порядно. На будь-яке наше звертання щось у кращому випадку мугичить. Щось доведеться сприйняти практично, відсутність комунікації як реальність. Ми крутимо головами з одного вікна в інше. І тут Олег вимовляє слово, яке з таким водієм слід вважати забороненим:

– Фавели.

Я чи то з втомі, чи через тропік вторюю цю дурницю.

– Go to favela..

На жаль, до того який нездатний до будь-якого спілкування таксист показує ствердним кивком голови, що він нас сповна розуміє. Що таке фавели? З одного

боку, якщо Ви хочете побачити справжню Бразилію, варто побувати не лише на карнавалі, а й у фавелах – районі нетрів. Ці квартали бразильських мегаполісів можна означити у якості великого магазину наркотиків і зброя там на рівні іграшок. Взагалі фавели – це окремий соціально-ментальний світ, де й по-сьогодні державна влада не має фактичних жодних впливів. Тут панують наркобарони та їх поплічники. А тому відвідувати фавели туристам не радять. Я про це знав у свій перший приїзд до Бразилії з вуст наших дипломатів й взагалі така інформація відома кожній більш-менш освіченій людині. Чого ж забракло нам? Нині сказати важко...

Але, дякувати Богу, наш дивакуватий таксист у правдиві фавели нас не повіз. Однак, навіть спілкування з їх, так би мовити, фрагментами ми запам'ятаємо надовго. Побіля одного з численних скверів, на які доволі багаті бразильські міста, на широкому хіднику стоять збиті не відомо з чого немов би великі собачі будки, просто на землі розстелені ковдри і усіляке ганчір'я. Серед цього антуражу лежать, ходять, сидять люди, а то й пританцювують, здебільшого темношкірі та смугляві. З їх рухів і зовнішності добре зрозуміло, що тверезість – алкогольна і наркотична для них погано знайомий стан. Віддалено все нагадує збіговисько бомжів в Україні. Але вони у нас набагато лагідніші, через клімат більш помітні сезонно, а тому не творять таких конгломератів й кількісно набагато поступаються подібній публіці в тропічній Бразилії. Наш придуркуватий таксист зупиняється побіля цього красвиду і мовчки дає зрозуміти: ось милуйтеся тим, що прохали.

І тут ми робимо ледь не фатальну помилку. Олег виходить з машини і, включивши камеру на мобільному телефоні, починає знімати табір алкоголіків, наркоманів і бешкетників. Цим кроком ми порушуємо одне з головних табу нетрів. Через відчинені двері авто чути обурливі голоси і страшний сморід. Першим агресією виявляється якийсь чорношкірий з чудернацькою зачіскою у вигляді задертої вгору косички. Олег запізнило починає вертатися в машину й майже одночасно з тим, як він зачинає задні праві двері в авто, починають летіти порожні пляшки, якісь фрукти, підбігають ще двоє і один з них починає гатити великою палкою по кузову.

– Ідемо, – кричимо з переляку чомусь українською ми до «загальмованого» водія. Той навіть у такій ситуації немов би спить. Але ось він таки заводить машину і якось непевно починає рухатися. Потім начеб-то знову чомусь зупиняється.

– Go, go! – вже волаємо до небезпечно дивного таксиста.

Нарешті він починає їхати посправжньому. Ми сповна усвідомлюємо на яку небезпеку наражалися. А тому, мабуть, подумки кожен корить себе за те, що не зупинив вчасно цю дурницю. Принаймні, разом з відступаючим переляком – це у мене головна емоція. Вже потім ми проглянемо запис на Олеговій мобілі, яку він такий собі екстрим-репортер, не вимикав під час побиття машини. Так ось, з тої миті як він залишив машину і до того моменту, як ми рушили з небезпечного місця, минула лише одна хвилина п'ятдесят п'ять секунд. Але у цей маленький відрізок для кожного з нас вмістилося дуже і дуже багато і, як на мене, то назавжди...

Далі буде...

Висока муза балету

Саме так висвітлювали афіші електронне табло фільм з України на 50-му Ювілейному телефестивалі в готичній Празі, який відбувся щойно в жовтні, та став найважливішою світовою подією місяця в міжнародному культурно-мистецькому житті. А, що найважливіше, спішу повідомити українську спільноту, посередництвом улюбленого в діаспорі журналу «Бористен», який вважається також міжнародним, – відома режисер Жанна Іванівна Бебешко представила на цей престижний конкурс свій новий фільм про Приму-балерину Національної опери України. Цьогорічний Празький фестиваль був зацентований на такого роду мистецтво. Сюди прибули, зі своїми шедеврами, творці фільмів навіть із далеких заокеанських країн, як Австралія, Канада і США, а також країни Європи і Азії широко представили свої телевізійні проекти.

Цікаву й оригінальну за постановкою і авторським задумом працю, яка повстала перед високопрофесійними оцінювачами очима вдалим фільмом «Танцівниця від Бога – Олена Філіп'єва. Прима-балерина Національної опери України», режисер Жанна Іванівна Бебешко створила не лише своїм режисерським талантом, але й серцем. У згаданому фільмі, дивлячись його, від самого початку опановує глядача особлива теплота, доброта і щирість. Захоплює своєю долею і талантом балерина Олена Філіп'єва, яка особисто коментує фрагменти зі свого життя. Тут плавню поєднані класика танцю, жесту, музики і балету. А це – людська доля.

Одне лише слово «балет» – і душа завмирає, і всі клітини твого організму немов прагнуть зібратися в одне ціле, щоб об'єднатися почуттями в стані, близькому з невагомістю, настроюючись споглядати оте надвиршинне мистецтво танцю, жестів і відчуттів, яке демонструє

ПРОЩАЛЬНИЙ ВИСТУП БАЛЕРИНИ

*Театр. Анишлаг. Поволі гасне світло.
Красива сцена, де розв'язки жде сюжет.
За хвилями міражними – помітно
Бурхливе море. Починається балет.
На сцені, видно – осені картина:
Пусті дерева, листу пірнуть.
В мелодіях піднесеності, дивна
Краса пісень, і жесту вищий злет.
Ось, перші, з вітром появляються
сніжинки,
Торкаються плечей відкритих, рук.
А ший тонкої дрібні морщинки
Нагадують години творчих мук.
На сцені, де направлений прожектор,
Літає ангелом найперша з танцівниць.
У феєричній мерехтінні, ледь помітні
На віях сльози, що скотилися з зіниць.
І музика. І листя опадають.
В чужій країні залишився її соліст.
Печать любові на лиці, як на скрижалі.
Та жест про все, безмовно, розповідь.
А у квадраті, де спрямовано прожектор,
Прощається найкраща з танцівниць.
А у казковій перелічці світла –
Золоте серце й діамант її зіниць!
Балет. Театр. Поволі гасне світло...
Оксана МАКОВЕЦЬ, 2012р.*

50-й МІЖНАРОДНИЙ ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ ФЕСТИВАЛЬ «ЗОЛОТА ПРАГА»

ЖОВТЕНЬ 12-16, 2013р.

«ТАНЦІВНИЦЯ ВІД БОГА. ПРИМА-БАЛЕРИНА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОПЕРИ УКРАЇНИ».

РЕЖИСЕР І АВТОР СЦЕНАРІЮ – ЖАННА ІВАНІВНА БЕБЕШКО.

твоїм очам легка, мов пір'їнка балерина, витончено-граціозна й неповторна кожному наступну мить... Спостерігаючи за фрагментами цього фільму так і хочеться щораз дякувати Богові за те, що благословляє такими великими талантами, як Олена Філіп'єва, нашу Україну, бо народилася вона саме тут, у родині відомих спортсменів з гімнастики. Дитинство і юність майбутньої зірки балету проходили в атмосфері щоденних тренувань, хоча вправи виходили у неї більш граціозними, пластичними і витонченими. Тому вона не випадково поступила в Київське хореографічне училище, де її одразу заприїмали відомі тренери-вчителі. Юна студентка-танцівниця, хоча була чи не наймолодшою в класі, відрізнялась своєю наполегливістю, пластичністю і працьовитістю. А вже через кілька літ, ще зовсім юну балерину Олену Філіп'єву своєрідно відзначила світова мега-зірка балету Майя Плесецька, яка побачила великий талант виконавиці балетного танцю, і підійшовши до Олени в антракті, власноруч подарувала балерині свій діамантовий перстень, знявши його зі своєї руки. Ця подія в житті Олени Філіп'євої стала не лише незабутньою, але значною, талісманною. Вона і до сьогоднішніх днів тримає танцівницю в належній формі, вона завжди танцює на висоті балетного мистецтва, пропускаючи ролі крізь своє серце, вражаючи невіддупністю образів і жестів.

Хоча в особистому житті зіркової балерини не завжди складалося все легко, як часто тра-

пляється з обдарованими людьми. Але Олена Філіп'єва достойно пододала всілякі життєві випробування долі, завдячуючи своїй сильній волі та підтримці зі сторони її матусі. Вона ні в яких ситуаціях не покидала своє поклонняння – балет. Олена Філіп'єва – танцівниця від Бога. Прима-балерина Національної опери України і відома далеко за вітчизняними межами. Її талантом захоплюється Японія, Європа і Азія, знають її в Америці й Канаді. І де б не виступала славетна наша балерина – на її виступи завжди повний аншлаґ. Особливо радіє успіхам своєї зіркової матусі донечка Ліза, яка теж готується стати балеринкою, як і мама. Вона ж вважає свою донечку найбільшим земним щастям, як і кожна мама. Отже, можна стверджувати, і беззастовно, що наша героїня сповна виконала свою людську, материнську і життєву місію, осягнув Божим провидінням, вона хоч і видатна балерина, але і чуйна мати, і дочка, і подруга, що ненав'язливо підкреслено в фільмі «Танцівниця від Бога – Олена Філіп'єва. Прима-балерина Національної опери України».

Варто зауважити, що згадану вище режисерську працю Жанни Іванівни Бебешко достойно заміїли на міжнародному телевізійному фестивалі «Золота Прага», фрагменти фільму демонструвались в анонсах по телебаченню й висвітлювались на екранах під час офіційної заключної частини фестивалю та на бенкеті. Цей фільм, як до речі, багато інших телевізійних фільмів, які створює режисер Жанна Іванівна Бебешко, виділяється особливим шармом – це щирість, теплота і, безперечно – професіоналізм. Нам лише залишається поздоровити режисера – Жанну Бебешко з вдалим дебютом на міжнародному фестивалі, а славної нашій Прими-Балерині Олені Філіп'євій побажати нових творчих звершень.

Хай же щастить і надалі всім Українським «Талантам від Бога»!

Оксана МАКОВЕЦЬ, НСПУ Сіффорд, Вірджинія, США.

НА ФОТО: Олена ФІЛІП'ЄВА – танцівниця від Бога; режисер Жанна БАБЕШКО на вулицях Праги.

• Поетична вітальня

Олена РИБАЛЬЧЕНКО родом з Павлограду. Тут минуло її обпалене Другою Світовою війною дитинство. Вона рано залишилася без матері. Та померла під час війни тридцятип'ятирічною. Доля не pestила Олену Павлівну. Працювала на багатьох підприємствах України, мозолями заробляючи на хліб насущний. У 1984 році Олена Рибальченко переїхала у Херсон, де мешкає і понині. Вірші народна поетка почала писати ще в юності. Чимало з її творчості звучало на різноманітних культурологічних імпрезах, літературних вечорах. А вже у зрілі роки прийшло до обдарованої жінки ще одне захоплення – малярство. Нині вона дипломант Всеукраїнської художньої виставки в Києві 1993 року, яка проходила в Українському домі. Не зважаючи на поважний вік Олена Рибальченко продовжує писати і вірші, і картини. Пропонуємо увазі читачів «Бористену» дещо з її останніх робіт.

Олена Рибальченко. Олія. «Сумне прощання»

ЕДЕЛЬВЕЙС

Альпійські гори кам'яні, -
Туди злітають лиш орли.
Там, - де провалля й валуни.
Де вище гір лиш синь небес.
Росте там квітка едельвейс.

На грубій брилі кам'яній, -
Таку беззахисну маленьку.
Колише вітерець стеблиночку
тоненьку.

Біленька, прохолодна
квітонька моя,
Мабуть нещасна доленька твоя?

Промінчик сонця запитав:
«Як ти сюди забралася?
Чи то така смілива ти, -
А чи чогось злякалася?»

КАЛИНА

Між квітів і трав
Я побачила диво.
В травневу замряну мить,
Як диво, як казка
Під небом блакитним
Красуня калина стоїть.

Мов доньку богині
В цвіт білий, як в ризу.
Весна обрядила
З верхівки до низу.
Дзвенить з піднебесся, -
така мелодична.
Її пісня пташина
Симфонія вічна.

РУШНИЧОК

Ой, не капай воску ярий, -
На рушничок вишиваний.
На нім для України
Візерунок гаптований.

Берегиня льон мочила.
Ріка чиста відбілила.
Нитка чорна і червона
Сум і радість шовком шила.

Чорна нитка яничари,
Турки та татари.
То німецькі, то радянські
Лагерні кайдани.

А між чорним яскравіє
Ниточка червона,
То козача кров гарча
не зменя ніколи.

Ізгнувся колосочок
На буремнім переломі.
Стогін предків відлунює
Бодем в моїм домі.

СПОМИН

Чи пам'ятаєш ту весну?
Як вздовж паркану йшли з тобою.
Ти крейдою намалював мені
Серце прострелене стрілою.

Вже за парканом сніг мете.
Прощай дитинство золоте.
Де ти? - і хто з тобою
В серці простреленім стрілою.

Ти говорив: - Де б я не був,
тебе ніколи не забуду.
І обіцяла я тобі, -
що пам'ятати тебе буду.
І ось, - сумую за тобою,
серце прострелене стрілою.

ШЕВЧЕНКОВІ

Дерева стоячи вмирають.
Якщо вітри їх не зламають.
Якщо їх блискавки не спалять.
Якщо їх люди не зрубають.

Тебе ж великий наш поет
Розлогий дубе України

Ніякі сили не зломали.
Правдоньки Божої в душі
Злії поганці не згасили.

Ти вірним сином був завжди
Своєї неньки України.
Пройшли роки, - минуть віки,
А твоя слава не загине.

І твоє слово в нас живе
І оживляє все живе.
Твій вірш витає над землею,
Як полум'я душі твоєї.

ГОЛОДОМОР

Прекрасна земля українська,
Як сповнена чаша повинця.
Де зернятко в землю впаде.
Колосом - золотом повним зросте.

Був тридцять третій, -
Рік страшний.
Могили без гробів і без хрестів,
Народу нашого, то пам'ять неблаганна
Не заживаюча кривава рана.

Я пам'ятаю, - як голодна мама
Купила десь лушпиння картопляне.
Як напівзварене, солоне ми ковтали
І юшкою з одвару запивали.

Мені ішов четвертий рік,
Запам'яталася повік
Життя трагічна та хвилинка
Як під пахвою в дідуся - побачила
маленький гробик братика Вадима.

• Християнська сторінка

ПРОВІДНИКИ РУБРИКИ:
почесний доктор теології **Леонід ЯКОБЧУК**
та журналіст **Лев ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ**

ПРО НЕРОЗУМНОГО БАГАТІЯ

Євангеліє від Луки (12, 16-21)

В основу бесіди покладено книгу о. Олександра Меня „Світло в п'яті сяє“, яку переклав українською мовою Лев Хмельковський і випустило в світ львівське видавництво „Свічадо“ у 1995 році. Талановитого християнського просвітителя о. О. Меня вбили у Подмоскові 9 вересня 1990 року ударом сокири по голові. Його вдова Наталя Григоренко доручила Л. Хмельковському переклад творів о. О. Меня.

Євангельська притча про нерозумного багатія видається нам дивною і спершу незрозумілою: здавалося б, що поганого в тому, що людина, в якій був рясний врожай, збудувала собі ще одну стодолу, куди можна було засипати зерно. Не кидати ж його серед вулиці, щоб зерно гнило під дощем й нікому не дісталося. Мабуть, не в цьому була помилка багатія, що він спорудив будівлі і до них поклав мішки з врожаєм. А в тому, що він відчув себе впевненим у завтрашньому дні, тому що в нього був запас. Адже він сказав собі: «Ну, їж, пий, веселися, усе тепер буде гаразд». А Господь сказав йому: «Нерозумний! Ночі цієї ось душу твою зажадають від тебе». Людина думає одне, а їй накреслено інше.

І знову не в цьому сенс притчі. Кожна людина може раптово померти, але це не означає, що можна кинути всі справи. Кожна людина садить дерево, але хіба вона може бути впевненою, що доживе і побачить, як воно підніметься і дасть плоди? Але все ж ми садимо, все ж ми трудимось. Отже, головна помилка цієї людини, її гріх у тому, що вона заспокоїлася, упевнилася і сказала собі: «Їж, пий, і веселися». Вона не подумала, що праця людини - це те, що треба віддавати іншим, передовсім трудитися для інших. Того дня, коли багатій закінчив своє будівництво, в нього й думки не було зробити щось для людей. Він вирішив, що багатство йому дане для того, щоб їсти, пити й веселитися.

І для кожного з нас у цьому урок. Ми повинні збагнути, що тільки тоді

в нас буде нормальне життя, нормальний стан душі, нормальний хід усього нашого життєвого шляху, коли ми намагатимемось віддавати свою працю людям. Адже так і Господь влаштував, що все в світі пов'язане взаємною працею. Всі ми маємо одяг - хтось для нас його зробив, на чомусь ви приїхали - хтось вас привіз, і ви, роблячи свою справу, комусь віддаєте свої сили, час і здібності. Ось так і в нашому храмі: хтось колись потрудився, звів будівлю, привезли сюди деревину і поставили цей храм. Хтось його розписав, хтось прибирає, хор співає, ви вносите свою дециму - ми всі разом працюємо завжди і для Храму, і для дому, і для людей, які нас оточують.

Таким чином, життя і праця людська - це віддача, і якщо ми про це забуваємо, то ми забуваємо про головне покликання людини в житті. А якщо забуваємо, то значить спимо, і можемо проспати так усе життя, навіть, якщо воно буде довгим. Ось цей чоловік-невдаха помер другого дня після того, як закінчив своє будівництво, а інший може довго прожити, але однаково спатиме духовно, не

думатиме про життя, не думатиме про свій обов'язок, не згадуватиме про Господа, не житиме перед лицем Його, а буде просто їсти, пити, веселитися. Так легковажно може пройти цілий день, а то й тиждень, а то й половина життя. Озираючись - і вже нічого немає.

І сьогодні Церква закликає нас устами апостола: «Устань, сплячий, і воскресни з мертвих, і воскресить тебе Христос». Отже, ми всі покликані пробудитися у вірі, пробудитися в надії на Господа і в праці заради Нього в житті. «Устань, сплячий», - говорить Господь. Хотілося б, щоб ці слова були почуті кожним із вас, до кожного б із вас дійшли і постукали у вашу душу, у двері вашого серця. Прокинься, сплячий, якщо ти спиш! І ми питаємо: «Господи, як прокинутися, як від мертвого сну воскреснути?» І апостол відповідає: «І воскресить тебе Христос».

Не своєю силою ми живемо, а власне Його силою. «Воскресить тебе Христос». Ось дорогі слова, дорогі слова до кожного звернені: перестанемо жити так, як ми живемо, - безумно, в'яло, сумно, сонно, треба, щоб закінчилася наша духовна сплячка. «Встань», - говорить нам апостол, і Господь нам говорить: «Встань, сплячий, і воскресни з мертвих, і воскресить тебе Христос».

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір щонеділі о 21:30, на першій програмі Українського радіо.

ПРОВІДНИК РУБРИКИ:
завідувач красознавчим відділом Дніпропетровської
обласної універсальної наукової
бібліотеки імені Первоучителів слов'янських
Кирила і Мефодія - пані Ірина ГОЛУБ

КАЛЕНДАР історії ріднокраю

Листопад – День пам'яті жертв Голодомору
(80-річниця Голодомору 1932–1933 років)

КОСІОР: один із генералів ГОЛОДОМОРУ

80 років минуло з часу, коли Україну оповила голодна смерть. При чому смерть прийшла не сама. Її запросили і всіляко сприяли збирати жажливі жнива. Одним із тих, хто їй активно допомагав і заохочував, був радянський діяч, член комуністичної партії Станіслав Вікентійович Косіор (18.11.1889–26.02.1939).

Протягом 6 років (1928–1934) С.В. Косіор очолював центральний комітет комуністичної партії України (ЦК КП(б)У). І що це були за роки! 1929 р. – початок колективізації села; 1930 р. – процес над дітьми так званої Спілки визволення України, інспірований комуністичною владою, масові депортації українців углиб Росії; 1933 р. – насильне згорання українзації. Ну і звичайно, голодомор 1932–1933 р.

Коли на початку 1932 р. голод поступово насувався на Україну, деякі діячі політбюро КП(б)У просили зупинити процес хлібозаготівель в Україні. С.В. Косіор не тільки не прислухався до своїх «партайгеноссе», але наполіг на пришвидшенні заготовки зерна. У квітні 1932 р. у листі до Й. Сталіна він цинічно зазначав: «у нас є окремі випадки і навіть окремі села голодаючі», проте «всі розмови про голод на Україні треба категорично відкинути».

С.В. Косіор бачив на власні очі, а також отримував багато повідомлень з місць про катастрофу, що насувалася. Однак, боячись московського керівництва і особисто Й. Сталіна, не дав наказу виділити селянам зерно, побоюючись зірвати посівну компанію. Не інакше як наслідком сприймається розпорядження С.В. Косіора про надання колгоспникам допомоги – тількою!

Намагання деяких членів політбюро випросити для

Українці протестують проти увічнення пам'яті катів народу. До речі, в Дніпропетровську і по-сьогодні є вулиця Косіора.

України допомогу хлібом та зменшення плану заготівель закінчилися поразкою. Спочатку С. Косіор піддавався цій, як її назвав Й. Сталін, «гнилій дипломатії», але восени 1932 р. він особисто зайнявся «більшовицькою мобілізацією села». Його підпис стоїть на багатьох документах, які спричинили масовий голод в Україні.

Коли у 1933 р. вже важко було замовчувати, що українське село голодує, С. Косіор назвав це тимчасовими труднощами, які призвели до збільшення смертності. В доповідній записці на ім'я Й. Сталіна щодо продовольчої допомоги південним районам України, він писав, що найбільше постраждала Дніпропетровська область, а з приводу незадовільної підготовки до весняної сівби цинічно заявив, що «голод не навчив ще багатьох колгоспників уму-розуму».

Намагання вислужитися перед московським керівництвом не допомогло С. Косіору. У 1939 р. один із організаторів штучного голоду в Україні був розстріляний. Але, як то кажуть, пам'ять про нього в Дніпропетровську ще жива. І досі в обласному центрі існує вулиця його імені, що є свідчення суспільства, оскільки люди продовжують вшановувати людину, а також політичну силу (Комуністична партія України), які влаштували штучний голод, від якого загинуло мільйони українців.
Ігор КОЧЕРГІН.

8 листопада – 125 років тому (1888 р.) у с. Гуляй-Поле на Катеринославщині народився Нестор Іванович МАХНО, відомий політичний та військовий діяч, ватажок селянського повстанського руху на Півдні України початку ХХ століття, командир революційної повстанської армії (махновці).

Нестор МАХНО

Нестор Іванович Махно народився в сім'ї Івана Родіоновича та Явдохи Матвіївни і був п'ятим сином у багатодітній родині. Вірну дату народження було встановлено згідно запису в метричній книзі Христо-Воздвиженської церкви села Гуляйполе. Правильне прізвище Махна до сих пір не встановлено, витіюватий запис у церковній книзі можна прочитати і як «Міхно», а в документах денікінської «Особливої» слідчої комісії значиться: «Махно», «Махненко» і «Міхненко». За одними даними він – син селянина-бідняка, за іншими – кучера заводчика М. Кернера. Рано втратив батька. Злидні, голод, праця наймитом із 7 років у німецьких колоністів – таким було його незавидне дитинство. Він отримав тільки початкову освіту. В 1903 р., у 15-річному віці, розпочав працювати на чавуноліварному заводі Кернера. Саме тут він і стає в 1906 р. членом Гуляйпільської «Спілки бідних хліборобів», анархістів-комуністів, яка здійснювала збройні напади на банки, поштові відділення, поміщиків, торговців, власників місцевих підприємств. Організатор цієї спілки Вольдемар Антоні був першим духовним наставником Нестора, який пропонує замість «ексів» читати Кропоткіна – відомого теоретика анархо-комунізму.

В 1908 р. Махно втретє був заарештований, спробував організувати втечу при перевезенні 5 січня 1910 р. із Олександрівської в'язниці до Катеринослава не вдалося. Тут із 22 по 26 березня 1910 р. відбувся судовий процес

над 13 анархістами-комуністами. Серед інших п'яти він був засуджений Одеським Військово-окружним судом за терористичну діяльність до смертної кари через повішення. Саме тоді були зроблені антропометричні дані Махна з яких видно, що він мав зріст 2 аршини і 4 вершки (160 см), карі очі, темно-руське волосся, шрам на лівій щоці, розмовляв мало-російською та російською мовами, малописьменний, неодружений, православного віросповідання. Ймовірно, з подання матері Нестора на помилування, як неповнолітньому (тоді – 21 рік) і з'явилася інша дата народження – 1889 рік. Вирок йому за розпорядженням Міністра Внутрішніх справ П.А. Столипіна було замінено довічною каторгою. Довге з острахом чекання (52 дні) на вирішення своєї долі та рік сидіння за ґратами катеринославської в'язниці призвели до її спалення у 1919 р. під час перебування Махна при владі. Строк покарання відбував із 4 серпня 1911 р. по 2 березня 1917 р. в московській Бутирці. Тут співакерником виявився П. Аршинов, прибічник Кропоткіна, який став його наставником, а пізніше біографом. Нестор читає та пише політичні статті, складає вірші, оволодіває книжковою революційною термінологією, яка його згодом стане в нагоді. З одного боку, це

ув'язнення остаточно сформувало його як особистість, з іншого, – призвело до погіршення здоров'я (туберкульоз, зіпсований зір, розладна психика).

У 1917 р. звільнений Лютневою революцією і 22 (або 23) березня повертається до рідного села, сповнений жагою діяльності та боротьби за нове «вільне» життя. Тут, об'єднавши навколо себе однодумців, колишніх «експропріаторів», розпочинає радикальні революційні перетворення до скликання Установчих зборів. Його обирають головою «Крестьянского союза», делегатом губернского з'їзду цієї спілки в Катеринославі (серпень). За його участі оновлюється зємство, вводиться робітничий контроль за розподіленням, створюються комітети батраків і спасіння революції під його головуванням, бойова дружина, «чорна гвардія» (60 осіб). 25 вересня як голова повітової ради робітничих і селянських депутатів і першим в Катеринославській губернії здійснює конфіскацію земельних володінь і безоплатний перерозподіл їх за порівняльною трудовою нормою, включаючи і поміщиків (за його вимогою).

Перемогу більшовиків у 1917 р. сприйняв схвально і виступив згодом проти політики Центральної ради, звинувачуючи її у зраді інтересів революції. В березні-квітні 1918 р. гуляйпільське формування Махна обороняло станцію Чаплине (північніше Гуляйполя) і Царекостянтинівку від австро-угорських та німецьких військ. Дізнавшись, що 22 квітня ці війська зайняли Гуляйполе, розпускає загін і вирушає до Таганрогу (нині місто Ростовської області РФ). Там і в Саратові він бере участь у конференціях анархістів, у Москві зустрічається з відомими російськими анархістами П. Кропоткіним і Гросман-Рощиним, Л. Чорним, П. Аршиновим, із керівниками Радянського уряду В. Ленінін, Г. Зінов'євим, Я. Свердловим, Л. Троцьким. Ці зустрічі мали велике значення для його самоутвердження і самоусвідомлення, він прийняв остаточне рішення про продовження боротьби в рідному селі.

29 червня 1918 р. виїжджає до Гуляйполя з до-

кументами на ім'я І.Я. Шепеля (колишнього вчителя), офіцера державної варті за підписом В. Затонського, члена Всеукраїнського бюро з керівництва повстанським рухом проти окупантів та гетьмана Скоропадського. Саме тоді і зародився повстанський рух, який за ім'ям його лідера прийнято називати махновським. Ватагою або бандою, яка почала діяти з вересня в Олександрівському повіті був «некий Махно» та «неизвестные злоумышленники». Махно (30-ти річний) створює спочатку групу з 9 осіб, потім невеликий загін (30 осіб), який з 5 жовтня об'єднався з загonom Ф. Щуся (25 осіб), переходить від індивідуального терору (вбивство поміщиків Резнікова, Гесіної, Нейфельда) та знищення чинів гетьманської варті й австро-німецьких військ до масштабної боротьби. За одними даними, вони здійснили 100, за іншими, – 118 нападів. Особливо жорстко махновці розправлялися з німецькими колоністами – заможними селянами та поміщиками. На реквізованих у німецьких колоніях ресорних возах із чотирма кіньми та екіпажем із трьох осіб, із важким кулеметом «Максим» та ручними «Люїсами» махновці здійснювали рейди по Олександрівському, Павлоградському, Маріупольському, Бердянському повітах. Завдяки кмітливості Махна з'явився новий вид озброєння – «кулеметна тачанка» – маневрений, висхідний, високо ефективний у ближньому бою, який підсилював вогневу міць війська, рухаючись зі швидкістю 100 км на добу. Від них перейняли кулеметну тачанку будьонівці та білогвардійці. 19 жовтня після бою в Дібрівському лісі та виходу з оточення по-станці стали величати його «батьком». Саме в цьому бою вперше виявився військовий талант Махна, який зумів перекопати Ф. Щуся завдати удару з обох боків. За спалення Дібрівки (село Велико-Михайлівка) махновці за наказом отамана спалили німецькі колонії Красний Кут та Фесунів хутори, жителі яких виставили каральні загоны проти них.

Наприкінці грудня 1918 р. Махно погодився на пропозицію Катеринославського Губревкому спільними

зусиллями звільнити м. Катеринослав від петлюрівських військ. Махна призначили Головнокомандуючим армією Катеринославського району. Махновсько-більшовицькі війська утримували місто дві доби (30–31).

1 січня 1919 р. неорганізований панічний відступ махновців під раптовим натиском полку січових стрільців «Вільного козацтва» Р. Самокиша та загону Сакви з Верхньодніпровського району ледь не підірвав авторитет батька, як військового керівника. Він разом з Ф. Щусем змушений був залишити частину своїх військ, які вели бої в місті й були відрізані від мосту та полягли на кризі, в ополонках, немов качки від розривів снарядів та стрільців Самокиша. В Гуляйполі вони повернулися лише з двома сотнями вояків, а на запитання, де ж решта бійців (200), відрубав: «У Дніпрі». Після такого розгрому махновці особливо були жорстокими до вояків полку Самокиша. Так, полоненого сотника полку Кацуна після страшних катувань (вирізали в руці відзнаки полку – петлю і крокву, відрізали вуха і ніс) спалили живцем.

Прозорливий та передбачливий Махно після рейдів по губернії запропонував об'єднати сили повстанців, що діяли на суміжних із махновською територіях. Для цього – 4 січня на станції Пологи на спільну нараду прибули їхні представники (40 делегатів). Було створено 5 полків із загальною кількістю 6200 повстанців.

3 20-х чисел січня 1919 р. після втрати Гуляйполя взаємним стало бажання об'єднатися і в Махна і в командування Червоної Армії, яке прагнуло залучити батька до боротьби з денікінцями. Це покладалося на П.Ю. Дибенку, командувача Особливої групи військ, який 26 січня зустрівся з представником Махна О. Чубенком у звільненому від петлюрівців Нижньодніпровську. Після укладання попередньої угоди махновці згідно наказу № 18 від 19 лютого А. Скачка стали третьою Задніпровською бригадою імені «батьки» Махна у складі 1-ї Української Задніпровської дивізії під командуванням П.Ю. Дибенки. Політичні інспектори, які побували у дивізії, відзначали популярність, скром-

ність, сміливість, майстерність Нестора Івановича, володіння різними видами озброєння. Він не використовував владу для власного зиску, спирався не тільки на свій особистий авторитет, але й на налагоджену роботу штабу армії. 15 березня махновці взяли Бердянськ, 17 – Волноваху. Бій за Маріуполь (тривав 3 дні) призупинив наступ денікінців. Саме за взяття цього міста Махно був представлений до нагородження орденом Червоного Прапора під № 4.

У зв'язку з антирадянським заколотом Махно довів, що він надійний союзник, бо згідно його наказу війська продовжували утримувати фронт до з'ясування махновською депутацією сутності григорівщини. Махновські полки ведучі безперервні бої з денікінцями, отримуючи менше озброєння ніж кадрові червоноармійські з'єднання, зазнавали невинуватих втрат. Це створювалося штучно і тільки стосовно махновських військ, бо в інших частинах Червоної Армії зброї вистачало. Серед махновського війська поповзли чутки про зраду з боку керівництва у Червоній Армії. У такій загрозливій ситуації Махну тільки силою авторитету вдалося вгамувати своїх повстанців і не піддатися на заклик лівих есерів про встановлення кращої влади ніж існуюча.

Махновці опинилися в епіцентрі бойових дій і батько вимагав негайно надіслати підкріплення, але допомоги так і не дочекався. 19 травня денікінці розпочали наступ, а 22 травня 1919 р. прорвалися у стик махновської бригади та 13-ї армії, лівий фланг якої був оголений. Через декілька днів, 25 травня, в розпал наступу А. Шкуро на махновській ділянці фронту Пологи-Гуляйполе – Бердянськ Рада Оборони УСРР запропонувала не виважене рішення «ліквідувати Махна в найкоротший строк». Голова Реввійськради Л. Троцький 2 червня дав неприйнятний для Махна наказ – своїми військами закрити оголену ділянку фронту в 100 верст від Слов'янська до Гриши-на. Утворилася безвихідна ситуація для обох сторін, під натиском денікінців червоні не утримали без підкріплення фронт і втратили Донбас, а Махно – Гуляй-

поле. Роз'єднанням сил скористалися денікінці й захопили значну територію України.

Ні висновки А. Бубнова, члена Ради Оборони УСРР, ні слухні заперечення командуючого 2-ю Українською армією А. Скачка (входила Задніпровська дивізія), А. Антонова-Овсієнка, головнокомандуючого Укрфронтом, про перебої в постачанні й утримуваний фронт після загибелі 9-ї дивізії та розгрому 13-ї армії не мали значення проти намагання Л. Троцького знищити махновщину.

Махно був загнаний у глухий кут – з одного боку тиснули денікінці, з іншого – червоні з застосуванням «червоного рятівного терору» згідно пропозиції Х. Раковського. Заборона 4-го Гуляйпільського термінового з'їзду, призначеного на 15 червня, під загрозою розстрілу його учасників і розстріл 17–18 червня 8-ми членів махновського штабу (Бурбіга, Михалев-Павленко, Костін, Полунін, Я. Озеров – начальник штабу була останньою краплею. Тепер після оголошення батька поза законом 6 червня на станції Царекостянтинівка в катастрофічній ситуації Махно та повстанський штаб приймають єдине рішення: погодитися з відставкою Махна (з поста комбрига), щоб вивести війська з-під подвійного удару та врятувати ту частину, яка повинна залишитися у лавах Червоної Армії (14-ї на чолі з Ворошиловим) до слухної години.

Передбачливий Махно залишає фронт і з іншою частиною військ (500 штиків, 300 шабель) вирушає в напрямку Єлисаветраду (нині Кіровоград). Після двох невдалих спроб взяти місто, війська відійшли до Компаніївки, де Махно дізнався про перебування у сусідньому селі Сасівці отамана Григор'єва. Виявивши твердість характеру, він переконав своїх бійців піти на тимчасовий союз із отаманом, а не ліквідувати його відразу. В Компаніївці два ватажки прийняли рішення про об'єднання сил в єдину повстанську армію. Головнокомандуючим було призначено Григор'єва, а головою Реввійськради – Махна.

27 липня, в селі Сентові на Херсонщині відбувся по-

встанський з'їзд, на якому після взаємних звинувачень махновці (О. Чубенко, С. Каретников) вбили Григор'єва та членів його штабу і Реввійськради. Підставою для звинувачення стала затримка двох білогвардійських агентів, які прибули для встановлення зв'язку й організації спільних дій з отаманом. Заздалегідь оточені махновцями григор'ївці не наважилися на зброяний спротив і перейшли на бік Махна, до інших отаманів та червоних. Відразу про це вбівство було повідомлено всім телеграфом на зайнятій станції.

17 серпня 1919 р. у районі залізничної ст. Помішна згідно вказівці Махна повернулися до війська з лав Червоної Армії колишні махновські частини на чолі з Калашниковим, Деменжі, Будановим та іншими. Махновське воз'єднане військо в районі Помішна-Єлисаветград-Вознесенськ нанесло несподіваний рішучий удар по денікінцях, звільнивши і врятувавши від загибелі оточені 45-ту, 47-му та 58-му дивізії Червоної Армії. Махно, дізнавшись про розстріл свого тестя (А. Кузьменка), надіслав для розправи загоном особливого призначення ВНК В. Затонського, наказав розстріляти 16 полонених червоних комісарів. На бік Махна перейшли бійці та командири, один із них – Стального полку – Полонський, кіннота Затонського, вояки з різних частин 12-ї російської армії, відступаючої з Південної України.

1 вересня 1919 р. у с. Добровеличківці під головуванням батька в зв'язку з переформуванням відбулися збори командирів з'єднаних загонів. Тепер постала «Револьюційно-повстанська армія України» (махновців) з 4-х корпусів (1-й – Донецький, 2-й – Азовський, 3-й – Катеринославський, 4-й – Кримський). Вона нараховувала 30 тисяч бійців, 10 тисяч кінноты з обозом понад 11 тисяч тачанок і возів (або 12500), мала на озброєнні 1000 кулеметів, близько 20 гармат, сотні кулеметних тачанок. На сьогодні не існує єдиної думки стосовно її чисельності (від 40, 50, 80 до 110 тисяч) з урахування партизанських загонів і допоміжних сил. Командуючим армією був Махно, начальником штабу залишився В. Бєлаш-

На чолі нової Реввійськради армії (30 осіб) став Лашенко. Контррозвідка, відділи якої були в усіх корпусах, підпорядковувалася особисто Махнові, а її секретні агенти діяли у військах противника, містах, на залізничних станціях. Загін особистої охорони «Чорна сотня» виконував і допоміжні розвідувальні завдання. Представники більшовиків, які відкрито діяли у повстанському війську, намагалися не тільки підірвати особистий авторитет Н. Махна, а й знищити батька, лідерів махновців і захопити владу. Першого разу махновська контррозвідка своєчасно розкрила змову і розстріляла без суду Я. Полонського та інших командирів-більшовиків. Другого разу сам Н. Махно, який аеропланом за дві години дістався з Бердянська до Гуляй Поля, встигчасно ліквідувати організаторів змови (командира Покровського полку III бригади А. Падалка).

Махновці після жорстоких боїв із денікінцями відступили в контрольований українськими військами район Умані. 20 вересня у Жмеринці була підписана військова угода Махна з С. Петлюрою – Головним отаманом військ УНР про спільну боротьбу з Денікіним, наданням махновським загонам зброї та можливості розміщення їхніх хворих, поранених (понад 3000 осіб) по шпиталях.

Махно і штаб у стані «тимчасового союзника» (армія УНР до 35 тисяч, УГА – до 50 тисяч) згідно нової тактики посилити свою безпеку та батька, за донесенням контррозвідувального відділу УНР, не приймали «надісланих» агентів як інструкторів, незважаючи на авторитетність документів. Махно після невдалої спроби знищити С. Петлюру, вступив у бойові сутички з білогвардійцями, які 22 вересня розпочали наступ проти армії УНР і УГА. 25–27 вересня біля сіл Крутаньке та Перегонівки (нині Кіровоградська область) відбулися вирішальні бої. Махно, який особисто керував операцією, 27 жовтня завдав несподіваного удару денікінцям зі сходу, вдаючи відступ на захід. Тут під Перегонівкою махновська армія розбила добірні офіцерські полки та вийшла з оточення. Рядових полоне-

них, поранених денікінців махновці роззброювали і відпускали додому, а бажаних брали до війська, як і червоних, австро-угорських і німецьких солдатів у 1918 р., яких Махно агітував повертатися до себе і боротися за революцію. Безжалісно розстрілювали військові з'єднання червоних, як, наприклад, штаб Петроградської бригади червоних курсантів за вбівство поранених і тифозних махновців. Денікінське командування знайшло винуватця своєї нищівної поразки в особі «продажної контрреволюції», агенти якої нібито підтримували Махна та сповіщали йому слабкі місця для нанесення ударів.

28 жовтня 1919 р. згідно з рішенням Реввійськради штаба армії повстанська армія України (махновців) вирушила у рідні краї по тилах білих трьома колонами: Центральна колона на чолі з Махном – на Олександрівськ, ліва на чолі з О. Калашниковим – на Катеринослав, права під командуванням В. Павловського – на Кривий Ріг – Апостолове – Нікополь. Усім командирам було наказано дезінформувати населення, що армія начебто рухається в інших напрямках. Вихід з оточення та славетний рейд на Катеринославщину, під час якого були звільнені міста Катеринослав, Олександрівськ, Нікополь, Павлоград, Мелітополь, Бердянськ, Маріуполь, П'ятихатки, Кривий Ріг, розгромлений арсенал білих, є блискучим доказом військових обдарувань Махна. Переможна хода махновської армії по тилах білих призупинила їхню просування до Москви і змусила генерала А. Денікіна зняти з більшовицького фронту найкращі з'єднання і направити їх проти повстанців. 7 жовтня Н. Махно звільнив Гуляй Поле, яке на radoщах прозвали «Махноградом».

4–5 жовтня 1919 р. у м. Нікополі 4-й Кримський корпус під командуванням Павловського, розбив корніловські полки і порубав 300 білогвардійських офіцерів. У складі махновської республіки були Нікополь, Катеринослав, Олександрівськ, лінія фронту тягнулася П'ятихатки – Кривий Ріг. Згодом, після порозуміння зібрання громадян Нікопольської волості (2 листопада) виявило повну підтримку

махновському рухові. Коли махновці під натиском генерала Я. Слащова, який здобув славу «переможця махновців», покинули Катеринослав, столицю махновського руху став Нікополь.

Під час другого перебування при владі в м. Катеринославі (з 11 листопада по 8 грудня) штаб армії та контора махновської газети «Шлях до волі» розміщалися в готелі «Асторія». Саме тут завдяки вилученню за наказом Махна спеціальною комісією грошей з Народного банку надавалася грошова допомога соціально-незахищеним верствам населення краю та 1 млн. карбованців було видано дитбудинкам. Сюди за допомогою звертався і Д.І. Яворницький, завідувач першого Катеринославського народного музею. Він отримав від батька «охоронну записку», 10 тисяч карбованців «на усилення средств музея» та ордер на отримання 200 пудів дров зі складу. У місті з'явилися «шубники», яким сам батько у вигляді військового заохочення або на знак дружби роздавав шуби з реквізованих 2-х міських ломбардів. Спроба організації безвладного устрою, або перетворення Катеринослава на «вільне місто» в якому була відсутня особиста нажива, експлуатація, безробіття й насилля закінчилися невдачею.

25 листопада в Гуляйполі було затверджено загальним селянським сходом головний документ місцевого самоврядування – «Положення про вільну раду». 1–5 грудня 1919 р. за наказом Махна завчасно до району Гуляйполя та Павлограда були направлені найкращі махновські частини для переведення їх від регулярно до партизанського стану при збереженні організаційної структури армії.

Батько через епідемію тифу відмовився на пропозицію Л. Троцького терміново вирушити на Польський фронт, але запевнив про готовність продовжувати боротьбу проти білогвардійців. Керівництво Червоної Армії не хотіло розуміти, що саме епідемія тифу й була головною причиною цієї відмови. 9 січня 1920 р. Всеукраїнським видав постанову про оголошення поза законом Махна та махновців. Війська 45-ї дивізії під командуванням Якіра та

41-ї дивізії, яка контролювала район Оріхів-Гуляйполе, розпочали каральні акції проти Махна. 12 січня в Мелітополі інші червоні війська роззброїли та розстріляли бійців 15-го та 16-го кінних полків Кримського корпусу.

11 січня на спільних зборах комскладу та Реввійськради Гуляйполя, щоб врятувати армію від тифу і наступаючих із півночі червоноармійців, був прийнятий наказ про її розпуск терміном на один місяць. Це було зробленочасно, бо того ж дня до Нікополя вступили Червоні війська, які розправлялися з тифозними махновцями.

2 жовтня 1920 р. Махно підписав у Старобільську військово-політичну угоду з командуванням Південного фронту. Особистої участі у боротьбі з Врангелем батько не брав, бо перехворів на тиф і лікувався після тяжкого поранення в ногу. 3-х тисячний корпус повстанської армії під командуванням С. Каретникова першим форсував Сиваш, бився з кінним корпусом генерала І. Барбовича, під Ушунню та Карповою балкою, блискавичним рейдом узяв Сімферополь.

Після ліквідації Врангеля радянське командування порушило підписану угоду і після відмови батька передислокувати свою армію на Південний Кавказ розпочало її знищення. 26 листопада Махно вийшов із подвійного кільця оточення з-під Гуляйполя і з'єднався з рештками Кримської групи, яка вийшла з оточення з Криму. 3 кінця листопада 1920 по серпень 1921 р. Махно веде безпощадну боротьбу з більшовиками. Здійснив ряд повстанських рейдів по Азовському узбережжю, на Дон і Поволжжя. Протягом Азовської операції (6–16 грудня) червоне командування, як і денікінське в 1919 р., недооцінило супротивника – піхота не витримала фронтального удару махновської кінноты, бойові якості якої викликали захват у петлюрівських командирів і генерала Слащова. Мобільність махновців, блискавичне пересування та реагування на зміну оперативної обстановки проти довготривалого проходження наказів у Червоної Армії призводили до відставання закону Махна та махновців. Війська 45-ї дивізії під командуванням Якіра та

планованих операцій. В ході Азовської операції Махно надавав показовий урок махновської війни прославленим червоним командирам, продемонстрував талант військового полководця – як воювати зі значно більшими силами противника.

28 серпня 1921 р. Махно з дружиною Галиною і 70 (77–78) фанатично відданими бійцями перейшов кордон із Румунією та оселився в Бухаресті. 20 вересня уряд РСФСР надіслав уряду Румунії ноту з вимогою видачі Махна. В квітні (11) 1922 р. із дозволу уряду він разом із дружиною і сімнадцятьма колишніми повстанцями перебирається до Польщі. 12 квітня 1922 р. ВУЦВК оголосив амністію всім, хто воював проти Радянської влади в Україні, яка не поширювалася на 7 затятих злочинців, серед яких був і Махно. Уряд УСРР двічі (24 травня, 4 листопада) надсилав ноту урядові Польщі також із вимогою видачі Махна для притягнення його до відповідальності як карного злочинця. Але уряд Польщі, хоча і тримав махновців в концтаборі, відмовився їх видати. 25 вересня батька з дружиною і двома спільниками заарештували нібито за ведення переговорів із представництвом УСРР у Варшаві з метою підготовки повстання в Східній Галичині. 27 листопада 1923 р. у ході судового процесу вони були виправдані «за відсутності прямих доказів».

У 1924 р. Нестор Іванович приживає під прізвищем Міхненко в польському м. Торуні, згодом – у Данцігу (Гданськ), де перебуває під наглядом поліції. В квітні 1925 р. за допомогою друзів-анархістів переїздить до передмістя Парижа – Венсен. Життя в еміграції – на чужині, невизначеність, розчарування, почуття не потрібності все частіше викликало у нього думки про самогубство. Підтримував його матеріально тільки анархісти, комітет підтримки Махна лише до 1930 р. (через розбіжність поглядів). Махно друкується в «Анархистском вестнике», «Деле труда». 1927 р. офіційно розриває шлюб, хоча дружина і донька щонеділі відвідували його. Єдиною втіхою була донька Олена, яка народилася 30 жовтня 1922 р. у Польщі, а головним заняттям – написання

спогадів (перша книга вийшла у 1927 р.). Працював на різних роботах: столяром, ремонтував взуття, токарем на заводі «Рено», в останні роки стан здоров'я його значно погіршився, далися взнаки дванадцять поранень (в 1929 р. була зроблена операція, що врятувала поранену ногу від ампутації), загострився туберкульоз. 25 липня 1934 р. після складної операції Нестор Махно помер. На його похорон 28 липня прибули анархісти з багатьох країн світу, щоб віддати належну шану великому анархістові, який воюючи з усіма проти всіх, залишався вірним принципам анархо-комунізму, ідеалам соціальної революції, принципам народолюб'я. Урну з прахом було замуровано в стіні Комунарів на кладовищі Пер-Лашез за № 6685. 1984 року це поховання підлягало ліквідації, оскільки закінчився термін оплати за нього. Тоді ж невідомий добродій оплатив наступні півстоліття збереження поховання і надав фінансову підтримку виданню книги «Нестор І Галина».

Як і буремний, карколомний період 1917–1920 рр. ХХ ст., так і постать батька Махна, який при житті був народним героєм і бандитом, союзником і ворогом Радянської влади, не піддаються однозначним оцінкам і привертають увагу все більшого загалу політиків, істориків, журналістів, краєзнавців, кінематографістів і музикознавців. У 1996 р. французька анархістка, режисер Елен Шетелен зняла документальний фільм «Нестор Махно, український селянин», а в 2007 р. кінокомпанія «ДомФільм» – багатосерійний історичний фільм «Дев'ять житей Нестора Махно». В 1998 р. Товариство Нестора Махна «Гуляй-Поле» на чолі з А. Єрмаком виступило ініціатором проведення заходів до 110-ї річниці народження Махна: була проведена наукова конференція, згодом встановлено меморіальні дошки в Гуляйполі, на готелі «Асторія» в м. Дніпропетровську, пам'ятник у Нікополі, у Гуляй-Полі з 2006 р. проводиться Махно-фест «День незалежності з Махном» – музично-андеграундний фестиваль, вийшли в світ видання, присвячені Несторові Махну та махновському рухові.

● Історичні постаті

Друге життя «діаманта у попелі»

(Вперше в історії Української церкви канонізовано поета-мученика)

Не буду інтригувати читача цією дещо загадковою назвою матеріалу. Вислів «Діамант у попелі» належить Валерію Шевчуку, лауреату Шевченківської премії, нашому братчику, який ще в далекому 1985 році так назвав свою оригінальну розвідку-есеї про Данила Братковського, «людину вчеху, поета прекрасного» (Самійло Величко). А справжнє авторство символу належить Григорію Сковороді, який любив його використовувати. В давнину вважалося, що при особливій дії сонячного проміння непотрібний сирій попел може перетворюватися у дорогоцінний камінь. Такою міркою можна оцінити і творчість, мужній подвиг цієї особистості — Данила Братковського.

Його життя тісно пов'язане з діяльністю Луцького Хрестовоздвиженського братства. Утворене в далекому 1617 році, як Братство милосердя, воно стрімко переросло свій статус і стало на Волині центром релігійного, громадського життя, стійким захисником православ'я, яке в результаті польсько-католицької експансії опинилося на межі знищення. Тож першим кроком братчиків стало будівництво своєї церкви, монастиря, де згодом діяли Братська школа, шпиталь, притулок для немічних, друкарня... Така активність Братства не на жарт стурбувала владу та католицьке духовенство, нерідко, як свідчать документи, тут проливалася кров, відбувалися напади, крадіжки, до польського короля йшли скарги на діяльність «секти».

Та попри все, «секта» міцно й усе влевенніше ставала на ноги, міцніла кількісно, якісно та матеріально. Тривога за

православ'я, національні цінності об'єднала людей зі статками та простолюдинів (от би нині так!). Серед членів Братства — шляхтич та князі, священнослужителі та прості віряни, навіть депутат польського сейму Лаврентій Древинський. В умовах тотального гніту влади і її Церкви, коли багато знаті й простолюдинів зраджували рідну віру і мову, бути братчиком було нелегко.

Невідомо хто привів Данила Братковського у Братство. Можливо, його батько, який один час був старшим братчиком, мож-

ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА, ПОВОЮЮЧИСЬ СПРОВОКУВАТИ ВІЙСЬКОВИЙ КОНФЛІКТ РОСІЇ ТА ПОЛЬЩІ, НЕ ПІДТРИМАВ БРАТКОВСЬКОГО І ПАЛІЯ

ливо, хтось інший. Не так це важливо. Але те, що він, український шляхтич, «чоловік учений, поет, святого благочестя нерушній блюститель» (Самійло Величко), який міг обрати зовсім іншу долю і безтурботне життя, став на небезпечний шлях боротьби за віру, права простолюдини-українця і не зійшов з нього до самої Голгофи, свідчить про його глибокі переконання. Вони й привели його до луцьких братчиків, а згодом — у лави бунтівного козацького полковника Семена Палія.

Основна частина активності Д.Братковського як захисника православ'я, прав трудового люду припадає на час дії Андрусівського договору, який по Дніпру розітнув тіло України навпіл через зраду Росії. У 1667 році вона розтоптала переяславські статті всупереч домовленостям з Україною і віддала Польщі наше Правобережжя. Боротьба проти польського, турецького гніту і перетворила цей край на руїну. Данило Братковський — не мовчазний спостерігач страждань народу. Його численні звернення до можновладців у Варшаві мають нульовий результат. Визрів задум — викласти свої спостереження і висновки у книзі.

І ось 1697 року у Кракові виходить збірка його віршів-фрашок «Світ, по частинах розглянутий» нечуванним на той час тиражем чотири тисячі примірників. Та викупив

автор лише 100 штук, на решту не було коштів. Він враховував польську цензуру, тож суспільно-політична сатира була майстерно завуальована. Метою автора було романтичне бажання привернути увагу короля і знати до проблем трудового люду. Він навіть присвятив її Його Королівській Милості. Глибоким було розчарування автора: на його книгу влада не відреагувала.

Не в характері Данила Братковського відступати. Він іде на зустріч із могутнім гетьманом Лівобережжя І.Мазепою. З ним він був давно знайомий, оскільки літописець Самійло Величко називає його «конфідентом» (довіреною особою) Мазепи. Детальне розмови ми не знаємо, але вочевидь змістом її було прохання допомоги у звільненні Правобережжя від польського ярма. Гетьман на це не пристає, оскільки це означало б війну Росії з Польщею.

І тоді Д.Братковський робить рішучий крок. Він приєднується до повсталого фастівського козацького полковника Семена Палія. У штабі повсталих йому, як людині найосвіченішій, доручають написати відозову до всієї правобережної людності із закликком до повстання. Вийшов документ великої сили. З ним та листами Д.Братковський, передягнувшись у просту селянську одежу, пробирається на Волинь. Однак по дорозі його затримують, впізнають, знаходять відозову і заточують в каземат Луцького замку.

Д.Братковського піддають тортурам. Свої зносини з Палієм і Самусем він відверто визнає, але віри не зрадив, таємницю не видав. Будучи вже людиною в літах, він витримав першу ступінь тортур із трьох і знесилів. Військовий суд засудив його до страти, хоча щодо шляхтича цю міру покарання суд не мав права застосовувати. У передсмертному заповіті Д.Братковський розподіляє майно, заповідає своїм синам і дочкам «триматися тої віри, за яку я вмираю».

26 листопада 1702 року на майдані Ринок, що поруч із Братством, при луцьким велелюдді кат здійснив свою криваву роботу: «посеред ринку луцького, через ката за сім разів мордерсько зівстав стятий» — записав Самійло Величко. А заповів Данило Братковський поховати себе в крипті Братської Хрестовоздвиженської церкви, як і інші знані перші братчики заповідали.

ФАСТІВСЬКИЙ ПОЛКОВНИК СЕМЕН ПАЛІЙ, ОДНОДУМЕЦЬ І ДУХОВНИЙ ПОБРАТИМ ДАНИЛА БРАТКОВСЬКОГО / ФОТО З САЙТА RU.WIKIPEDIA.ORG

Ось який пролог до теми про велику і святу людину, великомученика, поета та патріота, коштовного самородка жорстокого, кривавого XVII століття.

Довгий час блиск цього діаманта ховав політичний намул, але вряди-годи його промені проривались крізь нашарування. М.Драгоманов у XIX столітті назвав його ім'я серед героїв українського народу, на прикладі якого потрібно виховувати молодь. Д.Братковський став головним героєм п'єси М.Старицького «Остання ніч» (1899р.). Через рік у перекладі В.Доманицького з'являється кілька поезій Д.Братковського і розвідка В.Липинського про нього. Після цього — довге затемнення. Зблиск «діаманта» знов стався у 80-х роках минулого століття у кількох виданнях. Це, зокрема, публікації В.Шевчука, поема Д.Кулиняка. І знову — довге забуття.

В шкільних підручниках ім'я Д.Братковського відсутнє, в УРЕ про нього — кілька рядків.

Причини для цього були. Хоча Польща вважала поета польськомовним (книга його була видана старопольською мовою), жив і діяв він на теренах, які вона вважала своїми, але був українським патріотом, захисником православ'я, за що прийняв мученицьку смерть від польського суду. Для України він був польськомовним. З його творчістю і діяльністю було знайоме невелике коло української інтелігенції, читачів. Було, як уже зазначалося, перекладено лише кілька поезій. Комуністичній ідеології Д.Братковський теж не був вигідним — лалкий борець за віру. Вочевидь, навіть 300-річчя з дня його страти (дата, рік народження невідомі) пройшло б непоміченим. Незалежній Україні було не до того.

Та попри все припали порохом забуття «діамант» заграє яскравими гранями, отримає друге життя. Першопричиною стало відродження у 1990 році Братства, до якого колись належав Д.Братковський. Воно стало носити дещо іншу назву — Волинське крайове братство св. ап. Андрія Первозваного (Луцьке Хрестовоздвиженське), яке й стало його правонаступником, продовжувачем попередника. Становлення його відбувалося нелегко. Держава для його розвитку не дала жодної копійки. Та попри все було доведено: якщо є воля, бажання, то й на місцевому рівні можна зробити немало. Нині ім'я Д.Братковського відоме в Україні, особливо волинянам, молодому поколінню, як і діяльність Братства.

А почалося все з бажання глибше вивчити історію Братства, адже вона така давня і цікава, ця частинка історії Волині, України. Час показав, що це був правильний шлях, що ми взяли за головну ланку історичного ланцюга. Нею був «Пом'яник», який вівся з 1618 року як реєстр братчиків. Та як стверджували дослідники, він вже давно втрачений. І все ж він знайшовся у фондах Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського, де «Пом'яник» значився під іншою назвою. Його дослідили, доповнили і до 2000-ліття Різдва Христового перевидали. Для дослідника дуже цікава книга.

Навпроти імені Данила Братковського в ньому значиться: «невинно от ляхов страцон. Р.1702». Пам'ять Данила Братковського напередодні 300-річчя страти було вшановано спільною науково-теоретичною конференцією в Луцьку: Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського, інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка, Волинський краєзнавчий музей, Братство. Матеріали конференції

увійшли у збірку «Данило Братковський — поет і громадянин». Пошукові роботи привели у ту ж Національну бібліотеку, де зберігається кілька оригіналів книги автора. З боку керівництва бібліотеки та Братства було досягнуто повного порозуміння: факсимільне видання з паралельним текстом перекладу на українську мову вкрай потрібне. Адже повного перекладу поезій Д.Братковського не існує. Його взявся виконати Валерій Шевчук. Сприяння отримали в особі директора Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка академіка, тодішнього народного депутата України Миколи Жулинського, теж нашого братчика, від Генерального консула Республіки Польща в Луцьку, Волинського краєзнавчого музею.

Та власних коштів Братство не мало. Жодної гривні. За два роки голова Братства зробив більше тисячі особистих звернень до людей різних статків, посад, віку, національності, віри, освіти. Так майже всю потрібну суму було зібрано.

І ось зі вступним словом М.Жулинського, передмовою, текстом оригіналу і паралельним перекладом віршів на українську мову В.Шевчука, з науковими статтями дослідників і вчених, поіменним списком жертводавців у 2004 році в обласній друкарні вперше побачило світ унікальне видання. Це стало помітним подією в культурному житті України, Польщі, його позитивно оцінили вчені, письменники, читачі.

Дві презентації в Києві: Національній бібліотеці, Будинку НСПУ, кілька на Волині. Книжка Д.Братковського в бібліотеках Волині, обласних центрах України, в багатьох країнах зарубіжжя, в т.ч. США, Канаді. Згодом — фільм «Волинська Голгофа Братковського» (сценарій автора цього матеріалу), горельєф і меморіальна дошка біля місця страти поета.

А півтора року тому вдалося здійснити, здавалось нездійсненне: у старому монастирському будинку, де колись містилось Хрестовоздвиженське братство, бував Д.Братковський, відкрився «Музей історії Луцького братства XVII—XXI ст.». Переповідати, як він виростає буквально з румовища, без жодної копійки державних коштів — довга справа. А тепер це — п'ять кімнат, де розміщено експонати, що стосуються історії Братства — з фондів Волинського краєзнавчого музею та зібрані й придбані автором цього матеріалу. А це не так давно міська рада на ці кімнати давала людям ордери. Люди після оглядин відмовлялися, хоч житлова проблема для них була гострою. В цих руїнах були лише стіни і стеля, не було водопостачання, опалення, каналізації. Нині все це є, музей має сучасний вигляд. Тут за короткий час побували відомі люди — Є.Сверстюк, Л.Лук'яненко, патріарх Філарет, М.Жулинський, О.Скіпальський, туристи із зарубіжжя, міст України. Їхні записи в книзі відгуків — найкраща атестація молодого музею. Центральну залу прикрасило монументальне полотно талановитого волинського художника О. Дишка «Останній шлях Данила Братковського». Є тут копія 1:1 оригіналу книги поета, подарованої музею Національною бібліотекою ім. В.І. Вернадського, багато інших цікавих експонатів. Після довгої бюрократичної тяганини наприкінці грудня минулого року обласна рада прийняла рішення: зробити музей відділом Волинського краєзнавчого музею. Завідувачкою стала Олена Бірліна — мій найближчий помічник і глибоко фаховий знавець історії середньовіччя, в т.ч. Братства. Цей тандем і був голо-

вним мотором справ.

А півроку тому відбулося відкриття ще одного об'єкту старовини — Братського некрополю. Цей задум не давав мені спокою («мов цвяшок в серце вбитий») ще з 1997 року, відколи я очолив Братство. Справа в тім, що в підземеллі Братської Хрестовоздвиженської церкви покоїться прах перших братчиків-захисників православ'я, які заповідали поховати себе там 300—350 літ тому. Там і прах Данила Братковського.

Але у що перетворився некрополь після сильної пожежі 1803 року, а потім обвалу церкви, переобладнання її при владі КПРС у планетарій? У суцільне звалище, куди скидали різний мотлох, будівельне сміття. За два віки поховання були поруйновані, поглумлені, багато разів розграбовані, там лишилися одні кістяки, вперемішку зі сміттям, землею. Видовище не для людей зі слабкими нервами. До того ж все це підтоплювалося ґрунтовними водами. А зверху над усім цим іде служба Божа, говоряться такі хороші слова молитви, лунають піснеспіви. Цей духовний дисонанс і став спонукальним мотивом до ще однієї нелегкої і затратної справи.

З підземелля через люк у стелі крипті (підлоги церкви) вручну було вийнято десятки тонн землі, сміття, останки очищені, складені в чотирнадцять трун. Пробито й облицьовано цеглою завалений вхід-вихід. Ліквідовано підтоплення, підлогу вистелено чорним гранітом. Торік, на храмове свято Воздвиження, через рік після відкриття музею, відкрив двері Братський некрополь як продовження експозиції музею. Обидва об'єкти — єдині такі в Україні. А 26 листопада в день страти Д.Братковського відбувся хресний хід від каземату замку, звідки проліг його шлях на Голгофу, до місця страти. В некрополі відслужено панахиду. Через 310 літ після страти. Немало робить для популяризації, пошанування імені Д.Братковського колектив художнього відділу Волинського краєзнавчого музею (керівник Зоя Нароцька), що на території Луцького замку. На вечори Братковського збирається інтелігенція, виступає з неповторними піснями заслужений артист України, керівник гурту «Хорей козацька» Тарас Компаніченко.

Постать і подвиг Данила Братковського ще чекає достойної оцінки й визнання. Він залишив нам чудову збірку своїх творів, які актуальні і в наш час. Їх треба вивчати, читати. Та головний його подвиг — духовний, в ім'я віри. За стійкість, вірність православ'ю він прийняв мученицьку смерть, хоч, очевидно, міг врятувати своє життя ціною зради віри. Він свідомо пішов на плаху. Ще десять років тому і згодом, автор, якого потім підтримав владика Михаїл, ставив питання канонізації Данила Братковського.

І ось 27 червня Синод Української православної Церкви Київського патріархату зарахував до лику святих великомученика Данила Братковського. Уперше в історії Української православної церкви канонізовано поета-мученика.

Ім'я поета двох народів, мужнього борця за православ'я повернуто історії. Музей і некрополь — перші і єдині об'єкти такого типу в Україні. Писати про це легко. Але не так давався кожен крок до мети. І головним — була втрата часу на різні бюрократичні узгодження, а не коштів.

Андрій БОНДАРЧУК, голова Братства, письменник, журналіст, народний депутат України і скликання (м. Київ).

ДАНИЛА БРАТКОВСЬКОГО ЗОБРАЖУЮТЬ НА ПОРТРЕТАХ ТАК, ЯК ЗОБРАЖУЮТЬ СВЯТИХ, І ЦЕ АБСОЛЮТНО СПРАВЕДЛИВО / ФОТО З САЙТА ARTS.IN.UA

■ Спеціально для «Бористену»

Повстанський рух на Луганщині. 1921 р. Отаман Каменюка

Відгули основні битви громадянської війни. Демобілізовані селяни поверталися по своїх селах. При поверненні з'ясувалось, що реальність життя зовсім не відповідала тим ідеалам, за які вони проливали свою кров на братовбивчих фронтах. Політика "військового комунізму" була неспроможна зацікавити селян у нарощуванні об'ємів виробництва хліба. По всій країні пройшла хвиля селянських бунтів. Але основне полум'я народної війни зайнялося у східних та центральних районах України. Соціально базу повстанців складало сільське населення, на їх боці опинилися 70% козаків та 60% селян-середняків. Їх об'єднувало незадоволення політикою радянської влади, особливо такі моменти, як "продналог". Ситуацію ускладнював голод.

В повідомленні Донвійськомата читаємо: "У Ребрікові (нині Луганська обл.) можливе повстання селян через голод". Відомі випадки, коли на бік повстанців переходили регулярні частини Червоної Армії, зокрема загін під керівництвом Сичева, який базувався у долині р. Деркул у липні-серпні 1921 р. Це була частина 1-ї Кінної армії, яка повернула зброю проти радянської влади. "Заради того, щоби знищити загін повстанців чисельністю не більше, як 150 людей, потрібні вчетверо більші сили... уникнути зіткнень з червоними частинами бандитам дуже легко, бо вони користуються підтримкою місцевого населення та добровільними агентами-розвідниками, вони завжди поінформовані про місце знаходження та пересування частин Червоної Армії."

"Від постійних переслідувань за повстанцями частини ЧА "втрачають вигляд регулярних частин, наближаючись по зовнішньому вигляду до партизанських частин". У зв'язку з цим пропонується змінити тактику боротьби з повстанськими загонами. Згідно плану, частини ЧА повинні були розташовані на вигідних позиціях для вирішального бою, а повстанський загін під час руху повинен був постійно наражатися на атаки з тилу та флангів, тільки таким чином червоні частини змушували повстанські загони пересуватися у потрібному напрямку. Вже у 20 рр. у боротьбі проти повстанців відпрацьовувалась тактика ведення бою, яка потім була використана у боротьбі з загонами УПА у 40-50 рр., але найбільш цікавим моментом є те, що цю тактику розробляв на Луганщині Д. Медведєв, який потім у 40-х роках переніс її у ліси Рівнинщини, де він командував диверсійним чекістським загonom, до складу якого входив розвідник-атентатник М. Кузнєцов. На Луганщині влітку 1921 р діяли загони Петренка (відомий на псевдо Петро Блискавка), отамана Каменюка, петлюрівського отамана Волохи, повстанського отамана Блохи. Основним місцем їхньої дислокації були Мітякинські ліси.

Неспокійно було і в Біловодському районі – там оперували загони Черепан-

хи та Марусі. Особливо проявили себе повстанські загони під керівництвом Варави, Марусі та Каменюки. Загін отамана Варави діяв з квітня 1921 р. на сході сучасної Луганської області, після чого з боями відійшов до Воронежчини. Хотілося б нагадати, що частина Воронежчини, як і Білгородщини, входили територіально до складу УНР. Більшість населення складали українці, які були у 1921-1923 рр. депортовані зі своїх історичних земель у глибоку Росію. У зимові місяці 1920-1921 рр. загони Марусі та Каменюки таборували у лісних масивах в районі Слов'янська Донецької області. Перезимувавши, вони повернулися на Луганщину. Влітку 1921 р. відбувся спільний рейд загонів Каменюка та Марусі у напрямку м. Луганськ. Разом з ними діяли загони Варави. Найбільш великим та боєздатним був загін Каменюка, основною базою якого було село Петропавлівка. Його чисельність на весну 1921 р. становила 600 шабель та 200 багнетів. У червні 1921 р. до загону Каменюка приєднався отаман Черепанка. На озброєнні загону Каменюка була велика кількість кулеметів та кілька гармат. Тоді ж було ухвалено рішення щодо рейду теренами Луганщини до р. Міус. Біля с. Д'якове та м. Ровеньки у бою з червоними, через зраду одного з командирів, загін Каменюка зазнав дуже тяжких втрат. Від попереднього особового складу залишилося не більше 150 шабель. Після цього Каменюка відійшов до місця свого постійного базування у с. Петропавлівку.

Проти кого, у першу чергу було направлено повстанський рух, свідчать радянські документи: "Загін на шляху свого просування знищив багато радянського активу, спалив виконком, порубав міліціонерів. Окремі загони, переслідують тільки міліцію та партійних працівників, не зачіпаючи при цьому населення". За-

фіксовано такий випадок, коли "банда у три (!!!) шаблі порубала актив та розігнала виконком, спаливши справи". Радянська влада не залишалася у боргу. Вже у ті роки широко практикувалося виселення тих, хто підтримував повстанців. У доповідній Морозівської повітової військової ради від 16 вересня 1921 р., повідомлялося про необхідність брати заручників з місцевого населення районів, де є масова підтримка повстанців. В одному з військових донесень того часу писалося: "Радянська влада існує лише біля лінії залізничної колії на відстані гарматного пострілу". Є ще одна чекістська оперативна довідка: "У Старобельському районі протягом місяця ріст бандітизму..., як місцевих так і організованих банд, значно збільшився. Через це радянської влади практично не існує..." 5 березня 1921 р. загін отамана Каменюка захопив місто Старобельськ під час з'їзду комнезамів (комітету незаможників) – сільської гололи, яка, на думку комуністів, мала опанувати село замість розкуркулених та замордованих заможних селян. Під час проведення операції практично всі делегати з'їзду були знищені разом з керівництвом радянського активу.

Серед вбитих повстанцями були: секретар районного комітету партії П. Нехороший та керівник апарату ВЧК Вішневський. Українське село не хотіло ставати на коліна перед новими "господарями". На придушення повстанського руху на Луганщину були перекинуті з Росії військові частини, до складу яких входили: окремий винищувальний батальйон (командир О.Ротермель), кав. винищувальна група та 3-й Завольський (!) полк. Як бачимо, комуністи не дуже довіряли частинам, які були укомплектовані українцями чи росіянами.

Каральні функції по придушенню селянських повстань брали на себе "інтер-

націоналісти": китайці, мадяри, латиші, євреї, поляки. Операцію з ліквідації легендарного українського отамана Каменюка розробляв особисто Д. Медведєв. Згідно з планом, операція мала три етапи. Перший етап – розбудова опорних пунктів, розташування військових гарнізонів по селах.

Другий етап – вербовка агентури та просування чекістів до лав повстанців.

Третій етап – ліквідація самого загону Каменюка. Відомий випадок, коли повстанцям вдалося викрити одного з помічників Медведєва, комсомольця-чорнівця, що свідчить про наявність добре організованої контррозвідки у повстанців. 8 червня 1921 р. загін Каменюка почав рейдувати теренами Луганщини. У селах Піски, Закопное, Колядовка, Новоолександрівка були знищені майже всі радянські працівники та активісти. В селі Нікіфорово Каменюці вдалося захопити три гармати.

Серед успішних повстанських боїв були й поразки. У липні 1921 р. Медведєв в районі с. Масловка вдалося розбити загін отамана Волохи. Сам отаман був вбитий, коли він разом зі своїм помічником пішли у останню шабельну атаку на ворога, що переважав у кількості. Медведєв, згідно з планом операції, перед вирішальним боєм із загonom Каменюка, розповсюдив через свою агентуру чутки, що він поїхав на нараду до м. Бахмут. Це повідомлення приспало пильність отамана, що дозволило чекістам несподівано напасти на загін. У бою з чекістами загинуло 40 повстанців. Самому отаману разом із 28 вершниками вдалося у шабельній атаці прорвати оточення та відійти на Дон. 19 жовтня 1921 р. завдяки зраді одного з повстанців, чекістам біля Богданівського хутора вдалося оточити загін та нав'язати повстанцям важкий бій. Завдяки особистій хоробрості та вмілому керуванню боєм отаману знов пощастило вислизнути зі смертельних лещат та відійти у ліси Воронежчини.

Останній свій бій отаман Каменюка прийняв біля с. Осинове. Переважаюча кількість військ ЧА оточила загін. У кількохгодинному бою загін повстанців майже повністю був знищений. Загинув і отаман Каменюка, який особисто повів повстанців у багнетну атаку. Тіло отамана, згідно з чекістською традицією, було перевезено до м. Старобельськ, а потім до м. Бахмут, де було виставлено прилюдно, як факт підтвердження загибелі легендарного отамана. Ось як характеризував отамана Каменюка Д. Медведєв: "Каменюка знався на військовій справі, був рішучим, сміливим, добре знав місцевість, мав своїх людей по всіх селах, відчував небезпеку, що дозволяло йому раз у раз виходити зі скрутних становищ". Після смерті легендарного отамана повстанський рух було фактично придушено. Окремі повстанські загони діяли на теренах Луганщини до 1923 р., але фактично вони перестали існувати, як єдиний повстанський рух.

**Дмитро СНЕГИРЬОВ,
(м. Луганськ).**

«Небесна сюїта» нової літератури

24 жовтня у Дніпропетровській обласній дитячій бібліотеці відбулася презентація збірки «Небесна сюїта», в якій зібрано твори молодих поетів та прозаїків – фіналістів і переможців конкурсу «Молода муза – 2012».

Як завжди, дитяча бібліотека гостинно зустріла гостей. Усі молоді письменники, чий твори увійшли до збірки, отримали авторські примірники. Для багатьох ця публікація стала першою. Гості – або, навіть, «винуватці» свята – приймали вітання від директора бібліотеки Ольги Шарабури, а також від членів журі, письменниць, які були присутні на презентації: Наталії Дев'ятко та Еліни Заржицької. Потім кожен з присутніх міг виступити зі своєю творчістю чи просто сказати кілька слів.

Але розпочалося свято хвилиною мовчання. Вшанували пам'ять Володимира Крота, якого знали всі, хто не вперше брав участь у конкурсі, і який «випустив у життя» не одне покоління поетів; Олександри Кравченко (Девіль) – відомої письменниці, яка в 2012 році була у складі журі конкурсу і в тому ж році пішла з життя. А також Хімія Олега (автора дитячих казок, призера конкурсу 2012 р.) та Ганни Смольської (поетеси та журналістки, переможця конкурсу 2008 р.).

Також було оголошено, що у наступному 2014-му році конкурсу «Молода муза» вже не буде. Цю новину можна назвати сумною, та хочеться сподіватися, що молоді таланти не залишаться без можливості висловитися, заявити про себе, бо коли щось закінчується – щось інше обов'язково має розпочатися.

Для мене конкурс «Молода муза» завжди лишатиметься особливим. Бо перша моя нагорода, перша офіційна перемога – це диплом за I місце у прозовій номінації конкурсу «Молода муза – 2008». У 2011 році я отримала перший досвід редакторської роботи під час укладання збірки фіналістів конкурсу, а у 2012 році вже увійшла до складу журі. За час свого існування конкурс «Молода муза» не тільки познайомив багатьох творчих людей нашої області, але і дав їм шлях у життя, ставши першою, «стартовою» сходинкою до нових досягнень. Немало серед колишніх конкурсантів і тих, у кого наразі виходять уже власні книжки.

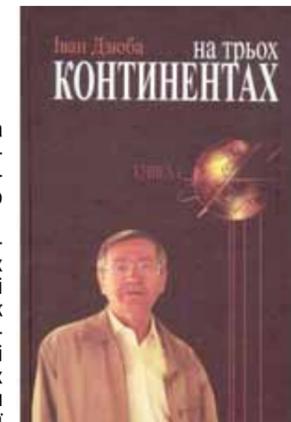
«Молода муза – 2012» запам'яталася неймовірною кількістю справжніх відкриттів, як серед прозаїків, так і серед поетів, і в наслідок цього збірка «Небесна сюїта» стала не тільки найбільшою за обсягом, але, на мій погляд, і найцікавішою. В неї солідне і водночас вишукане оформлення – на обкладинці зображені картини нашого дніпропетровського художника Олександра Миронова.

У книзі великий прозовий блок, що для мене є дуже показовим. Гадаю, «Небесна сюїта» посяде гідне місце не тільки на полицях бібліотек, але і допоможе майбутнім дослідникам повніше бачити літературну картину сучасної Дніпропетровщини.

Ольга КАЙ, письменниця, член журі конкурсу «Молода муза – 2012», редактор-укладач збірки «Небесна сюїта».

● Від січеславського представництва Івана Багряного

НОВА КНИГА ІВАНА ДЗЮБИ

У видавництві «Кліо», яке очолює Віра Соловйова в Києві вийшла друком нова, велика на понад 800 сторінок, книга Івана Дзюби під назвою «На трьох континентах», на видання якої Фондація ім. Івана Багряного дала фінансову допомогу, за що автор дякує в книзі.

У книзі подано огляд процесів літературної творчості українців на їхній етнічній території, на теренах розселення і в діаспорі. Попри державні й ідеологічні кордони, які розділяли український народ упродовж століть, прагнення до національної єдності не вгасало. А воно виражалося, зокрема, і в життєздатності культурних традицій. Автор зупиняється на основних етапах пошуку спільності в XIX та XX століттях, коли ситуація ускладнилася: дві великі хвилі політичної еміграції з України на Захід захопили і багатьох діячів культури та літератури. Їхня творчість розгорталася на трьох континентах. Цій вимушеній роз'єднаності протистояло відчуття відповідальності за долю національної культури, властиве багатьом інтелектуалам по обидва боки «залізної завіси», що продовжувало тенденції, котрі заслуговували порівняння.

Статті, що містять книги, написані вже в роки Незалежності України. Першою статтею є допис «Нашого цвіту по всьому світу», а далі йдуть довші статті «Від Малоросії до України» та про відомих таких діячів України та діаспори: Микола Шлемкевич, Сергій Кримський, Олег Ольжич, Іван Багряний, Роман Рахманний, Павло Зайцев, Дмитро Нитченко, Юрій Шевельов, Олекса Ізарський, Григорій Грабович, В'ячеслав Брюховецький, Микола Ільницький, Юрій Клен, Микола Бажан, Ігор Качуровський, Богдан Рубчак, Борис Чіп, Володимир Затулівітер, Дмитро Кремін'я і Олег Лишега.

• Сто рядків про книгу

Гнат БЕРДО про історію української літератури XI-XVIII сторіч

По ставленню кожної людини до своєї мови можна абсолютно точно судити не тільки про її культурний рівень, але й про її громадську цінність.

Істинна любов до своєї країни немислима без любові до своєї мови. Людина, байдужа до рідної мови, - дикун. Вона шкідлива за самою своєю суттю тому, що її байдужість до мови проявляється найповнішою байдужістю до минулого, теперішнього і майбутнього свого народу.
Костянтин ПАУСТОВСЬКИЙ.

Питання освіти було, є і буде важливим чинником у вихованні інтелекту нації. І чим потужніший і цілеспрямований її вплив на суспільство, тим відчутнішим є його волевиявлення в національній свідомості, культурі, науковому потенціалі, демократичних державотворчих процесів та єдності.

І як в усіх галузях науки, техніки й мистецтва, так і на просвітянській ниві є завжди свої ентузіасти, які, не покладаючи рук, працюють звитязно, продовжуючи благодію справу своїх славних попередників. Серед них і Гнат Бердо, який нині проживає в Канаді, але щиро вболіває за долю України, яка «одужує з колоніального полону». З 2008 року він - член Національної спілки письменників України. Оpubлікував два романи - «Немирів» (К.: «Український письменник», 2006), «Джерело гніву» (К.: «Етнос», 2007), повість «Терпкі роки» (К.: «Щек», 2008) та «Поезії» (К.: «Щек», 2009).

Окрім художніх творів, ним сумлінно опрацьовано своєрідний підручник «Українська література XI-XVIII сторіч» (К.: «Щек», 2011), який позбавлений тих рамок заідеологізованості, які вкорінилися за радянських часів так, що дехто й нині не може вийти за межі «советології». Саме ця риса й простота викладу глибоко осмисленого матеріалу досліджуваних епох, опора на першоджерела, введення до наукового обігу низки забутих постатей культурних діячів України, об'єктивна оцінка аналізу літературного процесу не може не викликати зацікавлення широкого загалу читачів. «Людина, - зазначає автор посібника, - старається вивчати навіть найдавнішу, найбільш недоступну культуру своїх предків. Вже для самої шани до своєї спадщини варто займатися давньою літературою. Займаємося нею, очевидно, не лише задля пошани, а перш за все, щоб зрозуміти сучасність».

Структура роботи складається з двох основних розділів.

У першому розділові «Література русинів», окрім передмови та вступу, виокремлено три підрозділи, в яких висвітлюється творча спадщина й діяння видатних постатей, а також релігійні та світські пам'ятки.

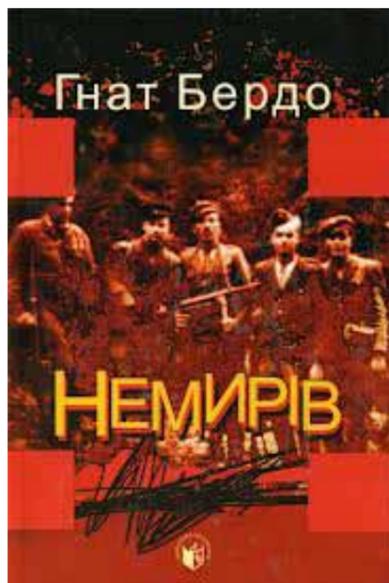
Перший підрозділ «Література на схилах XI - XII сторіч» (с. 9-22) присвячений аналізу текстів творів Іларіона, Літописця, Василя, Нестора, Данила, Володимира Мономаха, «Життя» та «Сказання о Борисі і Глібі».

Другий підрозділ «Література на схилах XII-XIII сторіч» (с. 22-40) охоплює творчий період Кирила Туровського, Данила Заточника, Симеона, Полікарпа. Тут же розглядається історія, зміст, мовні особливості «Слова о полку Ігоревім» та відомості про «Патерик Печерський».

У третьому підрозділі «Література часів упадку (1240-1480). Часи краху (1240-1300)» (40-53) йдеться про творчий набуток Серапіона, Кипріяна і Григорія Цимбляків, про значення «Слова о погибели рускья земли», «Галицько-волинського літопису», «Короткого київського літопису» та характеристики «Сторіччя мовчання (XIV)» і «Продовження традицій (1378-1480)».

Другий розділ «Література XVI-XVIII сторіч» (53-181) поділяється на чотири підрозділи, тісно пов'язаних між собою.

У першому підрозділі «Відродження в неволі» (с. 53-65) подано аналіз творчої спадщини Юрія Котермака, Павла Русина, Станіслава Оріховського, Себастьяна Кленовича та пам'яток народної творчості у боротьбі з татаро-турецькою агресією. Палітра другого підрозділу «Література на схилах XVI-XVII сторіч» (с. 65-105) представлена такими посталями, як Герасим Смотрицький, Іван Вишенський, Дем'ян Наливайко, Максим Мелетій Смотрицький, Віталій, Гавриїл Дорофіївич, Памво Беринда, Тарасій Земка, Касіян Сакович, Захарія Копистенський, Шимон Зіморевич, Афанасій Кальнофойський, Кирило Транквіліон Ставровецький, Маруся Чурай та

Обкладинка роману Гната Бердо «Немирів».

специфікою полемічної й апокрисної літератури, панегіриків та народною творчістю у боротьбі з польською агресією.

Третій підрозділ «Література на схилах XVII-XVIII сторіч» (с. 105-163) присвячений видатним діячам релігії, науки, культури: Іоанкію Галатовському, Бартоломею Зіморевичу, Лазару Барановичу, Івану Величковському, Олександрові Бучинському, Григорію Вишньовському, Самійлу Мокрієвичу, Данилу Братковському, Дмитру Тупталу, Антонію Радивилівському, Стефану Яворському, архимандриту Онуфрію, Іларіону Ярошевицькому, Михайлу Андрелю, Григорію Скибинському, Свириду Климентію Трясці, Іоанну Максимовичу Васильківському, Елизару Єлисею Теофану Прокоповичу, а також характеристичі драми, діалогу, інтермедії, московської цензурної репресії, народній творчості у боротьбі з московською агресією.

У четвертому підрозділі «Література другої половини XVIII сторіччя» (с. 163-181) проаналізовано творчу спадщину Григорія Кониського, Іллі Турчина, Ігнатія Максимовича, Семена Дівовича, інока Якова, Івана Некрашевича, Григорія Сковороди, священника Іоанна та появу інтелектуальних покручів внаслідок «заборони друкування нашою старою мовою у 1721 році» і введення московського духа у Київську Академію та знищення її як освітнього центру України». Тут же подано відомості про укладачів рукописних збірників ліричних пісень та їх тексти. Велими доречним є також авторський висновок, озаглавлений «Чим важне упорядкування літератури за часом появи? Уложивши події нашої давньої літератури за часом появи, легше її освоювати, зручно порівнювати з літературами Європи. Вигідно усві-

домлювати, як успішно наша Русь прямувала за грецькою і латинською культурами, наскільки випереджувала Європу. І як пізніші покоління змарнували ці досягнення, підпали під задумливі впливи чужої інвазії. Вигідно зілюструвати наші впливи на Московщину (Олександр Білецький. Українська література серед слов'янських літератур: Московська культура XVIII сторіччя була філією нашої культури). Виразно унаочнити, як московський царський уряд гамував нашу культуру заборонами мови у 1721 році, заборонами друкування і перевертання (перекладу) друкованих книг на московську мову. Наші автори мусли самотужки пробиватися крізь життя. На цій важкій стежі багато творчої енергії, багато рукописів загинуло. Те, що збереглося, свідчить про життєздатність, і навіть про багатство нашої літератури».

Завершується ця своєрідна праця відгуком «Про літературу пізніх русинів» на роман Василя Наріжного «Бурсак» (1825) та відомостями про автора.

У цілому ж праця Гната Бердо композиційно вельми добре структурована як у плані хронологічного викладу фактичного матеріалу, так і висвітлення життєвого шляху й творчого потенціалу культурних діячів минулих сторіч України. Автор скрупульозно дібрав з різних джерел саме ті факти, які дозволили йому глибше висвітити біографічні відомості та творчу різножанрову спадщину майстрів художнього слова. Така повнота викладу й залучення в достатній кількості ілюстрацій з рідкісних творів дає можливість збагнути силу слова митців різних суспільних епох, відчути ту спрагу до високих загальнолюдських ідеалів, до яких прагнули й будуть прагнути сучасні й прийдешні покоління, озирнувшись на творчий набуток мудрості своїх попередників.

Науково-популярна праця Гната Бердо «Українська література XI-XVIII сторіч» мусить стати цінним посібником як для середніх, так і вищих навчальних закладів України. Вона дає не тільки глибокі знання з історії української літератури та мови, але й благотворно виховує почуття національної самосвідомості й пошани до своєї культури. У ній яскраво віддзеркалює творче поєднання таланту письменника й науковця, який продовжує на ниві просвіти традиції славних лицарів культури України - Тараса Шевченка, Пантелеймона Куліша, Івана Нечуя-Левицького, Бориса Грінченка.

Анатолій ПОПОВСЬКИЙ, доктор філологічних наук, професор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Черепаша Наталка говорить «До побачення» своїм друзям

На базі Дніпропетровської обласної дитячої бібліотеки відбулася презентація останньої - четвертої серії про улюбленицю дніпропетровських дітлахів - розумну й добру черепаху Наталку.

Робота над серіалом тривала протягом року.

Нагадаємо, що мультфільм створено за мотивами однойменної казки дніпропетровської дитячої письменниці Еліни Заржицької.

Над художньою частиною мультфільму працював творчий колектив вихованців Криворізького багатопрофільного навчально-реабілітаційного центру «Надія» під керівництвом вчителя образотворчого мистецтва та трудового навчання Людмили Шевченко.

Музику написала композитор Валентина Фалькова. Черепаха Наталка «говорить» голосом молоді ав-

торки Наталії Дев'ятко. Монтаж здійснено Дар'єю Корольовою (м. Київ).

Під час презентації школярки дивилися всі чотири серії мультфільму, відгадували музичні загадки, що загадувала їм композитор Валентина Фалькова, за сприяння художниці Людмили Шевченко вчилися передавати рух у малюнку, дізнавалися про нові пригоди Наталки від автора Еліни Заржицької та дивилися ляльковий спектакль, який підготували для них фахівці бібліотеки.

Потім головні поціновувачі мультфільму - діти - домовилися, що завжди братимуть приклад із улюбленої героїні: будуть гарно вчитися, дбайливо ставитися до рідної природи і допомагати батькам і друзям. А учні 2-Б класу СШ № 67 м. Дніпропетровська навіть пообіцяли авторці, що намалюють свою версію пригод славнозвісної черепахи.

Серіал добіг свого кінця, але пригоди черепахи - ні. Авторка - Еліна Заржицька - повідомила, що вже є новий рукопис із казками про Наталку. Але не будемо випереджати події. Поки ми побажаємо творчій наснаги та успіхів і тим, хто приймав участь у створенні серіалу, і тим, хто його дивиться або буде дивитися.

А четверту, і останню, серію можна подивитися тут:

<http://www.youtube.com/watch?v=ftB3q3h27Rw>

Марина ГРОМОВА

● До вісімдесятої річниці Голодомору в Україні

Нижче подання свідчення увійшли до збірника «Пам'ять народу: геноцид народу голодом в 1932-1933 роках», який вийшов у двох книгах і побачив світ ще у 2009 році. До творення цього жакливого у своїй правді документу долучилися Асоціація дослідників голодоморів в Україні, Фондація Українського геноциду, Інститут історії України та Національна академія наук України. Вічна пам'ять безвинно закатованим жертвам!

СВІДЧЕННЯ АЛЕКСЕНКА Василя Григоровича, 1920 р. народження (с. Лучки на Полтавщині)

ЦЕ ВІДБУВАЛОСЯ НА МОЇХ ОЧАХ

Наш дід по батьковій лінії був козаком, який, не маючи землі, ходив на заробітки у Таврію. Його сестра там і заміж вийшла. Отже, і в тім краю маємо родичів.

Як ми жили? Батько був ковалем і виконував усі замовлення селян. До нього навіть приїжджав із Сокилик Григорій Галушко ремонтувати «Фордзон». Відтоді я й полюбив трактор.

Як відомо, колективізація в країні почалася в 1929 році. Батько трошки розумівся на політиці і в числі перших записався в «СОЗ». Доводилося бачити, як люди відводили туди коні, воли і здавали реманент. За це їм видавали по кілька кілограмів першосортного борошна. Все ніби йшло благополучно. Ми, діти, пасли корови і вели розмови про те, як стало гарно жити в «СОЗі», вже крупчатку дають. Один Іван Лобус не згоджувався і говорив: «Підждіть, ще будемо їсти кандьор з одного корита». Якби ж то так. Уже з нового, 1933 року, батько став ходити у Потгайлівку по найму готувати реманент до посівної кампанії. Було це в неділю. Мати збиралася пекти хліб і послала мене в хлів по дрова. Не встиг я відчинити двері, як у хату ввійшла комісія і стала шукати продукти. Забирали, в основному, зерно, яке вантажили на підводу. Коли скінчили, Петро, який лежав на печі, сказав: «Дяді, ось мішок кукурудзи, теж заберіть». Брат був ще малий і не розумів, що воно робиться. Дійшла черга й до скрині, але так як вона була замкнена, комісія залишила Григорія Бондаренка (комсомольця) дізнатися, що там є. Коли повернувся батько, він відімкнув скриню і сказав: «Дивися, Гришо, тут лежить п'ять макушин, а в мене ж куча дітей». Григорій Оксентійович згодився і пообіцяв про них комісії не доповідати. Коли сім'я сіла обідати, батько взяв хлібину, розділив кожному по шматочку, а решту наказав матері замкнути і без його дозволу нікому не давати.

Удома батько організував копати город, для цього він кожному виділив ділянку. Копали я, Маня, Лена, бо Петро і Галя були ще малі. Ось копаємо, коли чуємо, сусідка Федо-

ки на піч і йди в колгосп працювати, там дають їсти, може, й виживеш». Я пішов у контору і став біля грубки грітися. Коли зійшлися люди, їм дали поснідати, і бригадир Онисим Мироненко повіс всіх у поле. Пам'ятаю, там ми збирали соняшникове бадилля і складали на купи. Працювали до полудня. На другий день ми з сусідом Петром Загинайком орали на Коюках. У нас була корова і в нього корова і плуг. Я був за погонича, а Петро Петрович тримався за чепіги. До речі, щоб керувати худобою, потрібно казати направо - «цабе», а наліво - «соб». Орали добре, за що нам пізніше подякували. Коли привезли обід, хтось обмовився, що м'ясо з конини, то я відмовився його їсти. Насилу тітки-кухарки переконали мене, що то яловичина. Орали ми цілий тиждень. А потім батько посіяв просо, яке пізніше зібрали і змолотили на пшоно. Після цього вже більше не орали. Я вже ходив на інші роботи. Одного разу до мене приєднався Семен Пелих і став казати, що йому дуже хочеться їсти, а немає нічого. Я йому відповів, що в мене теж немає.

Тришки раніше до нас прийшли батьків брат і Феодосій Калинович. Розмова відбулася в хаті. Феодосій Калинович був уже слабкий і, щоб вижити, запропонував убити колгоспного коня. Батько відмовився, а дядькові сказав: «Слухай, Савко, не роби дурниць, краще подай заяву і йди в колгосп, бо ти пропадеш». На що той відповів: «У мене й так померли діти, а Одарка ледве ходить». На другий день я бачив, як дядько працював у кузні, а бригадир розпорядився виорати йому город. Тітка Одарка дійсно була кволюю і ледве йшла, щоб показати мені в чулані мертвого Альошу. Не знаю, коли його поховали. Це вже зробили без мене. Вони ловили і споживали горобців.

Багато людей померло в наших Лучках. По списку - 600 душ. Про ці дані я дізнався від Василя Корнійовича, який в 60-х роках працював секретарем сільради. За цей голодомор, як тепер його називають, ідуть різні кривотолки, одні називають цифру 10 мільйонів померлих, інші - три. А правди ніхто не знає.

Записав В. ГОЛЯНИК,

24 жовтня 2004 р.

● З майбутньої книги «Діаспора пам'ятає»

Ми обвинувачуємо Москву за 1933 рік

В 1933 році в Україні лютував страшний голод, від якого вмерло понад сім мільйонів українського селянства. Українська трагедія 1933 року не була стихійним лихом, спричиненим посухою чи іншими природними явищами. Цей голод був навмисне організований і проведений найжорстокішим московсько-комуністичним урядом Советського Союзу, щоб зламати хребет української нації.

Комуністична влада Кремля наклала на українське селянство високі податки, яке воно не змогло б, навіть, коли б і хотіло, виконати. В селян забрали увесь харч, який вони тримали для прохарчування своєї родини впродовж зими та зерно на посів.

Архітекрми голодового злочину 1933 року в Україні були Сталін, Каганович, Молотов та менш відомі дорадники - кати українського народу, а виконавцем їх був присланий в Україну з Москви сибіряк Павло Постишев.

В 1929 році розпочато розкуркулювання, відбирання землі та господарств в селян. Українських селян поділили на бідняків, середняків, куркулів і підкуркулів. Багатші родини вигнано з хат, майно конфісковано, а їх арештовано й вивезено на заслання, на Сибір. Розпочато колективізацію, яка умотивовувалася ніби економічними та політичними вигодами. Мовляв, малі господарства не є корисні, вони не можуть дати державі належної кількості продукції. А великі колективні господарства (колгоспи) забезпечать харчами не лише Советський Союз, але й уможливають експорт зерна на продаж Заходові. Рівно ж вони твердили, колективізація потрібна й для того, щоб ліквідувати експлуататорську класу, багате селянство, куркулів, щоб визволити бідняків, пролетарів, від експлуатації.

Щоб провести колективізацію та зібрати від українського селянства накладену на них норму, яка була неможлива до виконання, Москва призначила своїх довірених людей, так званих «тисячників». Спершу вислано з Росії в Україну 60,000 росіян-комуністів на посади голів колгоспів, а пізніше ще прислала 112,000 комуністів та комсомольців, переважно з Москви та Ленінграду, на викачування хліба з України. Ці кати українського народу, разом з активістами сіл та міст, з ковінками в руках ходили від двора до двора й забирали знайдені в хатах харчі, а ковінками шукали в городах, в землі, закопане в ямах зерно, картоплю, буряки та інші харчі й забирали.

У кінці 1932 року, за наказом Москви, почалась блокада всіх областей України. Уряд Кремля наказав припинити довіз споживчих товарів і припинити всю торгівлю в Україні, бо вона не виконала плану хлібозаготівлі.

В 1950 - 51 роках в США та інших країнах Заходу, де опинилися втікачі з радянської України після Другої світової війни, було створено Демократичне Об'єднання Бувших Репресованих Українців Советами, скорочено ДОБРУС, а в Канаді - Союз Українців Жертв Росій-

ського Комуністичного Терору, скорочено СУЖЕРО.

Основоположниками ДОБРУС-у та СУЖЕРО в більшості були члени Української Революційно-Демократичної Партії (УРДП), яку тоді очолював Іван Багряний. Зусиллями й засобами цих двох організацій та їх прихильників, переважно людей з Великої України, що вийшли на еміграцію з великим життєвим досвідом підсоветського життя та з великим почуттям морального обов'язку донести правду про нього до відома ширшого світу, видано капітальну двотомову працю англійською мовою під назвою The Black Deeds of The Kremlin: A White Book («Біла книга про чорні діла Кремля»). Цією збіркою працю, що складається з особистих свідчень та документів і науково проаналізованих історичних фактів і статистичних даних, зроблено перший найбільш значущий крок в роках 1953-1955 у напрямі задокументованого перед широким світом злочинної антиукраїнської політики Москви супроти України, а зокрема ж у формі свідомо штучно створеного комуністичною владою Москви голоду 1933 року в Україні.

Перший том книги має 545 сторінок, а другий 712. В обох томах понад 350 осіб подали свої свідчення про масові розстріли людей в тюрмах, масові вбивства на засланнях у каторжних таборах та про мільйони українців, що вмерли в 1933 році з голоду. Поміщено в них понад 200 фотографій та копій советських урядових документів. Ті книги видано 15-тисячним тиражем. Понад дві тисячі примірників книг було вислано представникам Об'єднаних Націй, президентам та головам урядів, різним міністерствам, амбасадам, сенаторам та парламентарістам різних країн, науковим і політичним установам, університетським і міським бібліотекам в усіх країнах світу.

Окрім вище згаданої праці, автори й видавці з добрусівсько-сужерівського середовища видали в 50 та 60 роках за голод 1933 року ще такі книжки: «Найбільший злочин Кремля» М. Вербицького, «8,000,000: 1933-ий рік на Україні» Ф. Пігідо, в 30-річчя голоду «Москва сльозам не вірить» Василя Ів. Гришка, англійською мовою «The 1933» Ф. Пігідо та книгу, присвячену історії російської народо-вбивчої політики щодо України взагалі й про народодовбивство 30-их років, зокрема Василя Гришка «Experience With Russia» («Досвід з Росією»).

СУЖЕРО і ДОБРУС в 1962 році видали 15-ти тисячним тиражем англійською мовою книгу Марти Чиж під назвою «Жінка й дитина в модерній невідільній системі СРСР», в якій багато місця присвячено голоду 1933 року.

В 45-річчя голоду видано Василя Гришка «Український «голодомор» 1933» українською та англійською мовами, а в 50 річчя Фондація ім. Ів. Багряного видала В. Гришка книгу «Замах на життя нації». Фондація дала кошти на різні видання, що стосуються голоду 1933 року, в тім числі й Маркові Царинникові, який зібрав і видав документи з англійських ар-

хівів про голод під назвою «The Foreign Office and Famine».

Минулого року Фондація перевидала у видавництві «Просвіта» в Києві спогади Семена Старіва про голод в селі Вергуни на Черкащині. Ця книга вперше появилася друком в 1985 році англійською мовою в американському видавництві під назвою «Executoin By Hunger» під псевдом С. Старіва-Мирон Долот, щоб не накласти біди його рідні в Україні.

Ця книга «Страта голодом» видана коштом Фондації ім. І. Багряного за гроші пожертвовані Галиною і Олексієм Воскобійниками в пам'ять брата Олексія - Михайла, яких родина була переслідувана, розкуркулена та зазнала арештів, суду, голоду 1933 року та розстрілу їх батька у 1937 році.

Книга «Страта голодом» видана десятитисячним накладом. Коло двох тисяч примірників дано Асоціації українських голодоморів, яку очолює Левко Лук'яненко, а решту накладу розповсюджує Товариство «Просвіта», яке очолює Павло Мовчан. На одному з своїх нарад голів всіх обласних об'єднань «Просвіти» дано книгу для розповсюдження по всіх областях України, а особливо на Східні, Південні та Центральні українські області, де померло найбільше людності, й де багато молодого покоління дуже мало ще знає про штучно влаштований голод, «старшим братом», урядом Москви.

Голод 1933 року був роками замовчування в Советському Союзі, а як і згадувався, то давалися причини посухи та поганого врожаю. Та й на Заході не дуже нам вірили, коли ми писали, чи розповідали про голод. Захід більше вірив комуністичному урядові Москви, як свідкам голоду.

Сьогодні, в 70-ту річницю голоду, ми схилиємо голови в жалобі перед жертвами московського народодовбивства й рівночасно пригадуємо Москві й вільному світові, що ми не забули того злочину! Винуватця ми знаємо! Тим злочинцем є Росія. Вона й тепер робить всі старання, щоб накласти свою лапу, своє нове ярмо на Україну. Так як Росія перебрала все, що належалося Советському Союзу, гроші й майно, як спадкоємиця, вона має перебрати й ті злочини, що заповідля комуністична Москва Україні й розраховатися з українським народом.

Олексій КОНОВАЛ,
(Флорида, США).

БОЖИЙ ДАР УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Микола Степанович ВІНГРАНОВСЬКИЙ народився 7 листопада 1936 року в місті Первомайську на Миколаївщині. Закінчивши школу, вчиться у Всесоюзному інституті кінематографії. Видатний український письменник О. П. Довженко помітив обдарованого юнака, допоміг розквітнути його талантові. Після закінчення інституту (1960) працює на Київській кіностудії імені О. Довженка як кіносценарист, режисер, актор. У цей час зіграв одну з головних ролей у безсмертній кінострічці «Повість полум'яних літ».

Перші вірші поета почали друкуватися ще в 1957 р. у газеті «Літературна». А в 1962 році Микола Степанович видав першу збірку віршів «Атомні прелюдії». Книжка вражала масштабністю поетичної думки і бентежною силою уяви. У віршах вмістилися космос, людство, земля, народ, доба, Україна. Він автор книг «Сто поезій» (1967), «На срібнім березі» (1978), «Губами теплими і оком золотим» (1984); збірок для дітей «Андрійко-говорійко» (1970), «Мак» (1973), «Літній ранок» (1976), «Літній вечір» (1979), «Ластівка біля вікна» (1983), «На добраніч» (1983); повістей «Первінка», «Сіроманець» (1977), «У глибині дощів» (1985); роману «Северин Наливайко» (1996); історичних нарисів «Чотирнадцять столиць України» (2002). У цих творах присутні фантастичність, здивування, відкриття в природі. Читаючи їх, захоплюємося красою природи і разом з автором споглядаємо, як «під рябими кущами вухатими, де стерня босі ноги коле, зайці котять передніми лапами по городках капусту в поле», як «важкий ячмінь медовим вусом бджолу за лапку лоскотав», як «заснув у хащі сірий вовк і лапою укрався», як «метелик з метеликом в піжмурки грають...».

Микола Вінграновський так майстерно і переконливо розповідає всім про те, що могли б «подумати» або «сказати» звірі чи птахи в тій чи іншій ситуації, що навіть не виникає сумніву. А й справді, хіба по-іншому могла думати гуска (оповідання «Гусенятко»), в якій надто пізно восени народилося маленьке: «... що робити? Летіти з дітьми через три моря і так не легко, а це сьоме, сьогоднішнє, куди? Під крило його не візьмеш і на спину не покладеш — упаде. А тут на дзьобі уже зима, заплава замерзла — що тоді? Зимувати з малим? А вітер, а сніг, а мороз та лід, а лисиці, тхори, куниці, кібчики, прибудні коти, собаки, а мисливці, а їсти що?».

Такий дивосвіт Миколи Вінграновського — дивосвіт любові, ласки, добра, ніжності, теплоти виражений через життя звірів, комах, хмар, будяків, лоз, тощо.

Справжньою теплою наповнені твори Миколи Вінграновського, в яких він розповідає про дружбу дітей із звірами чи птахами. Такою є повість «Сіроманець». Її герой Сашко допомагає врятувати від смерті старого вовка, навіть хоче вилікувати його від сліпоты. Скільки зворушливості і взаєморозуміння в цих стосунках!

В останні роки життя Микола Вінграновський з великою радістю (це відчувається!) писав вірші для дітей і про дітей. Діти для Вінграновського — не просто тема. Це і особливе ставлення до життя, внутрішньо близького йому, це компенсація втраченого дорослої тверезості і практицизму. За збірки творів для дітей «Літній ранок», «Літній вечір», «Ластівка біля вікна», «На добраніч» поет удостоєний Державної премії України імені Тараса Шевченка (1984). І в них, може, найбільше був собою. Бо сягав тієї свободи самовираження, яка є тільки в дитинстві і яку згодом людина неминує втрачає. Його «дитячі» вірші — принципово новаторські тим, що співмірні з дитячою уявою, з поетичністю дитячої душі. І проливали нове світло на природу всієї поезії Вінграновського як такої, в якій жила дарована людям у дитинстві безпосередність сприйняття світу, парадоксальність фантазії і душевна чистота. Зрештою, його «дитячі» твори — не лише для дітей: вони для всіх і про всіх.

Твори автора перекладено російською, естонською, литовською, чеською, англійською та іншими мовами. М. Вінграновський - член Національної Спілки письменників України (1962).

Помер М. Вінграновський 26 травня 2004 року, похований на Байковому кладовищі в місті Києві.

М. Вінграновський — поет, прозаїк — божий дар української культури. У невідому досі художню сполуку поєдналися в його творчості героїчна етика рідного народу і рідкісне відчуття прекрасного, енергія безсмертних образних значень, якими повниться світ навколо нас. Виходить, саме любов до рідної природи дає натхнення поетам зображувати її так яскраво, по-своєму оригінально. Саме в особливому ставленні до навколишнього світу і полягає неповторність поетичного світу М. Вінграновського!

На честь і пам'ять про видатного українського письменника М. Вінграновського в селі Яблунівка на Білоцерківщині споруджено пам'ятник. Відомий український письменник А. Кульчицький — друг М. Вінграновського видав до 75-річного ювілею письменника книгу-спогадів «212 світанків з Миколою Вінграновським».

«...ВИ ЧУЄТЕ? ВИ ЧУЄТЕ - ВІН СПИТЬ...»

...Ви чуєте? Ви чуєте - він спить!
Я жду вас, товариство, як епоху!

Не дай вам Бог його в мені
збудить...
Не кваптеся, беріть мене потроху,

Спочатку губи, руки і чоло,
А потім очі, ноги і легені.

Здається, зайвого у мене не було -
Оце і все, що в мене... будьте певні!

Несіть мене! Пора прийшла якраз!
На досвітку її літак прикрилеть...

Скажіть їй, що мене не буде
довгий час
І що мене надійно руки вкрили.

Скажіть їй так: вночі знайшли мене,
Лежав на серці всі останні ночі.

Іще одне! Малесеньке одне:
Сховайте для поетів мої очі.

А руки мої дайте літакам...
Легені - вітру... А чоло - блакиті...

Віддайте губи хвилям і волам,
А ноги - квітам, щоб ходили квіти.

Оце і все... Услід мені візьміть
Багрянку орхідею у відерці...

Ви чуєте? Ви чуєте - він спить!
Він спить, мій звір! Прекрасний
звір у серці!
1961

«ЯК СВІТЛЕ СНИВО, ЯК ПЛАВБА...»

Як світле сніво, як плавба
Легкої хмари, як левкої
Вночі під хатою в спокої
Мені ти є, моя журба.

Ні, не журба. Ти не вона.
Я знаю смак журби-зажурі,

Її єдині в світі мури,
Коли ні висоти, ні дна.

Ти не вона. Ти є мій сум.
У миготливості щодення
Ти є мені оте імення,
Яке несучу, не донесу.

І знов несучу в твоєму слові,
Як світле сніво, як плавбу,
Як рух тієї ще любові,
Що визнає лиш боротьбу...

Оце ти є мені. Отак.
1965

«НА ПСЛО, НА ВОРСКЛУ, НА СУЛУ...»

І
На Псло, на Ворсклу, на Сулу,
На юні води непочаті
Ліг золотий осінній сум,
Поліг багрець у тихім святі
На Псло, на Ворсклу, на Сулу.

Притихли далі охолопі,
І висвист птичого крила
Затих над хвилею і в полі,
І небо падає поволі
В холодній краплі із весла.

Я хочу розказати вам
Про нашу ріку невеликі,
Я хочу показати вам
Предтечі наші... Щоб вовіки
Світлюсь голубе ім'я
У наших домі і дорозі.
Щоб в їхній голубій тривозі
Тривога ваша і моя
Була присутня ношеденно,
Бо невідмінна і священна
Нам сестер голубих сім'я.

II
Древлянський Тетерева наш!
Як сон суворий темно-русий,
Як мед із половицьких чаю,
Свої важкі ти води рушиш.

Княгині Ольги слава гнівна,
І Святослава меч гіркий,
Язичеського повен гімну,
Ти вперся лобом у віки,

І зором воїна і мужа
Ти бережеш Дажбога лик.
І так живеш ти. Так ти
служиш.
І твої язичеський язик
Нам дорогий в ракетнім світі.
І твої води непролоти -
Священні води в грішний вік.

III
Під темними вітрилами ночей
Сюди, сюди, на ці шовкові води,
На синій звук любові і свободи,
На синю Рось, що в снах моїх
тече.

Сюди, на Рось, не ближче і
не далі,

На центр серця в плинучих
літах...
Мені і досі тут любов моя
в печалі,
І карі очі в золотих сльозах.

Минає все у плині дорогому...
Під синіми вітрилами ночей
Вона тече старому і малому,
На все життя єдина
Рось тече.

IV
Ця річка не жива. Ця річка
не живе.
Вона осліплена, оскіплена
навіки.
Її бояться і моря, і ріки,
Бо річка ця - погибель
їх пливе.

Народжена для нас, вона
убита нами.
Від Либеди лишилось лиш ім'я.
І з піднятими в смерть
свою руками
Вона їде сама вже не своя.

V
І мова нашої води
У мові вод уселпанетних
Не є глагол сльози й біди,
То мова є глибин відвертих.

Ми знаєм крики наших вод,
Коли вони горіли кров'ю.
Ті крики в нас. Бо ми - народ.
І води наші - кров з любов'ю!

Течіть, народи многозикі,
Поміж пустель, степів, дібров,
І з нами наші, наші ріки -
Надія, віра і любов.

«БЛАКИТНО НА ДУШІ... ЗАБУВ, КОЛИ МОВЧАВ...»

Блакитно на душі... забув,
коли мовчав...
Вже гасли пальці, билася
дорога,
А тут тобі і нате: молочай
При березі, в камінні,
на порогах...

Кричало серце літака за ним!
А там, внизу, вода свій берег
мила,
І весни починалися із зим,
І ти неподалеченьку ходила.

Де не повернешся - кругом
у світі ти...
Душі світання, сутінку печалі,
Нема в тобі ні зрад, ні марноти,
Ти вся, як є. Ти вся, як будеш
далі!

Люблю тебе. Ми думаєм одне.
За білим чорне, поза ним
червоне.
Не вітер тишею, а тиша
вітром дме,
І тане мак, в червоному
чорне тоне...

«ЗА ПТАХОМ ПІНИТЬСЯ ВОДА...»

За птахом пиниться вода.
В малому полі мак червоний
Пречисту хмару вигляда
І макоцвітний погляд ронить.

Не може бути двох імен
В одному серці на світанні,
Не може бути двох знамен
В одній навіки-вічній рані.

Ти чуєш: плачуть по мені.
Ти чуєш: плачуть за тобою.
У множині і в одиниці
Тобою плачуть, плачуть мною.

А досить! брати - брали з нас
Терпінням, тілом - чим хотіли!
Ми не любили їх. Любили
Ми одне одного крізь час.

На юність молодість лягла -
Її обличчя опівденне...
Прийшла дорога дорога
До нас - до тебе і до мене.

Вона нам світиться одна.
Вона одна на всі дороги.
В ній одинина і множина,
І пречиста хмаронька
від Бога.

«ВЖЕ НЕМИНУЧЕ БУДЕ СНІГ...»

Вже неминуче буде сніг
З хвилини на хвилину...
Завіє сніг і наш поріг,
І в полі бадилу.

За ногу вхопить вітер дим,
А сніг і дим завіє,
Ще й білим язиком твердим
Прилиже дим, як вміє.

Хвоста розпушить курці сніг
І пожене за вітром,
Останній яблучка із ніг
Зіб'є із віт над світом.

До айстр останніх припаде
Губами сніговими
І тихо їм щось доведе,
І забіліє з ними...

Під самим садом обрій ліг
На сіру павутину...
Вже неминуче буде сніг
З хвилини на хвилину...

• Слово про дослідників Гончаріади

Провідник рубрики: професор ДВНЗ (Національний гірничий університет) Світлана ІГНАТЬЄВА

РОЗКРИЛЛЯ ДУШІ

(СЛОВО ПРО ВАЛЕНІНУ ГАЛИЧ)

Валентина Галич (зліва) та Валентина Гончар у стінах НГУ.

„Кожному письменнику треба знайти свою Валю...”, – так назвала свою публікацію про дружину видатного письменника, класика української літератури Олесь Гончара – Валентину Данилівну Гончар ще одна Валентина – Валентина Миколаївна Галич – доктор філологічних наук, професор Національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Розмову про відому дослідницю Гончарового слова хочу розпочати з листів, надісланих на її адресу Валентиною Гончар. Цими листами Валентина Галич дуже гордиться, бо в них криється не лише велика частина життя двох жінок, а й радість людського спілкування, любов до українського слова, Велика любов до України!

«Я написала тоді Валентині Данилівні про те, що збираюся організувати в Рівному до ювілею», – згадує Валентина Галич. 11 березня 1998 року вже одержала відповідь:

Дорога Валентино Миколаївно!
Глибоко схвилювана одержаними від Вас матеріалами, що пов'язані з відзначенням 80-ліття незабутнього Олесь Гончара у Вашому педагогічному інституті на філологічному факультеті.

Тільки те, що робиться з любов'ю і від душі, здатне згуртувати людей, так як це вдалося Вам зі своїми студентами, щоб зреалізувати задумане Вами до 80-ліття письменника.

Дякую Вам і Вашим вихованцям і за відкрите заняття "Мій Гончар",

і за стінгазету, надто ж за літературний альманах, який читаєш з великим хвилюванням. Приємно мені було дізнатись про ту творчоб'єднуючу атмосферу, що панувала серед ваших студентів, коли Ви працювали над втіленням задуманого.

Передайте мою подяку Богданові Сологубу за його чудовий поетичний етюд, який мені, як і Вам, теж сподобався своєю самобутністю і поетичним прочитанням авторського тексту. Та й етюди інших Ваших вихованців теж заслуговують на увагу й підтримку.

Один примірник альманаху я залишу в нашому архіві, а другий передаю в музей Літератури, де працює в одній великій кімнаті постійно діюча виставка про Олесь Терентійовича.

Надсилаю Вам звіт комісії з творчої спадщини Олесь Гончара, де добре сказано і про Вас та Ваших вихованців.

Прийміть від мене на пам'ять фотографію Олесь Терентійовича, хай вона нагадує Вам про нього, як про людину, яка з великою шаною ставилась до тих, хто має у собі високу духовність і передавав її іншим.

Всього Вам світлого і надійного! З вдячністю – Валентина Данилівна.

Ще один лист, і ще одна незабутня мить спілкування:

Глибокошановна Валентино Ми-

колаївно!

Одержала від Вас привітання на день жіночого свята з добрими побажаннями та гарними словами на мою адресу, хоча децю й перебільшеними. А лист Ваш мене схвилював і морально підтримав, бо в ньому йдеться про те, як Ви і Ваші студенти шанобливо й прихильно ставитесь до творчості світлої пам'яті Олесь Гончара і цінуєте його як Громадянина і Людину. Дякую Вам за те, що маєте намір пошанувати Олесь Терентійовича з день його 80-ліття, провівши відкриту лекцію з такою зворушливою для мене назвою "Мій Гончар" або "Дзвони пам'яті".

Приємно мені було також дізнатись, як доброзичливо Ви відгукуєтесь про своїх студентів, як вони душею сприймають творчість Письменника. Розумію, що це заслуга найперше Ваша, що Ви своїм словом, своєю любов'ю і своїм розумінням творів Олесь Гончара, певне, вмієте заторкнути серця своїх слухачів.

Поділяю Ваші думки щодо методистів з Міносвіти та окремих літературознавців, а також Ваші міркування щодо ускладненого писання деяких молодших прозаїків, завжди пам'ятаючи слова Олесь Терентійовича: "Думай складно, пиши ясно".

Заходи, які Ви зі своїми студентами приурочуєте до ювілею, неабайдужі пошукові підходи до творчості письменника додають мені настрою до праці во ім'я світлої пам'яті незабутнього Олесь, який вважав, що цікаво тоді, коли творчо, що хвилює тоді, коли – з душею.

Ви питаєте про нашу родину. У нас двоє дітей: син Юрій, кандидат біологічних наук та донька Людмила, вона закінчила романо-германську філологію в Київському університеті, деякий час викладала там англійську мову, тепер перекладає з англійської на українську, вишло кілька книжок. Онука Леся, мабуть, буде писати, цими днями в журналі "Київ" № 1-2 (1996) опубліковано її оповідання, Олесь Терентійович схвалював її роботу.

А щодо мемуарів, то я маю такий намір, хоча теперішня моя завантаженість не дозволяє повністю віддатись цій праці.

Моє вітання Вашим студентам та професорові Олександр Галичу. Вкладаю до листа ще кілька сторінок зі щоденникових записів Олесь Терентійовича, гадаю, вони будуть Вам небайдужі.

Книжку спогадів, яка нещодавно вийшла, Вам надішле на моє прохання секретар Комісії по спадщині Олесь Гончара Яків Оксютя.

Всього, всього Вам найкращого. Сердечно, Валентина Данилівна.

Валентина Галич раділа, що Валентині Данилівні сподобався студентський літературний альманах "З когорти титанів", приурочений роко-

винам письменника, вона особливо відзначила опубліковані кращі лінгвістичні етюди переможців конкурсу "Крилата метафора Олесь Гончара". «Надіслані нею фотопортрет Олесь Терентійовича та вирізка з газети "Літературна Україна" від 9 липня 1998 року з публікацією "До чистих джерел духовності" – звіту комісії з творчої спадщини Олесь Гончара, що починався переліком ювілейних заходів у Рівному й закінчувався фрагментом з мого листа до Валентині Данилівні, давно вже стали реліквіями в моїй родині», – згадує Валентина Галич.

Листування з Валентиною Данилівною продовжується і після того, як разом з родиною переїхала до міста Луганська й працює у Національному педагогічному університеті імені Тараса Шевченка. Дружина митця відгукнулася на її вітальний з Новим 2000 роком лист:

Глибокошановна Валентино Миколаївно!

Від душі дякую Вам за гарні побажання мені до Нового 2000-го Року, навзаєм бажаю й Вам всього найкращого і Вашій родині також.

Мене радує те, що ви тепер повернулися до свого рідного краю, де так потрібні такі люди, як Ви, найперше маю на увазі Вашу національну закорінену й творчо мислячу особистість, неабияк знання й досвід, хоча й розумію, який складний час адаптації, які труднощі вам доведеться подолати, еживаючись в те середовище, де українська культура і її представники, м'яко кажучи, не в достатній пошані.

Тішуть мене, як і Вас, що Вас розуміє молодь, наша надія, і що україномовна інтелігенція прагне до згуртування.

Пригадується мені, що свого часу за життя Олесь Терентійович прихильно й уважно ставився до творчості Миколи Малахути, а Олесь Гончар мав чуття на таланти.

Отож, подякуйте Миколі Даниловичу за добрий намір щодо видання щоденників Олесь Терентійовича, я матиму це на увазі, хоча й знаю, що скрізь в Україні зараз скрутно з виданням української книжки.

Про Ваші есе-роздуми, що надруковані в журналі "Київ", ті, хто їх читали, відгукуються схвально, публікація не пройшла не поміченою для прихильників творчості письменника.

Ще хочу Вам сказати (може, Ви й не знаєте про це), що німці заснували премію Олесь Гончара в трьох номінаціях для молоді до 30 років. Одна з них за літературознавчі роботи про творчість письменника (500 нім. марок). Надсилаю Вам публікацію журналіста Віталія Абліцова про премію, з надією, що, може, й у Вашому університеті знайдуться бажаючі позмагатися за цю премію.

Надсилаю Вам збірник матеріалів про Олесь Терентійовича, може,

це Вам знадобиться в роботі. а ще ласкаво прошу передати "Вінок пам'яті" Миколі Даниловичу Малахути з вітанням від мене.

Успіхів Вам на Вашій новій життєвій дорозі. Щастя Вам!

Ваша – Валентина Гончар.

30. 01. 2000 р., м. Київ.

Листування й теплі миті спілкування тривають й дотепер. Тож слово про розкриття душі шанованої людини, визначної дослідниці слова, відданої своїй справі, викладача від Бога, Відмінника освіти України, Лауреата літературної премії імені Олесь Гончара, члена Національної Спілки журналістів України, доктора філологічних наук, професора Луганського національного університету імені Тараса Шевченка – Валентину Миколаївну Галич. Летять її роки які швидше, які повільніше, на мить затримуючись, немов у ваганні, і потім знову рушають спокійно далі.

Кожна мить буття для Валентини Миколаївни – важлива, значеннева, неповторна... Людина з природним почуттям гідності, людина правдивого жесту, одухотвореного обличчя на якому читається щось значне... глибинне... Словом, справжній науковець, справжній журналіст, справжня жінка, дружина, мама, а тепер іще й бабуся...

Валентина Миколаївна навряд чи й сама усвідомлює, що належить до тих глибоких натур, які своє напружене внутрішнє життя майже інстинктивно приховують, оберігають, як щось недоторкано-інтимне, збуреність почуттів намагаються притамувати, досить елегантно прибираючи їх в суцільно зовнішньої безтурботності, жарту, посмішки чи навіть трохи модної тепер легковажності. На обличчі, в очах – безмежна доброти. Доля Валентини Миколаївни мережана нитками любові до своєї неповторної й багатогранної наукової родини, добра й щоденної творчості, мудрості й справедливості у ставленні до своїх колег, молодих науковців, їхньої святості й духовності, невичерпної сили й енергії у зміцненні матеріально-технічної бази Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Прихильність, загальна увага, зичливе ставлення до аспірантів, докторантів, студентів, особливо тих, хто свою наукову ниву засіює добрим Гончаровим зерням. Валентина Миколаївна працює з творчою молоддю, витрачає себе щедро, самозабутньо. Здається вся життєва місія її в тому й полягає, щоб робити комусь приємноці. Мабуть, вважає, що якщо маєш дар, успадкований від батька-матері, від рідної пісні, від народу, то обов'язок твій – сторицею науковцям й повернути! З повною самовіддачею, ще в більшій довершеності почуття й думки... Тому вона і стає «на всяке живно» (І.Франко), у всьому виявляє невтомність і працелюбство.

Разом з осінньою позолотою відлітають у вирій 38 нелегких літ педагогічної праці. Нелегких, але таких творчих, незабутніх, наповнених любов'ю до дітей, до великої міцної студентської родини, до улюбленої журналістської справи. Великий життєвий і педагогічний досвід у надзвичайно обдарованого і відданого рідній кафедрі професора Валентини Галич, яка уже понад 14 років живе проблемами й досягненнями Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Вона автор понад 200 теоретичних і методичних праць (у тому числі понад 150 статей з проблем теорії та історії журналістики і видавничої справи, 5 монографій, 5 науково-методичних посібників). Упорядник та автор коментарів 9 тому "Публіцистика" у 2-х книгах 12-томного зібрання творів Олесь Гончара.

Тайна журналістики, вона вже тоді, в дитинстві, вабила її. Таким передбачуваним річищем повернуло життя. Спершу працювала в середній школі №4 міста Докучаєвська Волноваського району Донецької області, потім – методистом у правлінні Рівненської обласної організації Товариства охорони пам'яток історії та культури. Понад 19 років була викладачем у Рівненському державному педагогічному інституті ім. Д. З. Мануїльського на кафедрі української мови, де пройшла школу професійного та наукового зростання від асистента до доцента. Валентина Миколаївна листувалася з видатним українським письменником Олесем Гончаром, який підтримував її наукові інтереси, відзначав літературні здібності, заохочував до творчості. Її монографічні дослідження «Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності» та «Антропонімія Олесь Гончара: природа, еволюція, стилістика» ще довго будуть настільними книгами для Гончарознавців [1; 2]. Та де б Валентина Галич не працювала, вона скрізь у творчих пошуках, у світлі яких щільно переплітаються її життєві й творчі настанови та мотиви. Сьогодні Валентина Галич достойно репрезентує досягнення української журналістики на авторитетних міжнародних форумах в Україні та далеко за її межами. Хочу відзначити, що, мабуть, не пройшла в Україні жодна конференція, присвячена творчості Олесь Гончара, без активної участі Валентини Галич. Завжди елегантна, вишукано одягнена, зосереджена, а головне шораз із розумною пороною, виваженим словом справжнього науковця. У цьому році доповідь Валентини Галич ««Небо» в ландшафтному світі щоденників Олесь Гончара» не залишила байдужим жодного учасника конференції «Феномен Олесь Гончара у духовному просторі українства», що проходила у Національному гірничому університеті та Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г.Короленка. Ще й досі звучить її

лунке: «Олесь Гончар, народившись під небом України, увібравши у свою душу і серце народнопоетичне бачення цього природного об'єкта...», «Формуючи власні ландшафтні відчуття, своє ландшафтне Я у площині часу і простору України...» «...наділяє його соціальними конотаціями, філософськими вимірами буття українського народу і людства, будує Небо української духовності, зрештою, сам стає уособленням того Неба, до якого усім нам треба тягнутися, щоб не втратити соціальну пам'ять роду, безслідно не розчинитися в глобалізаційних процесах сучасності» [3, с.71]. На думку професора Ігоря Михайлина (Харківський національний університет імені В.М. Каразіна) «Функціональна парадигма образу неба поставила в інтерпретації дослідниці доволі розгалужено. Передусім, вона наголосила на фольклорних традиціях, коли пейзаж виявляє любов автора до рідної землі, відповідає духовним засадам національної ідентичності. По-друге, майстерність публіциста виявляється в здатності наснажити небову пейзажну деталь соціальним змістом. По-третє, – в умінні піднести до філософських проблем осмислення стосунків природи і людини. У доповіді кризь небові деталі авторка репрезентувала О. Гончара як художника слова, громадянина, політика, філософа... О. Гончар будував «Небо української духовності і в певному сенсі сам був уособленням того Неба, до якого нам усім треба тягнутися» [10]. Тільки у Національному гірничому університеті Валентина Галич сім разів брала участь у Всеукраїнських Гончарівських читаннях, конференціях, круглих столах, форумах... А ще були Київ і Луцьк, Бердянськ і Полтава, Харків і Рівне, Львів і Запоріжжя, Одеса і Луганськ... Була Ломівка на Дніпропетровщині й вул. Клубна, 25, де у будиночку сестри Олександри Терентіївни Сиви написав Олесь Гончар перші твори – новели «Модри Камень», «Весна за Моравою», «Слівачка», нарис «Аспірантка», які вперше були опубліковані у дніпропетровській газеті «Зоря» 1946 року. Тут же він написав і дві перші книги трилогії «Прапороносці», з якою одразу яскраво увійшов в українську літературу і був визнаний її класиком. Це те місце, про яке відомий письменник Павло Загребельний писав: «Вся Клубна наче пахла поезією», «...справжні твори тільки й можуть народжуватися у таких блаженних куточках, як Ломівка!» [9, с. 154]. Було село Сухе Кобеляцького району – Державний літературно-меморіальний музей-садиба Олесь Гончара, була Бреусівка Козельщинського району Полтавської області, де у 1933 році закінчив семирічну школу Олесь Гончар. Брала участь у відкритті Центру культури української мови імені Олесь Гончара у Національному гірничому університеті. Знайомимось з науковими доробками Валентини Галич й розуміємо: квітують весни, те-

пліють літа, бувають осені, пролітають зими, виростають нові науковці, тимчасове переходить у тривке, вічне, безсмертне, а з усім відроджується Віра, Надія, Любов, Дух і Творчість.

Що б і як би не думала Валентина Галич – в одному не може заперечити собі: талант її від батька-матері. Від них. На жаль, відійшли у вічність мама Валентини Миколаївни – Ольга Петрівна, філолог за фахом, вчителька української мови. Немає вже й батька – Миколи Калиновича. Батько тривалий час працював лісником, тож, зрозуміло, Валентина ще з малих літ перейнялася красою, причаєм гомінких дібров. Робота лісника – не з легких. Звичайно, ліс потрібне щоденної турботи. Та добре усвідомила Валентина Миколаївна батькову лісникову настанову: Ліс – це живе золото нашого краю. Тому любить Валентина Миколаївна разом із родиною і наодинці проводити свої будні й свята у гомоні дубів і беріз, старається, щоб росли нові насадження і виростали нові науковці. А ще любив батько малювати горобчиків для маленької донечки, і вірила маленька Валя в їхню чарівну силу. Малювати, творити Прекрасне, на його думку, було написано йому на роду. Заповідане від батька-матері покликало Валентину у світ журналістських барв силою нездоланною, якимись загадковими збудниками, що для них і ймення-назви складно підібрати.

Кажуть, що щастя – це вміння відчувати його миттєвість. Вона на імперативне «Запитай себе» дає осмислену відповідь: «Я – щаслива!» Душа її юна, мов травневий сад, якого тільки зрідка торкались приморозки. І це тому, що в неї щастя ввійшло; щастя бути поряд з коханим, надійним чоловіком, гарним, мудрим, стриманим, працюючим. Олександр Андрійович Галич – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії літератури і компаративістики Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», а ще Заслужений діяч науки і техніки України. Їх об'єднує глибоке почуття, любов, високість помислів, «що музикою возносять в отій ущелині людину увись» [5, с.28]. Валентина Миколаївна добре знає, що він завжди поруч, завжди прийде на допомогу, завжди підтримає. Який розкішний їхній родинний сад! Музики скільки в ньому білої, напитої ранками літньо-осінніми, що радіють проміняться зукісним сонцем. Два міцні дуби ростуть-бувають – Андрій і Артем – два сини, які примножують добру сімейну справу. Старший Андрій за фахом історик-психолог, молодший Артем – філолог, літературознавець, вже доцент, працює на кафедрі і вже сьогодні розробляє нову наукову тему. Андрій разом зі своєю чарівною Оленою подарували першого онука Дмитрика. Сьогодні йому вже 10 років. Любить Дмитрик з бабусею говорити по телефону, навчає правильно вибудовувати ко-

мунікативні акти, оскільки сьогодні добре усвідомив, що спілкування повинно бути успішним. Артем і мила Ольга охаславили родину неповторною красою – Ульяною. І радіє бабусенція її кожному промовленому слову, кожному новому рухові чи жестові. Оскільки Ульянка ще тільки вчиться говорити, бабуня формує перформативи її мовленнєвих актів «прямої дії», «прямого впливу». Учасники комунікативного акту повинні вести себе відповідно до умов перформативності.

Коні часу біжать уперед! Гарцьовито летять, що й вітри не наздоженуть. І світ минає у напрямку буднів; немов дитина: прагне чистоти. Потроху сходиться-біжить – сонце її успіху. І хай воно осяє душі тих, кому не байдуже щире виважене слово Валентини Галич. Бо як стверджує Олесь Гончар: «Мадонни створювались для того, щоб випромінювати радість на всіх живущих, і самі б вони мали бачити довкола себе світ радості» [8, с. 243]

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галич В.М. Антропонімія Олесь Гончара: природа, еволюція, стилістика. Монографія. / В.М. Галич. Луганськ: Знання, 2002. – 212 с.
2. Галич В.М. Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності: моногр. / В. М. Галич. – К.: Наук. думка, 2004. – 816 с.
3. Галич В.М. «Небо» в ландшафтному світі щоденників Олесь Гончара». - Феномен Олесь Гончара у духовному просторі українства: зб. наук. статей. – Полтава: ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2013. – С. 62-73.
4. Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х т.: Т.1(1943-1967)/(упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу В.Д.Гончар; [худож. оформ. М.С. Пшінки] /О.Т.Гончар. – 2-ге вид., вир. і доп. /О.Т.Гончар. – К.: Веселка, 2008. – 455 с.: іл.
5. Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х т.: Т.2 (1968-1983) / (упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу В.Д. Гончар; [худож. оформ. М.С. Пшінки]. – 2-ге вид., вир. і доп./О.Т.Гончар. – К.: Веселка, 2008. – 607 с.: іл.
6. Гончар О.Т. Щоденники: У 3-х т.: Т.3 (1984-1995) (упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу В.Д. Гончар; [худож. оформ. М.С. Пшінки]. /О.Т.Гончар. – 2-ге вид., вир. і доп. – К.: Веселка, 2008. – 646 с.: іл.
7. Гончар О.Т. Твори в шести томах. – К.: Видавництво Художньої літератури «Дніпро». – Т. 1973. – С.243.
8. Гончар Олесь. Твоя зоря: роман /Олесь Гончар //Вибрані твори: у 4 т. /Олесь Гончар. - К., 2005. - Т. 2. - С. 258.
9. Загребельний П. А. Світ Олесь Гончара // Загребельний П. А. Неложними устами.– К., 1981.– С. 150–169.
10. Михайлин І.Л. Наближення до Олесь Гончара через Дніпропетровськ й Полтаву, www-philology.univer.kharkov.ua/.../mandry/.

«БОРИСТЕН» — літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор **Фідель СУХОНИС**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ІВАНЕНКО Валентин Васильович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.

СВІТЛЕНКО Сергій Іванович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.

ШВИДЬКО Ганна Кирилівна — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

УДОД Олександр Андрійович — Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.

ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович — Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.

ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович — Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.

ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.

ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.

ШЕПЕЛЄВ Максиміліан Альбертович — Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.

ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович — Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

ГНАТЕНКО Петро Іванович — Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.

ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

СТЕПОВИК Дмитро Власович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

ГРИЦА Софія Йосипівна — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.

НАЙДЕН Олександр Семенович — інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.

КИТОВА Світлана Андріївна — Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.

ШЕЙКО Василь Миколайович — Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.

КУЦ Ірина — коректор.

Представництва редакції:

у Києві: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231

у США: Bahriany Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL., 33967 USA.

з релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;

в Канаді: Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T 3K8, Canada;

у Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;

у Бразилії: Wira SELANSKI, Rua General Glicério, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;

у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia — 3046 T.& Fax: 03.93061997;

у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/I, Lod, Israel;

у Польщі: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielski Podlaski, Polska;

Кольпортер на США та Мексику: Parion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N. J. 07059.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.

Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.

Адреса: журнал «Бористен», вул. Телевізійна, 3, 49010, Дніпропетровськ—10, Україна

Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.

E-mail: fidelisukhonis@gmail.com

Наша веб-сторінка: www.borysten.com.ua

Читайте нас на **facebook** за адресою: <https://www.facebook.com/borysteninfo>

Серія KB, реєстр, номер 16084-4556 PR Рік видання двадцять третій.

ЗАСНОВНИКИ: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. **ВИДАВЦІ:** Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9-го квітня 2008 року за номером № 1—05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії філології політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Підписано до друку 29.11.2013. Формат 60/84/8, друк офсетний. Умов. друк. арк. 2,79

Зам. №1553. Тир. 1500.

Друк: ТОВ «Перша міська друкарня». Адреса: вул. Степового фронту, 11-а, м. Павлоград Дніпропетровської обл., Україна, 51400.

**УКРАЇНО,
ти моя
молитва...**
Василь Симоненко

**З
Б
І
Р
Н
И
К**

Юрко ШКРУМЕЛЯК

**Я ДИТИНА
УКРАЇНСЬКА!**

*Я дитина українська,
Вкраїнського роду,
Українці — то є назва
Славногo народу.
Україна — то край славної,
Аж по Чорне море,
Україна — то лан пишний,
І степи, і гори.
І як мені України
Щиро не кохати?
Мене ненька по-вкраїнськи
Вчила розмовляти.
І як мені України
Щиро не любити?
Мене вчили по-вкраїнськи
Господа молити.
За свій рідний край і нарід
Я Господа молю:
Зішли, Боже, Україні
І щастя, і долю!*

КРАЩІ СТРАВИ УКРАЇНСЬКОЇ КУХНІ

**Курячі ніжки
з медом і яблуками**

Нам необхідно: 4 курячі стегна, 6 великих несолодких яблука, 4 зубчики часнику, 8 невеликих цибулин, 3 чайні ложки меду, 3 чайні ложки гірчиці, 3 чайні ложки кетчупу, 3 столові ложки соєвого соусу, 1 столова ложка лимонного соку, 2 столові ложки олії, сіль, перець, сушений майоран.

Готуємо разом: Приготуйте маринад: змішайте мед, кетчуп, соєвий соус, лимонний сік і олію. Курячі стегна посоліть, поперчіть, полийте маринадом (2 столові ложки маринаду залишіть) і залиште маринуватися на годину. Цибулинки почистіть від шкірки і розріжте на 4 частини кожну, яблука почистіть від насіння і розріжте на частки, часник розріжте навпіл. У форму для випікання викладіть стегна, яблука, цибулю і часник і запікайте при 200 градусах протягом 45 хвилин. Змастіть стегна 2 столовими ложками маринаду, які залишилися і запікайте все разом ще 15-20 хвилин.

**Курячі серця
з перцем і ананасами**

Дорогі друзі, це дуже давній і смачний рецепт приготування, спробуйте не пошкодуєте!

Нам необхідно: 750 грамів курячих сердець, 300 грамів печериць, 200 грамів консервованих ананасів, болгарський перець, 1 цибулина, 2 столові ложки сметани, 2 зубчики часнику, сіль, перець, олія.

Готуємо разом: Перець, гриби і ананаси поріжте на шматочки. Часник і цибулю подрібніть і трохи обсмажте в олії. Додайте промиті серця і продовжуйте смажити ще 5-7 хвилин. Додайте до сердець гриби і перець і смажте ще близько 5 хвилин. Додайте ананаси, сметану, посоліть, поперчіть, влийте 1 склянку води і тушуйте до готовності.

РЕКЛАМА

ШВИДКО

ЗРУЧНО

**ПРЯМО
В РУКИ**

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MICT з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by imaginedstudio.com